

SIIVETÄS

NRO 55 2006 27.VSK

POHJOIS-SAVON LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS KUIKKA

BirdLife
SUOMI • FINLAND

Pikkuruokki löytyi 6.3.2005 Suonenjoen Tiikinlahdelta kuolleena puun juurelta.
Kuva Olli Korhonen.

Turturikyyhky Varkaudessa 15.10.2002. Kuva Harri Miettinen.

SIIVEKÄS sisältö

Pääkirjoitus.....	3
Uuden ajan katsaus.....	4
Lämmin vuosi 2005 – pieni silmäys sääoloihin	5
Pohjois-Savon petolinnut 2003 – 2005.....	6
Vuoden 2005 ensimmäiset ja vii- meiset havainnot muuttavista lajeista.....	12
Yölaulajat Pohjois-Savossa 2004-2005.....	13
Pohjois-Savon lintuvuosi 2005....	18
Harvinaisuudet 2002-2005	30
Syksyn pinnaviikot 2004-2006.....	40
Ilman rallia ei talvi tule – mittelöt 2004-2006	41
Katsauksissa on seuraavien henkilöiden havaintoja:.....	44
Metsien ja järvien mies Juhani Toivanen(1951-2005)	46

Kannen kuva:
Telkät, Juha Poutanen.

(Pääkirjoitus) 20.3.2007

Kadehdittava harrastus

Olen tullut säästäneeksi Kuikan kansiossa päällimmäisenä Kodin kuvalehden pääkirjoituksen 21.8.1997. Kirjoittaja on Leena Karo ja otsikko ”Bongaamassa”. Kuvasta päätellen noin nelikymppinen toimittaja kertoo ensimmäisestä linturekkestään, jonka perhe oli hänelle järjestänyt asiantuntijoiden opastamana. Lähtökohtana oli perheen äidin vaikerointi siitä, ettei hän tunnistanut juuri mitään lintuja.

Nuorempana Leena ei ollut vaivautunut edes kuvittelemaan, mikä joitakin koulukaveripoikia veti luontoon. Mutta ensimmäisellä linturekellä se selvisi: ”Seisoessani lämpimänä kesäyönä kolmen tuntemattoman miehen kanssa kuuntelemassa satakielen laulua äkkiä oivalsin, että tässä vasta onkin kadehdittava, elämänpituihin harrastus.”

Edelleen jutussa ihmetellään kesäyön taianomaista tunnelmaa lintuineen ja muine eläimineen. ”Näin yön aikana lintuja, joita en tiennyt olevan edes olemassa ja seurasin laulunlurituksia, sirinöitä, tirsikutuksia ja koputuksia, joita olen kuullut ennenkin, mutta minulla ei ole ollut aavistustakaan, mikä lintu on asialla.”

Aamun koittaessa ”Tunsin itseni jo tekijäksi, kun seisoin varhain sunnuntaiaamuna Porkkalanniemen kärjessä näköalakalliolla ja tiirailin kaukoputkella parinkymmenen muun harrastajan kanssa arktisten kahlaajien matkaa välkkyvän meren ja kallioisten saarten yli jonnekin kauas pois.”

Tässähän se on, sellaisenaan valmis paketti, jota voimme tarjota ja jolla saamme myös uusia jäseniä. Linnut ja retken tarjoama tunnelma, asiantuntijuus ja opastaminen ja lopulta harrastuskaveruus; siinä koko sisältö kaikessa yksinkertaisuudessaan ja rikkaudessaan. Edes harvinaisia lintuja ei tarvita, ne ryydittävät sitten joskus sattumalta retken.

Kun vain muistamme tämän yksinkertaisen reseptin ja annamme itsellekin luvan ihastua ”birdlaiffiin” aina uudelleen, saamme varmasti lintuharrastaja- ja tukijajoukon kasvamaan. Suuri joukko on myös paras suojelukeino ihan itsellään. Kiinnostuksen myötä heräävät myös luontoa säästävät valinnat ja päättäviin elimiin kohdistuvat vaatimukset. Ilmastonmuutoksen jo jyllätessä tämä asia on ajankohtaisempi ja tärkeämpi kuin koskaan aiemmin.

Tule ja ihastu lintuihin ja lintuharrastukseen! Yhdistyksen retkikummit ja muu toimihenkilöjoukko on tietenkin viran puolesta käytettävissä, mutta Kuikan harrastusperinteeseen on aina kuulunut kaikkien avoimuus ja ystävällisyys uusia tulokkaita kohtaan.

Leena Karon loppulausetta mukaillen: Onnekas se, joka pääsee tänä keväänä linturetkelle.

Asta Lähdesmäki

Uuden ajan katsaus

Asta Lähdesmäki

Tämän lehden ja sen katsausten valmistuminen on kerrankin ollut ainakin itselleni enemmän iloa kuin stressiä aiheuttava ajanjakso. Jo vuosi sitten oli tiedossa, että katsausten kirjoittajia on riittävästi eri osa-alueita jakamaan eikä katsausvuosiakaan ollut pahasti rästissä.

Hyvä tai edes jonkinlainen suunnittelu helpottaa tunnetusti itse työntekeä. Niinpä Siivekkään toimituskunta Eelis Rissanen, Jyrki Uotila, Jarmo Yliluoma ja allekirjoittanut kokoontui illaksi pohtimaan missä mennään, mihin pyritään ja miten se toteutetaan. Jo aiemmin hallitus oli linjannut, että Siivekkästä halutaan edelleen julkaista sen kalleudesta huolimatta. Lehti on erittäin demokraattinen tapa saavuttaa kaikki jäsenet.

Pääperiaatteeksi otettiin, että jo tässä vuoden 2006 uudistuksessa Siivekkäessä käsitellään lintuvuosi 2005 kaikkien Pohjois-Savossa havaittujen lajien osalta ja että näin tullaan myös tulevaisuudessa jatkamaan. Tämä vaati muutamissa lajiryhmissä myös muutaman väliin jääneen vuoden tarkastelua, sillä aiemmin katsaukset oli pilkottu osiin, jotta jaksettiin tehdä monien puuttuvien vuosien katsauksia.

Myös talous piti pitää mielessä, jotta lehtemme ei paisu liian kalliiksi painattaa. Niinpä suosiolla päätettiin siirtyä nykyi- kaan ja julkaista osa katsauksista kotisivuilla pdf-tiedostona. Näin tulee myös tapahtumaan, ensimmäinen ”Netti-Siivekkään” numero näkyy ruuduilla vielä tänä keväänä. Tässä katsauksessa on myös viittauksia tähän julkaisuun.

Katsauksesta haluttiin myös tehdä entistä luettavampi, päivämäärä- ja lyhennesulkeisia haluttiin vähentää. Vinkkejä haettiin muiden lintuyhdistysten lehdistä. Näin päädyttiin saapu- / viimeinen havaintotaulukkoon ja sitä täydentävään lajitekstiin muuttoineen ja pesintöineen. Todettiin myös, että jo edellisessä katsauksessa eri havainnoijia oli satamäärin enemmän kuin jäseniä Kuikassa, ja että havaintojärjestelmä Tiiran myötä nimilista edelleen kasvaa. Hyvä niin! Nimilyhenteiden teko todettiin toivottamaksi hommaksi ja kokonaiset nimet havainnon perässä pidentäisivät juttuja kohtuuttomasti.

Näin päädyttiin jättämään nimet havainnon yhteydestä pois ja lisäämään nimilista olennaisten havaintojen ilmoittajista. Tiira- aikakaudella itse kukin voi halutessaan

Virtavästäräkki ilahdutti monia Siilinjärven Mustin pohjoisaltaalla 22.–28.8.2004. Kuva Kalevi Asikainen.

hakea järjestelmästä alkuperäisen havainnon päivämäärän ja havaintopaikan perusteella. Salattuja havaintoja on perin vähän. Havaintojen tekoa ja yleistä retkeilyä voi sieltä seurata reaaliajassa – tai sitten jälkikäteen, jos dementia yllättää eikä muista, missä on ollut.

Nimien jättämisellä pois haluttiin myös korostaa sitä, että kaikki ilmoitetut havainnot ovat arvokkaita, vaikka ne eivät julkaisuun päätyisikään. Kun joku joskus haluaa tarkastella tietyn lajin esiintymistä alueellamme, silloin eivät pelkät ensimmäiset ja viimeiset havainnot riitä, vaan esim. kunta-kohtainen tieto on arvossaan.

Harvinaisuuskatsaukseen nimet päädyttiin jättämään kokonaisina, sillä näin toimitaan myös Linnut-vuosikirjan pikkurari- katsauksessa. Näin Kuikan katsauksen osat ovat valmiiksi käyttökelpoisia sielläkin julkaistavaksi.

Tässä vaiheessa ainakin uudet jäsenet eppäelemättä ihmettelevät, miksi kaikki tämä vaivannäkö ja miksi osin tylsiksikin koetut katsaukset vievät leijonanosan lehdestämme. Siksi, että näin kaikista Kuikan toimialueelta ilmoitetuista havainnoista kerätään tiivis paketti, josta on helppo etsiä tietoa mm. muutoista ja pesinnöistä. Julkaistun katsauksen aineisto on myös läpäissyt julkaisukelpoisuustarkastelun ja

on siten käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa vaikkapa lintukirjan lähdeaineistoksi. Mutta jo seuraavassa Siivekkäessä katsaus vie vähemmän tilaa, kun kyseessä tulee olemaan pelkkä vuosi 2006 kaikkien lajien kohdalla. Silloin on enemmän tilaa myös muille kiinnostaville jutuille, mikä on myös hallituksen linjaus lehden tulevaisuudesta.

Saatesanojen päätteeksi suuren joukon ansaitsemat kiitokset, joihin kaikki lukijat varmasti yhtyvät. Yhdistyksen puolesta ja katsauksen kokoajana olen kiitollinen teille kirjoittajille antamastanne arvokkaasta ajasta ja työpanoksesta. Aarne, Asta, Hannu, Jarmo, Jyrki, Kalevi, Markku, Pertti ja Seppo, siinä varsinainen kirjoittajakunta.

Eelis teki suuren työn havaintojen tarkistamisessa. Jyrki toimi muidenkin juttujen oikolukijana. Ilman Jarmoa moni asia ei olisi ollut edes mahdollinen. Oma havaintosivumme toimi hienosti vuonna 2005. Jarmo myös vei vanhat havainnot Tiiraan ja toimitti havaintotiedostoja kirjoittajille. Lämmin kiitos myös lintukuviaan Siivekkäessä käytettäväksi lähettäneille.

Ja ennen kaikkea: KIITOS teille kaikille kuikkalaisille ja muille Pohjois-Savon alueelta havaintoja ilmoittaneille! Ilman teidän aktiivisuuttanne näiden katsausten teko ei olisi ollut mahdollista.

Lämmin vuosi 2005 - pieni silmäys sääoloihin

Asta Lähdesmäki

Vuosi 2005 alkoi lauhdoissa merkeissä, tammikuun alkupuolen lämpötilat keikkuivat +2 ja -6 asteen välillä. Vasta kuukauden lopulla käytiin parina päivänä -20 asteen tuntumassa. Samanlaisissa pikkupakkasissa alkoi helmikuu ja välillä käytiin suojasään puolella. Helmikuun loppupuolella pysyteltiin alle kuuden asteen pakkasissa ja muutamana päivänä koettiin kirpakoita n. 20 asteen pakkasia.

Poikkeuksellisen leutoa ja vesisateista sydäntalvea seurasi kuitenkin alkuosaltaan hyvin kylmä maaliskuu, joka olikin pitkää aikaa talven kylmin kuukausi. Maaliskuu jäi koko vuoden ainoaksi kuukaudeksi, jolloin keskilämpötila oli 3-4 astetta keskimääräistä kylmempi.

Huhtikuun alussa pysyttiin öisinkin nol- lan tuntumassa ja päivälämpötilat vaihtelivat enimmäkseen +6 ja +12 asteen välillä. Enimmäkseen oli poutaa, mutta parina päivänä saatiin ravakasti vettä. Poutaisissa merkeissä jatkettiin kuun lopullakin, öisin oli välillä pikkupakkasta ja päivisin n. 10-12 astetta lämmintä. Toukokuun alku oli sääoloiltaan viileähkö. Sää lämpeni hitaasti, mutta 20. päivän jälkeen vallitsi muutaman päivän ajan hyvin lämmin säätyyppi, joka päättyi kuukauden lopun luoteistuuliseen ja koleaan sääjaksoon.

Kesäkuu oli lämpötiloiltaan ”normaalia kesää”, ennen puoliväliä nautittiin jopa parista hellepäivästä ja sateet eivät kiusanneet oikeastaan missään vaiheessa kuukautta. Heinäkuun alkupuolisko oli helteen ja kuiva auringonpalvojan toivejakso. Kuukauden toinen puolisko oli sääoloiltaan ajoittain tuulinen, edelleen lämmin ja muutama päivä satoi vettä ihan rapsakasti.

Läpi elokuun vallinneet eteläpuoleiset tuulet äityivät ajoittain koviksi. Kuukausi oli sekä päivä- että varsinakin yölämpötiloiltaan

keskimääräistä lämpimämpi ja sateita saatiin useana päivänä ilman yhtenäisiä satejaksoja.

Syyskuu oli poikkeuksellisen poutainen ja reippaasti keskimääräistä lämpimämpi; yöpakkaset olivat aivan tuntematon käsite ja vielä kuukauden loppupäivinä päivälämpötilat kieppuivat päivästä toiseen +15 asteessa. Tämä eteläisen ilmavirtauksen loihtima sateeton ja ennätyslämmin syyskesä jatkui lokakuun puolelle; ennen kuukauden puoliväliä yölämpötiloissakin päästiin alle +10 asteen lukemiin vain parina yönä! Kuukauden loppupuolella nähtiin sentään jo räntäsadetta. Lokakuun alkupuoli oli hämmästyttävän kaunis ja lämmin, päivisin n. +10-14 eikä öisinkään ollut pakkasta. Vasta loppupuolella alettiin käydä öisin pakkasen puolella ja sateitakin saatiin.

Marraskuu jatkui samoissa perin leudoissa merkeissä, keskimääräiset päivälämpötilat olivat + 6-7 asteen paikkeilla eikä yöpakkasia ollut. Sateista sentään. Marraskuun alkupuoli olikin lämpimin sataan vuoteen! Kuun lopulla sateet taukosivat ja elettiin pikkupakkasissa.

Loppukesän ja syksyn useat lämpöjak- sot herättivät suurta mielenkiintoa. Vaikka jokaista lämpöjaksoa seurasi noin viikon pituinen kylmäjakso, kaikki syksyn kuukaudet olivat keskimääräistä lämpimämpiä.

Joulukuu alkoi miellyttävissä pikkupakkasissa, mutta lunta ei juurikaan ollut. Lammet jäätyivät kuun alussa, mutta järvet pysyivät sulina aina joulukuun puoleen väliin saakka. Kallavesi jäätynä 17.12. Kuun loppupuoli menttiin normaalin talvisissa säissä vaihtelevine pakkasineen lumipeitteen kasvaessa normaalisti.

Kaikkiaan vuosi 2005 oli harvinaisen lämmin, sillä pitkät lämpimät jaksot nostivat keskilämpötiloja.

Lähteet: Savonia ammattikorkeakoulun tekniikan yksikön sääsivut osoitteessa <http://weather.savonia-amk.fi/>. Ilmatieteen laitoksen sivut osoitteessa <http://www.fmi.fi/uutiset/>

Arktisen muuton seuranta Kuopion Puutossalmella 30.9.2006, jolloin paikan ohitti n. 4500 hanhea. Havaittu maakotka oli etualalla istuvalle nuorelle Jere Vartiainen elämänpinna. Kuva Ari-Salomon Väänänen.

Pohjois-Savon petolinnut 2003 - 2005

Kalevi Rutonen & Seppo Räsänen

Vuodesta 2003 muodostui petolintujen pesinnöissä valtakunnan tasolla paikoittain jopa huippuvuosi. Ainakin läntisessä Suomessa myyriä piisasi, muualla myyrätiheydet olivat hyvin vaihtelevia. Pohjois-Savossa monin paikoin lupaava myyräkanta kuitenkin romahhti kevättalvella (Björklund 2004). Ruskosuohaukka ja tuulihaukka vakiinnuttivat asemaansa Pohjois-Savon petolintulajistossa. Lisääntyvän pöntötyksen ansiosta yhä useampi tuulihaukan pesä tuli huomatuksi, joskin valtaosa alueemme tuulihaukoista pesii edelleen luonnonkoloissa ja pienissä risupesissä. Suomessa tuulihaukan pesintävuosi olikin ennätyksellinen. Ruskosuohaukka pesi maakunnassamme 10 parin voimin (Björklund ym. 2004). Nuolihaukan pesämäärä nousi helposti muutamasta pesästä moninkertaiseksi selkäviesien pieniä saaria tarkastamalla.

Pöllöjen pesintä oli hyvin edellisen vuoden kaltainen, viirupöllön osalta pesiä ilmoitettiin jopa vähemmän. Monen vuoden tauon jälkeen löydettiin kuitenkin neljä lapinpöllön pesää maakuntamme koillisosista. Vuoden kohokohta petolinturintamalla oli varpuspöllön poikkeuksellisen mittava syysvaellus, joka noteerattiin pääasiassa eteläisillä lintuasemilla. Täällä Pohjois-Savossa vaellusta ei juurikaan huomattu.

Vuoden 2004 kolea alkukausi ja sateinen keskikesä kovine tuulineen verottivat etenkin haukkojen pesintää. Mehiläishaukka ja ruskosuohaukka näyttävät kärsivän runsaista sateista pesimäaikana. Metsän hakkuut taas tuhosivat kanahaukkareviirejä. Pesäiä löydettiin kuitenkin enemmän kuin koskaan aikaisemmin (32) (Honkala ym. 2005). Suomi oli myyristä lähes tyhjä. Pöllöjen pesinnät olivat Pohjois-Savossakin pohjalukemissa. Peuspöllömme helmipöllön pesinnät putosivatkin neljäsosaan edellisestä vuodesta. Kesällä 2004 kääntyivät myyräkannat nousuun. Pohjois-Savossa oli myyriä jopa runsaasti, suurta alueellista vaihtelua kuitenkin esiintyi. Etenkin Sonkajärvellä ja Rautavaaralla oli myyrätilanne hyvin heikko.

Keväällä 2005 pöllöjä oli äänessä maakunnassa ennätyksellisen runsaasti. Reviiirmääriä kasvattivat mm. huuhkaja, sarvipöllö ja suopöllö. Pöllöt pesivät hajallaan hyvin suurella alueella, joten paikalliset

tiheydet eivät päässeet nousemaan kovin korkeiksi. Runsastuvien myyrämäärien turvin alkoi syksyllä Suomessa ennennäkemätön hiiripöllövaellus, josta Pohjois-Savokin sai osansa. Hiiripöllöjä jäi maakuntaamme kymmenittäin koko seuraavaksi talveksi, joka enteili myös mahdollisia pesintöjä keväällä 2006.

Hiirihaukan ja ruskosuohaukan pesivät parimäärät kasvoivat. Kanahaukka taas kärsi edelleen iäkkäiden metsien hupenemisesta.

Vaikka petolintuhavaintoja kertyikin laajasti maakuntamme eri alueilta, keskittyvät pesähavainnot muutamalle paikkakunnalle. Katsauksesta ei siten tule kovinkaan kattavaa. Laitamme siksi katsaukseen taulukon, josta käy ilmi valtakunnallisessa petolintuseurannassa tavatut eri petolintulajien pesät Pohjois-Savossa tarkasteluvuosina. Taulukon pesätiedot on kerätty petolinturengastajilta.

Seppo kokosi katsaukseen haukat, Kalevi pöllöt ja sääksen.

HAUKAT

Mehiläishaukka (*Pernis apivorus*)

2003: Kevätmuuttohavainnot: 17.5. Lep Ahveninen 1 m, 20.5. Vrk Ruokojärvi 3 m ja 25.5. Kuo Silmäsuo 1 m.

Piilottelevana lajina sen pesinnän varmistaminen on hankalaa. Kaavilla varmistui 3 pesintää (1+1+0 pull r). Yhden pesäkuusen tuuli kaatoi kesken pesinnän. Lisäksi Kaavilta paikallistettiin 3 reviiiriä. Lisäksi Rautalammillä löytyi 1 pesintä (1 pull). Todennäköiset pesinnät: Sii Raasio ja Aitosaari. Mahdollisia reviiirejä: Kuo Keskimäinen ja Sii Kinnulanniemi. Syksy kohti havaintoja kertyi enemmän. Selkeitä muuttohavaintoja 41 m; mm. 30.8. Kuo Riistavesi 6 m S ja 16.9. Sii Vehkamäki 7 m SSE.

2004: Ensimmäiset havainnot sattuivat samalle päivälle: 8.5. Lep Nikkilänmäki 1 m N, Sii Vehkamäki 1 m NW ja Maa Kinnulanlahti 1 (lipui etelään).

Sateisen kesän ainoat pesinnät löytyivät Kaavilta ja Maaningalta. Kaavin myöhäisen pesintä epäonnistui. Reviiirejä paikallistettiin: Kaa 2, Pie 1, Rau 1 ja Sii 2.

Syksyhavaintoja ilmoitettiin vähemmän kuin edellisenä vuonna: 15 muuttavaa yksilöä. 1 juv löytyi heikkokuntoisena Son Har-

vanmäki.

2005: Kevään havaintoja 7 yksilöstä, joista 21.5. Sii Raasio 3 m.

Pesinnät löytyivät Kaa Luikonlahti (2 pull r) ja Nil Ylä-Hippa. Nilsiäen pesintä keskeytyi munavaiheessa. Reviiirejä havaittiin Kaa 1, Maa 1 ja Sii 1.

Syksyn havaintoja saatiinkin runsaammin kuin edellisinä vuosina kaikkiaan 122 p/m, joista 6.8. Kuo Riistavesi Keskimäinen 11 m SSE, 20.8. Maa Keskimäinen Vesajoki 11 m ja 31.8. Sii Vehkamäki 14 m.

Merikotka (*Haliaeetus albicilla*)

2003: 9.3.– 24.5. nähtiin 41 yksilöä (valtaosa m). Suurin osa havaittiin huhtikuussa. 21.4. Lap Nerkoon kanava 3 p (ruokailivat avantojen viereltä kalanjätteitä, nuoria kotkia, läksivät N), 24.4. Sii Kumpunen 4 m. Seuraavat havainnot 1.10.– 22.12. 23 m + 1 p. Valtaosa havaittu lokakuussa. Suurimmat kertymät 14.10. Sii Vehkamäki 6 m ja 26.10. Kuo Puutossalmi 5 m.

2004: Kevään havainnot ajalta 7.3.– 23.4. 30 m + 3 p. Vähemmän kuin edellisvuonna. 3.4. Sii Kemira 3 m.

Syksyllä ensimmäinen havainto jo 4.8. ja viimeinen 27.11. 29 m + 3 p. 11.10. Sii Vehkamäki 5 m.

2005: Harvinainen talvihavainto 20.1. Maa Ylä-Ruokovesi 1 p/m NW. Poikkeavasti keväthavainnoista tehtiin suurin osa maaliskuussa 27 m. 26.3. Ves Ahveninen 5 m ja 31.3. Rau Tyyrinvirta 3 m. 1.4.– 8.5. havaittiin 18 m + 3 p.

Syksyllä tehtiin havaintoja tasaisesti ajalla 11.9.– 27.12. kaikkiaan 11 m.

Ruskosuohaukka (*Circus aeruginosus*)

2003: Ruovikkorantojen liihottelijoiden huhti–, toukokuun havainnoista 17 m. Muut havainnot paikallisista tai kiertelevistä linnuista maakunnan pesimäalueilta, kuten 24.4. Lap Linnansalmi 1n p saalisti sorsia, mutta ei saanut. 26.4. Kuo Keskinen 1n p oli pesänrakennuspuuhissa. 3.5. Iis Keskimäinen 1kn + 2/1 m (Tornien tais-ton havainnointia).

Pesintään viittaavia havaintoja ilmoitettiin 2: Kuo Keskinen ja Maa Patalahti. Revii-

reiksi tulkittavissa olevat havainnot kunnittain: Maa 9: Patalahti 2, Patajärvi 3, Lapinjärvet 2, Kurolanlahti, Vesajoki, Sii 4: Sulkavanjärvi, Iso-Jälä, Kinnulanniemi,

Raasio ja Vrk Ruokojärvi.

Syksyn muuttavista yksilöistä tehtiin vain 2 havaintoa.

2004: Keväisiä havaintoja enemmän kuin edellisenä vuonna: 10.– 25.4. 21 m, pääosa Siilinjärven alueella. 17.4. Sii Vehkamäki 9 m. Kuopion Keskisellä oli 18.4. 1 k pesänrakennuspuuhissa.

Kevään tai kesän aikana ilmoitettujen havaintojen perusteella reviiirit ja pesinnät kunnittain:

Iis 0+1 Itikan pellot/ranta, Kuo 1 (Hiihtarin lampi) + 2 (Pöksänlampi, Keskinen), Lep 0+1 (Saamainen), Maa 4 (Lapinjärvi, Pieni Lapinjärvi, Patalahti 2) + 1 (Onkiveden niska),

Pie Haapajärvi, Sii 3 (Raasio, Toivala Kinnulanniemi ja Sulkavanjärvi) + 1 Iso-Jälä, Suo 1 (Putramo) + 0.

Syksyn havainnoista valtaosa ajoittuu elokuulle: 14.8. Lap Jokiniemi 1 juv p orava kynsissä. Ainoat muuttohavainnot: 27.8. Lap Nerkoon kanava 1 ad m S ja 29.8. Iis Itikka 2 m. Syyskuun alusta on vain 2 havaintoa.

2005: Kyseisenä vuonna ruskis oli toinen Birdlifen projektilajeista. Liekö tästä johtunut, että havaintoja kertyikin runsaasti. Vai onko laji meillä runsastunut, mikä on ollut valtakunnallinen suuntaus? Huhtikuulta 22 muuttavaa yksilöä. Muuttohavainnot painoutuivat kuukauden ensimmäiselle puoliskolle. Muut havainnot reviiireilleen saapuneista tai niitä etsivistä yksilöistä ja pareista. 12.4. Vrk Ruokojärvi 2 m + 1 k p, 16.4. Maa Patalahti 1kn, joista n näytti kisailevan 10 korpin kanssa, 17.4. Sii Vehkamäki 1k2n m.

Pesimäaikaisia havaintoja oli kirjattu paljon ja edellisvuosiin verrattuna kattavammin ympäri maakuntaa. Kun Veli-Matti Väänänen Birdlife -projektin puitteissa kokoa-miin tietoihin lisätään Kuikan havaintolistaukset, saadaan pitkästä aikaa tarkempaa tietoa ruskiksen kannasta. Yrittäen karsia havaintojen päällekkäisyydet reviiirit ja pesinnät kunnittain:

Iis 2+0, Kar 1+0, Kei 1+0, Kiu 1+2, Kuo 1+2, Lap 2+3, Maa 4+12, Nil 1+0, Pie 0+3, Rau 3+0, Sii 2+2, Suo 1+0, Son 1+0, Vrk 2+0 ja Ves 0+2. Näin saadaan kokoon 22 reviiiriä ja 26 pesintää. Maaningalla on selkeästi maakuntamme runsain kanta. Näistä luvuista puuttuvat useat vanhat reviiirit, joista ei tietoa ole saatu. Mm. Leppävirralla on aiemmin havaittu useampiakin reviiirejä. Kaikkinensa maakunnassa voitaneen arvioida pesivän 50 - 60 paria.

1.5. Rau Lonkari 1 k syöksyi päin 100 parin naurulokkiyhdyskuntaa ja sai yhden saaliiksi. Sama toistunut useana päivänä. Naurulokit jättivät pesimäsaaren.

Elokuussa havaittiin 8 muuttavaa yksilöä. Syyskuulta havainnot 7 yksilöstä.

Sinisuohaukka (*Circus cyaneus*)

2003: Kevätmuuton aikaisia havaintoja maalisi– huhtikuulta 21 yksilöstä. Havaintoja runsaimmin 20.4. tienoilta.

Sinisuohaukan pesinnän varmistaminen vaatii vaikeakulkuisten rämeiden reunamien tai taimikoiden koluamista. Eikä työ-määrä läheskään aina tuota tulosta. Laajan saalistusalueen takia havaittu yksilö saattaa olla kaukana pesältään. Lisäksi pesivä kanta vaihtelee myyräkantojen mukaan. Pielavedeltä löytyi ainoa löydetty pesä, jossa varttui 5 poikasta. Lisäksi Kiu Ryönänjoella ja Rva Issakassa havaittiin reviiirit. Rva:n reviiirillä todennäköisesti pesittiinkin. Kesä–, heinäkuulta oli ilmoitettu vain 7 havaintoa.

Elokuulta lokakuuhun saatiin havainnot 44 yksilöstä. Suuria päivittäisiä kertymiä ei ollut, vaan muutto rytmittyi useammalle päivälle.

2004: Kevään havaintoja yksittäisistä muuttavista tai paikallisista yksilöistä kirjattu 23, valtaosa huhtikuun loppupuolelta.

Myyrien vähyys ilmeisesti karkotti sinisuohaukat paremmille saalistusmaille. Pesimäaikaisia havaintoja kertyi vain muutamia. Reviiiri oli todettu Kiu Ryönänjoelta sekä Maa Lapinrannassa.

Syksyllä havaintoja elokuusta lokakuuhun 21 muuttavasta tai paikallisesta linnusta.

2005: Myyräkantojen nousu näkyi sinisuohaukkojen havaintomäärissä. Huhti–, toukokuussa 88 p, m tai kiert. Eniten havaintoja ajalla 8.– 24. 4. normaaliin kevätmuuttoaikaan. Päivittäiset kertymät eivät olleet kovin suuret mm. 24.4. Maa Pienimäki 3 m, 10.5. Vrk Ruokojärvi 4 n m.

Pesinnät varmistuivat Kar Talluskylällä, Vjä Petäyksellä ja Maa Patalahdella; kaikki lentopoikasvaiheessa. Pesintään viittaava havainto Kie Pikonmäki. Reviiirejä paikallistettiin Kiu Kalliokylällä, Pie Sammalisenlahdella ja Vaarslahdella sekä Rau Rastusuolla.

Syysmuuton aikaisia havaintoja saatiin elokuulta aina lokakuun lopulle asti 89 p, m tai kiert. valtaosan ollessa juv. tai n-puk. Ilmeisen hyvä pesintävuosi.

Kanahaukka (*Accipiter gentilis*)

2003: Talvisia havaintoja 34 yksilöstä. Tammi–, toukokuun aikana 10 m. 1.1. Iis Malminkatu 1p juv lensi 2.krs:n ikkunaan, pökertyi, putosi maahan, jossa lepäsi huo-van alla varttittunin. Paikalle kutsuttujen poliisien saapuessa lähti virkeänä koh-ti itää.

Pesimäaikaisia havaintoja ilmoitettiin vähän. Valtaosa pesimähavainnoista on rengastajilta saatuja. Reviiirit ja pesinnät kunnittain: Kaa 4+8, Kuo 0+1, Nil 1+0, Pie 0+3, Rau 0+1, Sii 1+0, Son 2+2, Tuu 0+2 (= 17 pesintää). Kaavin, Pielaveden ja Tuusniemen pesinnoista 32 pull r, keskiar-

vona 2,7 /pesä. Yksi Kaavin pareista rakens pesänsä tuulenpesän päälle kuusen oksalle, josta se putosi munavaiheessa (4 munaa). Kiu Rapakkojoella todennäköinen pesintä. Pesäpuu meni kuitenkin syksyllä hakkuissa. Tavanomainen pesintävuosi.

Loppuvuoden havaintoja elokuusta joulukuuhun 70 p, kiert tai m, joista 12 m. Useimmat havainnot yksittäisistä linnuista. 4.10. Kuo Puutossalmi 4 (3 m + 1 p).

2004: Alkuvuoden talviaikaisia 1.1.– 31.3. havaintoja vain 18 p, m tai kiert.

Pesintöjä varmistui ennätysmäärä. Maakunnasta löydettiin pesiä enemmän kuin koskaan (Honkala ym. 2004). Eniten pesintöjä löytyi Kaavin, Pielaveden ja Sonkajärven kanahaukkametsikoista. Reviiirit ja pesinnät kunnittain: Kaa 4+8, Kar 0+1, Kiu 0+3, Kuo 0+2, Pie 1+5, Sii 1+2, Suo 0+1, Son 1+4, Tuu 0+2, Vie 0+2; yhteensä 30 pesintää. Tietoon tulleet poikasmäärät yhteensä 74 pull, lähes kaikki r. Keskiarvoksi 2,9/pesä. Maakunnan pesimätulos oli selvästi maan keskiarvoa (2,4) parempi (Honkala ym. 2004). Sateinen kesä ei näyttänyt häiritsevän pesintää. Muita haittatekijöitä saattoi ilmaantua. Vieremällä oli pesää yritetty pudottaa riu'ulla. Kaksi munaa oli tuhoutunut, mutta pesän rippeissä varttui kaksi poikasta (Honkala ym. 2004).

Loppuvuodesta havaintoja tulee alkuvuotta enemmän. Nuoret yksilöt ovat yleensä äänekkäitä ja näkyviä. Elokuusta vuoden loppuun havaintoja 64 p, m tai kiert. Selvästi muuttavia 8 m. Varhainen muuttohavainto 15.8 Kuo Keskimäinen 1kv m S.

2005: 1.1.– 31.3. saatiin havaintoja 43 p, m tai kiert. Tammi–, toukokuun aikana 18 m. Pesintöjä löytyi jälleen hyvin, yhteensä 29, joista muutama lentopoikueena. Reviiirit ja pesinnät kunnittain: Kaa 1+11, Kar 0+1, Kiu 0+2, Kuo 0+2, Nil 0+1, Pie 0+4, Sii, 0+2, Son 2+2, Tuu 0+2, Vie 0+2. Poikasia 63 pull r, joten keskiarvoksi tulee 2,5 pull/ pesä. 4 pesintää epäonnistui. Yhdeltä Kaavin pesistä hävisi rengastusikäiset poikaset. Pesä on huuhkajareviirillä. Kanahaukkakanta Pohjois-Savossa on suhteellisen vakaa. Tosin joka vuosi ovat hakkuut tuhonneet tai tehneet reviiirejä elinkelvottomaksi (Pie, Kiu, Kaa, Tuu). Toivottavasti vanha petoviha ei leimahda suurempaan liekkiin. Susikeskustelut voivat lisätä ääri-keinoja myös takavuosien lainsuojatonta kohtaan. Joitain merkkejä tähän suuntaan on ollut havaittavissa.

Elokuusta vuoden loppuun havainnoitiin kanahaukkoja peräti 137 p, m tai kiert., siis yli kaksinkertainen määrä edellisvuoteen. Näistä muuttavia 16 m. Talvella varsin-kin nuoret kanahaukat hakeutuvat asutuksen läheisyyteen ravinnon hakuun. Näitä havaintoja ilmoitetaan useita vuosittain. 1.1. Kuo siirtolapuutarha 1 p lähti lentoon kuolleen jäniksen/rusakon luota, 9. ja 21.1. Son Suolahti 1 p söi nyljettä ilvestä, 9.12.

Iis Lapinniitty 2 p, isompi syöksyi pienemmän kimppuun. Pienempi pakeni paikalta.

Varpushaukka (*Accipiter nisus*)

2003: 1.1.– 31.3. havaittiin 19 yksilöä, joista 6 m. Talvehtivia yksilöitä mitä ilmeisimmin joukossa. Muuttohuippu ajoittui selvästi 19.– 22.4, jolloin 110 m. Suurimmat kertymät 20.– 21.4. Sii Kemira 18+29 m ja 21.4. Kuo Riistavesi Keskimäinen 16 m. Reviirejä ja pesintöjä tuli tietoon seuraavasti: Kaa 3+4, Kiu 1+0, Son 0+2 ja Tuu 0+2. Kaavilla yksi pari ensimmäisen pesinnän epäonnistuttua yritti uutta pesintää. Naaras hautoi heinäkuun alussa kahta munaa. Tämäkin epäonnistui.

1.8.–26.12. valisenä aikana 156 p, m tai kiert. Muutto ajoittui lajityypillisesti pitkin syksyä. Sii Vehkamäellä kiikaroitiin suurimmat muuttomäärät: 24.8. 12 m, 20.9. 23 m ja 11.10. 13 m.

2004: 23.1.– 30.3. nähtiin 11 p, m tai kiert. Kevätmuutto pääsi vauhtiin huhtikuun alkupuoliskolla ja huipentui 15.– 21.4. aikana 72 m. Suurin määrä 16.4. Sii Ahmon pellot 11 m. Pesintöjä varmistui vähän. Reviirit ja pesinnät: Kaa 1+2, Nil 0+1 ja Son 1+1. Kaavin ja Nilsian pesinnät varmistuivat lentopokasvaiheessa.

Syksyn havaintoja 146 p, m tai kiert. Suurin muuttokertymä 30.9. Sii Vehkamäki 18 m.

2005: 4.1.– 31.3. tehtiin enemmän havaintoja edellisvuosiin verrattuna: 48 p, m tai kiert. Tammihelmikuulla useita havaintoja ruokintapaikalta saalistavista yksilöistä. Talvehtivat yksilöt koettavat pysyä hengissä. Ensimmäisiä muuttavia nähdään jo maaliskuussa. Pääosan muutto ilmoitettujen havaintojen perusteella ajoittui edelleen huhtikuun puolivälin jälkeen. 16.– 17.4. Sii Vehkamäki 7 m + 24 m.

Pesintään liittyvät havainnot tuntuvat vähentyvän vuosi vuodelta. Korpikuusikot ja nuoret kuusimetsät eivät ole niitä mieluisimpia linturetkelymaastoja. Pesät löytyvät sattumalta, ellei suunnitelmallisesti tarkaile ja kolua sopivia varpushaukkametsäkoita. Tämä taas vaatisi työryhmän kokouamista, kuten joillakin petoruuduilla on tehty. Reviirit: Kaa Rasimäki, Pie Vaaraslahti ja Haapakoski. Todennäköinen pesintä Sii Haapasuo. Pesinnät: Tuu Konttimäki (4 pull r) ja Kuo Vuorilampi (lentopoikue). Jos ei pesimäaikaista havaintoja paljoa saatukaan, niin syksyn ja alkutalven haviksia kertyi sitäkin enemmän. 3.8.– 25.12. peräti 275 havaittua yksilöä, joista muuttavia 163. Suurimpia muuttomääriä: 31.8. Sii Vehkamäki 24 m, 1.9. Vrk Ruokojärvi 10 m S (jatkuva muuttovirta), 17.9. Kuo Riistavesi Keskimäinen 11 m, 1.10. Kuo Neulamäki 13 m ja muuton rippeitä 24.10. Kuo Neulamäki 10 m.

Hiirihaukka (*Buteo buteo*)

2003: 19.3.– 14.5. kevätmuuton aikaisia havaintoja 129. Päämuutto ajoittui normaaliin tapaan huhtikuun loppupuoliskolle. Suurimpia muuttomääriä: 21.– 22. 4. Rau Rastunsuo 16 m + 10 m, 21.4. Kuo Riistavesi, Keskimäinen 10 m, Sii Kemira 9 m. Reviirejä ja pesintöjä todettiin seuraavasti: Kaa 6+6, Lep 1+0, Pie 0+5, Sii 1+0 ja Tuu 0+1. Poikasia rengastettiin 26 pull r. keskiarvona 2,2 pull/pesä. Myyräkantojen alueelliset vaihtelut heijastuvat myös hiirihaukan poikasmääriin. Tuusniemen pesällä varttui 4 poikasta, kun taas neljässä pesässä (Kaa, Pie) oli vain yksi poikanen. 5.8.– 15.10 havaintoja saatiin 79 yksilöstä, joista 49 m. Suurimmat muuttomäärät 10.8. Vrk Ruokojärvi 8 m, 28.8. Sii Vehkamäki ja Raasio 8 + 8 m.

2004: Kevätmuuttohavaintoja saatiin edellisvuotta vähemmän: 23.3.– 8.5. havaittiin 89 yksilöä, joista 80 m. Tasaista muuttoa pääosin pitkin huhtikuuta. Suurin määrä 17.4. Rau Kilpimäki 9 m.

Huono myyrävuosi lannisti hiirihaukkojen pesintäntoia ja –onnea. Reviirit ja pesinnät: Kaa 4+5, Pie 3+3, Tuu 1+1, Veh 0+1 ja Vie 0+1. Näistä rengastettiin poikasia 15 pull r. Kaavilla myyräkannat olivat tosi alhaiset. Viidestä pesinnästä vain yksi tuotti yhden poikasen. Moni pari tyytyi vain koristelemaan pesiä.

Syksyllä ilmoitettiin havainnot vain 57 yksilöstä ajalla 20.8.– 21.9. Suurimmat kertamäärät 28.8. Sii Riistavesi Keskimäinen 8 p tai m ja 4.9. Sii Raasio 9 m.

2005: 1.4.– 5.5. välisenä aikana havaittiin 124 yksilöä tasaisesti pitkin huhtikuuta ilman kovin suuria kertamääriä. 17.4. Sii Ahmon pellot 7 m W-NE ja Vehkamäki 7 m. Myyrämaastot kutsuivat.

Pesivä kanta on vuosi vuodelta jatkanut alamakea. Tämä vuosi antoi kuitenkin merkkejä paremmasta. Myyräkantojen nousun myötä hiirihaukat aloittivat rohkeasti pesintöjä varsinkin Kaavilla. Kuitenkaan vielä ei päästy 20 vuoden takaisiin määriin. Reviirit ja pesinnät kunnittain: Kaa 4+12, Kar 1+0, Lap 1+0, Lep 0+1, Pie 5+1, Rau 0+1, Son 0+1 ja Tuu 1+2. Rengastettuja poikasia 35; keskiarvona 2,2 pull/pesä. Kaavilla 3 pesintää tuhoutui. Yhdellä reviiirillä pesäpuun juurelta löytyi emolintu pää syötynä. Pesässä 2 kuollutta poikasta. Pesä sijaitsee huuhkajareviirillä.

Syksyn havaintoja kirjattiin ajalta 2.8.– 16.10. kaikkiaan 105 yksilöä, joista ilmoitettu 52 m. Kohtuullisen hyvä pesintävuosi heijastui osaltaan syksyn havaintoihin. Muutto painottui elokuun loppupuoliskolle. 22.8. Kiu Hautakylä 5 m SSW ja 31.8. Sii Vehkamäki 6 m+ 1 p.

Tuulihaukka (*Falco tinnunculus*)

2003: Pelto- ja hakkuuaukeiden lektelijoista kirjattiin 17.3.– 9.5. havaintoja 58

Helmipöllön poikanen.
Kuva Kalevi Rutonen

yksilöstä, joista 27 m. Muuttoa havainnointiin tasaisesti pitkin kevättä mm. 3.5. Rau Tyyrinvirta 3 m.

Hyvä myyrävuosi näkyi vain osittain pesintähavainnoissa. Pielavedeltä löytyi 6 reviiiriä ja 5 pesintää (8 pull r). Muualta maakunnasta ilmoitettiin satunnaisia reviiirejä sekä pesä- tai poikuelöytöjä: Kaa 2+1, Kiu 0+4 (4+5+5+6 pull), Maa 0+1, Sii 1+1 ja Son 0+1. Kaikkiaan varmistettu 13 pesintää.

7.8.– 11.10. havaintoja 64 yksilöstä, joista vain 14 m. Suurimpana määränä 17.8. Sii Musti 1 p + 6 m., 28.8. Lap Linnansalmi 1 p yksi jalka ”amputoitunut”.

2004: Myyräkantojen hupenemisesta huolimatta tehtiin keväällä useampia havaintoja kuin edellisvuonna; 3.4.– 16.5. 88 yksilöä, joista 32 m. 8.5. Rau Rastunsuo 5 m + 1 p (Tornien taestossa).

Pesintöjäkin varmistui yllättäen edellisvuotta enemmän, kaikkiaan 17. Reviirit ja pesinnät kunnittain: Kaa 2+2 (4+4 pull r), Kiu 2+3, Kuo 0+3, Pie 0+5 (5+5+5 pull r), Sii 0+3 (4 pull r), Son 2+1 ja Tuu 1+0. Molemmat Kaavin pesinnät löytyivät saaresta variksen pesästä. Pielavedellä saariin ripustetut pöntöt ovat myös kelvanneet pesäpaikoiksi. Ilmeisesti maiseman avoimuus on tärkeää pesäpaikan valinnassa. Syksyn havaintoja välillä 1.8.– 8.10. 51 p tai m. 29.8. Sii Vehkamäki 3 p + m.

2005: Myyräkantojen nousu toi lekuttelijoita näköpiiriin. Havainnot kaksinkertaisuivat edellisvuoteen verrattuna. 2.4.– 18.5. haviksia 187 yksilöstä, joista 47 merkitty muuttaviksi. Muutto eteni tasaisesti huhtikuun aikana: 5.4 Rau Tyyrinvirta 3 m N, + 2 p, 9.4. Rau Rastunsuo 1m + 2p reviiirillä, soidinmenoja sekä paritteluharjoittelua telkänpöntön katolla ja lintutornissa, 17.4. Sii Vehkamäki 3 m.

Pesintöjä ilmoitettiin kaikkiaan 20. Reviirit ja pesinnät kunnittain: Kaa 4+3 (4 pull r), Kiu 2+3 (4+6+7 pull), Nil 0+1, Pie 1+4

(5+6+4 pull r), Rau 1+0, Sii 0+3, Son 0+4 (4+5+6+6 pull r), Tuu 0+1 ja Ves 0+1. Nykyisin tuulihaukat pesivät mieluusti pöntöissä, jos niitä on vain tarjolla. Pesinnän on todettu onnistuvan paremmin pöntössä kuin risupesässä. Variksenpesä on toki vieläkin suosittu pesäpaikka.

Syksyn havainnot lisääntyivät roimasti edellisvuoteen verraten; 4.8.– 4.10. 125 p tai m. 31.8. Sii Vehkamäki 5 m + 3-4 p, 7.9. Maa Käärmelahti 10 p.

Ampuhaukka (*Falco columbarius*)

2003: 30.3.– 11.5. havaittiin 36 p + m + kiert. 3.5. Sii Vehkamäki 4 m NW-N.

Harvalukuisesta pesimälinnusta saatiin kesäaikana vain 4 havaintoa, eikä yhtään pesintään viittaavaa.

Syksyltä 2.8.– 4.10. 35 p + m + kiert. 17.8. Kuo Maljalahti 1 p räystäspääskysjahdisa.12.10. Sii Vehkamäki 3 m S.

2004: Talvihavainto 3.1. Iis Kirkkokuisto 1 m. Muulloin keväällä havaintoja vähemmän kuin edellisvuonna, 29 p + m ajalla 11.3.– 26.5.

Kesältä vain yksi havainto: 27.7. Kuo Siikaniemi 1 p.

Syksyllä havaintoja kertyi sentään vähän enemmän; 13.8.– 13.11. 42 p tai m. 25.9. Iis Hernejärvi 5 m.

2005: Tammikuussa 4 havaintoa, kaksi Kuopiosta ja kaksi Iisalimesta. Keväällä ajalta 24.3.– 23.5. kirjattiin 49 p, m tai kiert. Reviiriin viittasi yksi havainto 24.4. Kuo Kelloniemi 1 p soidintava. Harvinainen pesintä aloitettiin Sii Kuuslahdessa erään kesämökin lähistöllä. Se kuitenkin keskeytyi jostain syystä. Heinäkuulta 2 havaintoa (Kuo Puutosalmi ja Sii Musti). Loppuvuoden havaintoja saatiin 45 p, m tai kiert. 1.8.– 26.12. välisenä aikana. 7.9. Maa Lapinjärvet-Keskimäinen + Sii Ylimmäinen yht. 5 p.

Nuolihaukka (*Falco subbuteo*)

2003: Toukokuussa vain 8 p + m. eripuolilta maakuntaa.

Pesintöjä varmistui 2 (Kaa Rikkavesi ja Pie Vuohisaari). Mahdollinen pesintä Kei Hetejärvi sekä reviiirejä Kaa 3 ja Pie 1. Kesä- ja heinäkuussa 18 p + kiert.

1.8.– 19.9. havaintoja 51 yksilöstä. 16.8. Kuo Pappilänmäki a5 kiert lokkiparvessa hyönteispyynnissä. 24.8. Sii Vehkamäki 2 p + 5 m.

2004: Ensimmäiset kaksi havaintoa jo huhtikuussa 24.4. ja 29.4. kaikki Rautalammillä. Toukokuussa havainnot 6 p, m tai kiert. Reviirejä ja pesintöjä löydettiin enemmän kuin edellisvuonna. Reviirit ja pesinnät kunnittain: Kaa 3+1 (3 pull r), Kart 1+1, Lep 1+1, Pie 0+2 ja Son 1+0. Lisäksi kesä-, heinäkuulta kaikkiaan 26 p tai kiert. 3.8.– 24.9. havaintoja 45 yksilöstä, joista vain 8 muuttavia. 8.9. Sii Vehkamäki 3 m S.

Hirvityksiä? Ei, vaan mehiläishaukan poikasia pesässä. Kuva Seppo Räsänen.

2005: Ensimmäiset normaalisti toukokuussa, jolloin kaiken kaikkiaan 11 p, m tai kiert. Kuten edellisinäkin vuosina muuttavia yksilöitä nähtiin vähän.

Pesimäaikaaiset havainnot (kesä- heinäkuu) lisääntyivät selvästi; 37 p tai kiert. Sen sijaan reviiirejä ja pesintöjä löytyi edellisvuotta vähemmän. Reviirejä löytyi 2 (Lap Nerkoo ja Sii Limasaari/Aittosaari). Todennäköinen reviiiri: 26.6. Kei Hetejärvi 5 p. Pesintöjä löydettiin 3 (Pie Ilves, Rau Navettasaari ja Rvr Kallioniemi).. Syksyn myötä havainnot lisääntyivät. Elo- ja syyskuussa havainnot 56 yksilöstä. Edelleen nähtiin vähän muuttavia; kuitenkin 1.9. Vrk Pitkälänniemi 4 m S (samassa nos-teessa).

Kalasääski (*Pandion haliaetus*)

2003: Kevään ensimmäiset säokset havaittiin tavanomaisesti huhtikuun puolenvälin paikkeilla. Sääksen syysmuutto ajoittuu elo-syyskuulle. Sääksen pesäpaikat ovat melko täydellisesti tutkijoitten tiedossa Pohjois-Savossa. Sääksireviirejä löydettiin kaikkiaan ennätykselliset 74. Koko maasla todettiin 895 asuttua pesäpaikkaa (Saurola 2004). Pohjois-Savon pesimistulos 2,07 poikasta poikaspesää kohti on 30-vuotisen seurantajakson huonoimpia (Saurola 2004). Pesintä aloitettiin Pohjois-Savossa 68 pesällä, joista 58 pesää tuotti yhteensä 121 poikasta. Pesinnät kunnittain: Kar 1, Kei 5, Kuo 2, Lep 7, Maa 5, Nil 1, Pie 14, Rau 11, Rva 1, Son 4, Suo 8, Ter 4, Tuu 1, Vjä 1, Veh 1 ja Ves 2. Eniten poikasia kuoriutui Pielaveden (25) ja Rautalammin (20) pesillä.

2004: Keväällä sääksihavaintoja huhtikuun puolivälistä lähtien. Sääksen pojat kuoriu-

tuvat Pohjois-Savossa keskimäärin **12.6**. Vuonna 2004 keskimääräinen kuoriutumisajankohta oli 4 vuorokautta aikaisempi (Saurola 2005). Pohjois-Savossa tarkastettiin kaikkiaan 90 sääksen pesäpaikkaa, joista asutuiksi todettiin 69. Poikasia varttui 58 pesällä yhteensä 107. Pesimistulos jäi edellistä vuotta huonommaksi. Pesinnät kunnittain: Kar 1, Kei 4, Kuo 3, Lep 4, Maa 4, Nil 1, Pie 13, Rau 8, Rva 1, Suo 5, Son 5, Ter 3, Tuu 1 ja Veh 2. Pielavedellä kuoriutui 32 ja Rautalammillä 14 poikasta.

2005: Sääksiä tavattiin kevätmuutolla **6.4** lähtien. Edelleen aikainen kuoriutumisaajankohta (9.6). Vuosi 2005 oli Suomessa sääksiprojektin 35. vuosi. Asuttujen reviiirin määrä on noussut 1970-luvun alun 600 reviiiristä nykyvuosien n.1000 reviiiriin. Viimeiset 10 vuotta kanta ollut vakaa (Saurola 2006). Pohjois-Savossa sääksi on keskittynyt Rautalamminreitin alueelle sekä Kuopion ja Leppävirran seudulle. Myös maakunnan pohjoisosassa Sonkajärvellä on vahva sääksikanta. Vuoden alun kuntaliitosten myötä Vehmersalmen kaksi asuttua pesää kirjautuvat Kuopioon. Samoin Varkaus sai kaksi asuttua pesää Kangaslammita. Maakunnassa tarkastettiin 95 pesäpaikkaa, joista 68 oli asuttuna. Poikasia tavattiin 55 pesällä yhteensä 111. Pesinnät: Jua 1, Kar 1, Kei 2, Kuo 4, Lep 4, Maa 2, Nil 1, Pie 13, Rau 7, Rva 1, Son 5, Suo 5, Ter 3, Tuu 1, Vrk 1 ja Vjä 1. Suurimmat poikasmäärät: Pie 33, Rau 13, Lep 9, Kuo 9, Suo 8 ja Son 7 poikasta.

2005: Sääksiä tavattiin kevätmuutolla **6.4** lähtien. Edelleen aikainen kuoriutumisaajankohta (9.6). Vuosi 2005 oli Suomessa sääksiprojektin 35. vuosi. Asuttujen reviiirin määrä on noussut 1970-luvun alun 600 reviiiristä nykyvuosien n.1000 reviiiriin. Viimeiset 10 vuotta kanta ollut vakaa (Saurola 2006). Pohjois-Savossa sääksi on keskittynyt Rautalamminreitin alueelle sekä Kuopion ja Leppävirran seudulle. Myös maakunnan pohjoisosassa Sonkajärvellä on vahva sääksikanta. Vuoden alun kuntaliitosten myötä Vehmersalmen kaksi asuttua pesää kirjautuvat Kuopioon. Samoin Varkaus sai kaksi asuttua pesää Kangaslammita. Maakunnassa tarkastettiin 95 pesäpaikkaa, joista 68 oli asuttuna. Poikasia tavattiin 55 pesällä yhteensä 111. Pesinnät: Jua 1, Kar 1, Kei 2, Kuo 4, Lep 4, Maa 2, Nil 1, Pie 13, Rau 7, Rva 1, Son 5, Suo 5, Ter 3, Tuu 1, Vrk 1 ja Vjä 1. Suurimmat poikasmäärät: Pie 33, Rau 13, Lep 9, Kuo 9, Suo 8 ja Son 7 poikasta.

PÖLLÖT

Huuhkaja *Bubo bubo*

2003: Huuhkajia havaittiin tasaisesti koko

maakunnan alueella yhteensä 31 reviiirillä. Pesä löydettiin lisäksi 8. Eniten reviiirihavaintoja tuli Iisalmesta, Kaavilta ja Kuopioista. Reviiirit kunnittain: Iis 5, Jua 1, Kaa 5, Kiu 1, Kuo 6, Lap 2, Maa 1, Pie, Rau 1, Sii 1, Suo 2, Ter 1, Vrk 1 ja Vie 3. Pesinnät: Kaa 1, Kiu 2, Lap 1, Maa 1, Sii 1, Tuu 1 ja Ves 1. Poikasia rengastettiin pesiltä 10 yks. Poikastuotto munapesää kohden 1,6.

2004: Niukoista myyrävaroista huolimatta reviiirejä paikallistettiin 41, eniten Iisalmes- sa, Siilinjärveltä ja Rautalammilta. Pesin- tä varmistettiin lisäksi kolmesta kunnasta. Reviiirit: Iis 6, Kaa 3, Kiu 3, Kuo 3, Lap 1, Maa 1, Pie 1, Sii 7, Suo 2, Ter 2, Tuu 1, Rau 5, Vrk 2, ja Veh 1. Pesinnät: Iis 1, Pie 1 ja Tuu 1. Poikasia löydetyillä pesillä edelli- sen vuoden tapaan 7.

2005: Hyvä ravintotilanne lähes tuplasi huuhkajien reviirimäärät. 17 kunnan alu- eelta ilmoitettiin 53 reviiristä ja 10 pesästä. Pelkästään Rautalammilla kuultiin huuh- kajan soidinta 14 eri reviiirillä. Seitsemältä Rautalammin reviiriltä etsittiin tuloksetta myös pesiä kesäkuussa, joten kaikilla revii- reillä ei pesimäpuuhia aloitettu. Reviiirit: Iis 11, Jua 3, Kaa 1, Kei 1, Kiu 1, Kuo 4, Lap 3, Lep 2, Rau 14, Sii 2, Son 1, Suo 4, Ter 3, Vrk 1, Ves 1 ja Vier 1. Pesinnät: Jua 1, Kaa 1, Kei 1, Kuo 1, Maa 1, Pie 2 ja Ves 3. Poikastuotto jäi 1,7. Suomessa huuhkajan keskimääräinen pesimistulos kohosi uuteen ennätykseen 2.02 isoa poikasta / munapesä (Honkala ym. 2006).

Hiiripöllö *Surnia ulula*

2003: Hiiripöllöhavainnot painottuivat kevättalveen sekä vuodenloppuun loka- joulukuulle. Havaitut yksilömäärät: Kaa 1, Kuo 3, Sii 2 ja Vrk 2.

2004: Havaintoja vain neljästä pöllöyksilös- tä: **3.–11.12** Kuo Kuhanen 1 p, **1.1** Sii Keh- vo 1 p, **1.– 5.1** Sii Monni 1 p, sekä **5.1** Sii Sammallahti 1 p.

2005: Hiiripöllöt kansoittivat syysvaelluk- sellaan Pohjois-Savon. Havaintoja kaikki- aan 72 linnusta seuraavasti: Kaa 2, Kei 1, Kiu 1, Kuo 14, Lep 4, Rau 16, Rva 1, Sii 3, Suo 15, Ter 2, Tuu 2, Ves 6 ja Vjä 1. Eni- ten havaintoja Sisä-Savon alueelta. Vaelluk- sen voimakkuutta kuvaa hyvin havainnot 38 eri hiiripöllöyksilöstä maakunnassam- me joulukuussa. Marraskuussa tavattiin 17, lokakuussa 26 ja syyskuussa 7 lintua, jol- loin vaellus käynnistyi. Mitä hiiripöllöille kuului vuoden vaihteen jälkeen selviä seu- raavassa katsauksessa.

Varpuspöllö *Glaucidium passerinum*

2003: Havaintoja kertyi mukavasti kaikki- aan 20 viheltelijästä. Lisäksi varpuspöllön pesälle (5) osuttiin Kaavin, Nilsian, Siilin- järven, Sonkajärven ja Pielaveden pöntötys- alueilla. Pesillä 5,8 poikasta pesää kohden. Reviiirit: Kaa 1, Kei 1, Kuo 3, Lap 1, Lep 3, Pie 2, Rau 2, Suo 1, Ter 1, Vrk 4 ja Ves 1.

2004: Reviiirit melko vähissä. Vain kuusi reviiiriä paikallistettiin. Pesintöjä varmistet- tiin edellisen vuoden tapaan viisi. Sopivia pesäpaikkoja pönttöjen tarjonnasta johtuen kyllä olisi. Pesivien pöllöjen vähydestä ker- too Seppo Räsäsen tarkastamat 36 varpus- pöllön pönttöä, joista löytyi vain 4 pesää. Reviiirit ja pesät: Iis 1, Kuo 1+3, Maa 1, Piel 1, Sii 1+1, Son 1 ja Suo 1. Pesien poi- kasten keskiarvo oli 5,4. Reviiireillä olevien pöllöjen lisäksi havaittiin 11 lintua keväällä ja 6 syksyllä.

2005: Runsaan ravinnon myötä varpuspöl- löjä taas liikkeellä Pohjois-Savossa. Revii- re- jä havaittiin kaikkiaan 30, joilta pesälöy- tö 8 reviiriltä. Eniten reviiirejä ilmoitettiin Rau- talammilta. Havaitut reviiirit ja pesät: Iis 2, Kaa 1, Kiu 1, Kuo 3+2, Nil 0+1, Pie 0+1, Rau 12, Sii 0+4, Vrk 1 ja Ves 2. Poikaisa 5,1 pesää kohden. Syksyllä oli varpuspöl- löjä runsaasti liikkeellä. Syys-joulukuussa tehtiin havainto 34 pöllöstä.

Lehtopöllö *Strix aluco*

2003: Pitkin kevättä yksi lehtopöllö äänes- sä Vrk Könönpellossa.

2004: Havainto syksyisestä huutelijasta **3.10** Sii Vuorelasta.

2005: Lehtopöllöstä kertyi enemmän pesi- mäaikaisia havaintoja. Ves Ahvenisella innokas pöllöpari äänessä koko kevään. Pesää ei kuitenkaan etsinnöistä huolimatta löytynyt. Kaikkiaan kuudella reviiirillä elä- mää. Reviiirit ja pesät: Kuo 1, Lep 1, Rau 2, Vrk 0+1 ja Ves 1.

Viirupöllö *Strix uralensis*

2003: Virupöllöjä äänessä pitkin maakuntaa 49 reviiirillä. Pesintä varmistettiin 14 revii- ril- tä, joiden poikastuotto jäi varsin alhaiseksi. Kaavilla tavattiin yksi neljän poikasen pesä, muutoin pesissä varttui tavallisesti vain kak- si pesäpoikasta. Reviiirit ja pesät kunnittain: Iis 3, Jua 3, Kaa 5+5, Kei 0+1, Kiu 0+2, Lep 8, Maa 0+1, Nil 0+1, Pie 0+4, Rau 3, Sii 2, Son 2, Suo 3, Tuu 1, Vrk 7, Ves 1 ja Vie 2. Poikasia keskimäärin 1,9.

2004: Asumisen merkkejä tavattiin vain 26 viirupöllöreviirillä, joilla 14 pesittiin. Koko maassa pesivien parien määrä putosi lähes kolmannekseen edellisten vuosien huip- putasosta (Honkala ym. 2005). Reviiiri- ja pesähavainnot: Iis 1, Jua 1, Kaa 3+3, Kar 0+1, Kei 2, Kuo 3, Lep 2, Maa 0+3, Pie 2+4, Rau 1, Rva 3, Sii 1, Son 0+1, Vrk 2 ja Vjä 1. Karttulassa pesittiin onnistunees- ti pöntön tai pökkelön asemesta vanhassa variksenpesässä. Pesien poikasmäärän kes- kiarvo 1,6 jäi melko vaatimattomaksi.

2005: Tarkastelujakson paras viirupöllö- vuosi. Pöllöjä havaittiin 74 reviiirillä, joista peräti 41 myös pesimähavainto. Poikueet- kin olivat suurempia kuin aiemmin. Useim- massa pesässä varttui kolme tai neljä poi- kasta. Kaavilta löytyi yksi viiden poikasen pesäkin. Pöllöjen kuuntelua harrastettiin

etenkin Rautalammilla, jossa viirupöllön soidinhuutoa kuultiin 17 reviiirillä. Pesintö- jä löytyi eniten Pielavedeltä. Hyvänä ravin- tovuotena tulevat kauankin tyhjänä olleet pöntöt asutetuiksi. Reviiirit ja pesät: Iis 1, Jua 1, Kaa 0+7, Kar 1+2, Kei 0+1, Kiu 1+1, Kuo 5+2, Lap 1, Lep 11, Maa 2+6, Nil 1+1, Pie 1+12, Rau 17+2, Son 0+1, Suo 9+1, Ter 1, Tuu 0+1, Vrk 2 ja Ves 0+4. Poikastuotto hyvä 3,1 isoa poikasta pesää kohden.

Lapinpöllö *Strix nebulosa*

2003: Lapinpöllöllä Suomessa paras pesi- mävuosi kymmeneen vuoteen. Pesinnät keskittyivät Keski-Suomeen, Pohjois-Kar- jalaan ja Pohjanmaalle (Björklund ym. 2004). Pohjois-Savossa tavattiin neljä pesin- tää, kolme Kaavilta ja yksi Nilsistä. Pesät sijaitsivat hiirihaukan pesissä ja niissä oli 4+4+2+4 poikasta. Juankoskella paikannet- tiin lisäksi yksi lapinpöllön reviiiri. Kaikki pesimähavainnot siten Koillis-Savon alueel- la. Pesimäajan ulkopuolella tehtiin etupääs- sä syyshavainto lapinpöllöstä eripuolilla maakuntaa yhteensä 11 yksilöstä.

2004: Yksi reviiirihavainto Rautalammilta. Lisäksi havainnot Maaningalta ja Varpais- järveltä. Pohjois-Savon havainnot kuitenkin merkittäviä, sillä koko maassa havainnoi- tiin vain 11 lapinpöllön reviiristä ja neljästä pesinnästä (Honkala ym. 2005).

2005: Havainnot vain yhdestä pöllöstä Ki- uruvedeltä helmikuussa ja kolmesta pöllöstä Suomenjoelta kesäkuussa. Kaukana lapin- pöllöt eivät kuitenkaan olleet, sillä Keski- Suomesta raportoititiin 10 pesinnän lisäksi 8 reviiristä (Honkala ym. 2006).

Sarvipöllö *Asio otus*

2003: Pohjois-Savossa sarvipöllöjä todel- la niukasti, vaikka koko maan aineistossa rikottiin pesintämääräennätys. Läntisessä Suomessa sarvipöllöjä ennennäkemättömän runsaasti (Björklund ym. 2004). Pohjois- Savossa havainto vain viidestä reviiristä, kolmesta maastopoikueesta sekä kolmesta muusta linnusta kesäkuussa. Keväiset huu- telijat, maastopoikueet (mp) ja muut linnut kunnittain: Iis 1 Ä+1 mp +2 p, Lap 1 Ä, Rau 1 Ä, Sii 2 mp +1 p ja Vrk 1 Ä.

2004: Sarvipöllömetssissä edelleen hiljais- ta. Havaintoja edellisvuotta vähemmän, vaikkakin poikueita paikallistettiin kaksi enemmän. Viidestä maastopoikueesta perä- ti neljä löytyi Siilinjärveltä. Havainnot kun- nittain: Iis 1 Ä, Kuo 1 maastopoikue, Maa 1 p helmikuussa, Sii 4 maastopoikuetta + 3 p kesäkuussa.

2005: Parantunut ravintotilanne toi sar- vipöllöjä pesimään Pohjois-Savoonkin. Havaittuja reviiirejä kaikkiaan 28, joilta 3 pesälöy- töä sekä 20 maastopoikuehavain- toa. Lisäksi tehtiin havainto 10 paikallisesta sarvipöllöstä lähinnä keväällä ja alkukesäl- lä. Maastopoikueista yli puolet havainnoi-

tiin Kiuruvedellä ja Rautalammilla. Havai- tut reviiirit, maastopoikueet (mp)ja pesät: Iis 4 mp, Kiu 1 pesä (6 pull) + 6 mp, Lep 1 Ä, Maa 2 mp, Pie 1 pesä, Rau 6 mp + 4 p, Sii 2 mp ja Vrk 1 pesälöy- tö.

Suopöllö *Asio flammeus*

2003: Suopöllöstä ei tehty talvihavaintoja. Keväällä pöllöjä nähtiin huhtikuun puoli- välistä lähtien 5 p, kesä– heinäkuussa tavat- tiin 9 p, sekä syyskuussa 2 p. Reviiirejä pai- kallistettiin 1 Juankoskella, 1 Kiuruvedellä ja 2 Rautalammilla. Suopöllön pesinnöistä ei ilmoitettu.

2004: Vuoden ensimmäinen suopöllö- havainto toukokuun alussa, varsinaisista muuttajista ei havavaintoja. Kesä–heinä- kuulta ilmoitettiin 9 p, joista neljä Maanin- gan peltoaukeilta. Lokakuun alkupäivinä vuoden viimeinen suopöllöhavainto tehtiin Kuopiossa. Ainoa reviiirihavainto Tuusnie- meltä. Suopöllön pesinnät todella harvas- sa koko maassa. Valtakunnasta raportoitiin vain 6 pesinnästä (Honkala ym. 2005).

2005: Hyvä ravintovuosi näkyi myös suo- pöllömäärissä. Kaikkiaan maakunnassa tavattiin 78 suopöllöä. Eniten havaintoja Rautalammilta, Iisal- mesta ja Kuopiosta.

	03	04	05
Mehiläishaukka	4	2	2
Ruskosuohaukka	10	8	15
Sinisuhaukka	1	1	1
Kanahaukka	22	32	27
Varpushaukka	9	2	3
Hiirihaukka	13	11	17
Tuulihaukka	16	14	17
Ampuhaukka	–	–	1
Nuolihaukka	3	5	1
Huuhkaja	7	2	10
Varpuspöllö	7	4	8
Viirupöllö	21	15	47
Lapinpöllö	5	–	–
Sarvipöllö	8	–	4
Suopöllö	–	–	4
Helmipöllö	49	12	36

Taulukko: Valtakunnallisessa petolintuseurannassa

tavatut eri petolintulajien pesät Pohjois-Savossa

vuosina 2003 – 2005 (Björklund ym. 2004,

Honkala ym. 2005 ja Honkala ym. 2006).

Kirjallisuus

Björklund, H., Saurola, P. 2004: Petolintuvuosi 2003: - paikoittain huippuvuosi. –Linnut vuosikirja 2003: 58-72.

Honkala, J., Björklund, H. & Saurola, P. 2005:

Petolintuvuosi 2004: - huono myyrävuosi Linnut vuosikirja

2004: 44-56.

Honkala, J. & Saurola, P. 2006: Petolintuvuosi 2005: -

monien ennätysten vuosi. –Linnut vuosikirja 2005: 9-22.

Saurola, P. 2004: Suomen sääkset 2003: -seuranta jatkui siirtoistutus alkoi. –Linnut vuosikirja 2003: 8-13.

Saurola, P. 2005: Suomen sääkset 2004. –Linnut vuosikirja 2004: 20-27.

Saurola, P. 2006: Suomen sääkset 2005. –Linnut vuosikirja

2005: 23-26.

Vuoden viimeiset suopöllöt tavattiin jou- lukuussa Rautalammilla ja Vesannolla. Revii- rejä löytyi 10 sekä lisäksi 3 pesää. Havaintoja kertyi alueemme lähes jokaises- ta kunnasta: Iis 10 p, Kaa 1 Ä+1 p, Kar 1 p, Kei 1 p, Kiu 5 p + pesä, Kuo 7 p, Lap 7 p, Lep 5 p, Maa 4 p, Pie 2 p, Rau 5 Ä+ 13 p +1 pesintä, Sii 1 Ä+5 p, Son 1 pesä, Suo 3 p, Tuu 2 Ä, Vjä 1 p, Vie 3 p ja Ves 1 Ä. Tuusniemellä löytyi lisäksi suopöllön poi- kasen jalka kanahaukan pesästä. Havainto viittaa siten myös suopöllön pesintään alu- eella.

Helmipöllö *Aegolius funereus*

2003: Helmipöllön reviirimäärät putosivat puoleen edellisestä vuodesta, vaikka koko Suomen tasolla pesintöjen määrä yli kak- sinkertaistui. Pesinnät keskittyivät Suomen- selälle ja Keski-Pohjanmaalle (Björklund ym. 2004). Reviirimäärä (46) sekä pesinnät (22) kertovat kohtalaisesta helmipöllövu- desta Pohjois-Savossa. Keväällä helmipöl- löä kuultiin eniten Kaavilla, Kuopiossa ja Vieremällä. Pesinnät taas keskittyivät Ki- uruvedelle, Nilsiaän ja Pielavedelle. Revii- rit ja pesät: Iis 4, Jua 2, Kaa 7+1, Kiu 4 + 5, Kuo 8, Lep 2, Maa 0+1, Nil 1+6, Pie 1+6,

Rau 4, Sii 1, Son 1, Suo 1, Tuu 1+2, Vrk 3 ja Vie 7. Pesien poikastuotto 2,5 poikas- ta pesää kohden. Tuusniemen toisen pesän poikaset varttuivat puoliavoimessa viiru- pöllölle tarkoitetussa pöntössä.

2004: Myyräkadosta johtuen helmipöllö- revii- rejä vähemmän kuin koskaan aiem- min petolintujen seurantajaksolla Suomes- sa (Honkala ym. 2005). Pohjois-Savossakin ilmoitettiin vain 21 reviiristä. Revii- reil- tä löytyi kuitenkin 10 pesintää. Reviiirit ja pesät: Iis 3, Jua 1, Kaa 1, Kuo 0+1, Lap 1, Maa 1, Pie 1+4, Rau 1, Sii 0+5, Suo 1 ja Vjä 1. Poikasmäärien keski-kiarvoksi saa- daan 2,5, joka on hiukan korkeampi kuin valtakunnassa keskimäärin (2,3) (Honkala 2005).

2005: Maakunnasta havaitut 148 helmi- pöllöreviiriä kertoo hyvästä pöllövuodesta. Helmipöllön pesät eivät kuitenkaan rengas- tajien pöntötysalueille osuneet, koska pesiä löytyi suuresta reviirimäärästä huolimatta vain 20. Helmipöllön reviiirit ja pesät kun- nittain: Iis 9, Jua 3, Kaa 6+1, Kiu 19+9, Kuo 8+1, Lep 10, Maa 2+1, Nil 3+2, Pie 6+9, Rau 39, Sii 1+2, Son 3, Suo 13, Ter 1, Tuu 1+1, Vrk 1, Ves 2 ja Vie 1. Tuusnie- men pöllöpari valitsi pesäpaikakseen asuin- rakennuksen vintin. Isoja poikasia keski- määrin 4,4 pesää kohden, mikä oli parempi kuin valtakunnallinen (3,61) (Honkala 2006).

Sarvipöllön poikanen. Kuva Petri Jauhiainen.

Muuttajataulukko

Vuoden 2005 ensimmäiset ja viimeiset havainnot muuttavista lajeista

Korjaukset Siivekkään nro 54 2005 muuttokatsaukseen 1999–2004: Kuikka, 2001: Kevään ensimmäinen havainto 20.4. Rau Nokisenkoski 1 p (ei 12.4.) Pikkulepinkäinen 2000: Kevään ensimmäinen havainto 17.5. Kuo Haminalahti 1 p (ei 2.5. Hiirihaukka 2002: Kevään ensimmäinen havainto 15.3. Vrk Lehtoniemi (saapumisennätys)

laulujoutsen	Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää		
metsähanhi	8.4.	Rautalampi	19.10. Iisalmi
haapana	7.4.	Varkaus	20.11. Suonenjoki
tavi	4.4. - 6.4.	Tervo *	20.11. Varkaus
sinisorsa	Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää		
jouhisorsa	11.4.	Iisalmi	17.10. Kuopio
heinätavi	15.4.	Rautalampi	1.8. Rautalampi
lapasorsa	17.4.	Rautalampi	17.10. Kuopio
punasotka	14.4.	Lapinlahti	29.9. Varkaus
tukkasotka	7.4.	Varkaus	14.11. Kuopio
alli	28.4.	Rautalampi	12.11. Suonenjoki
mustalintu	6.5.	Kuopio	30.10. Siilinjärvi
telkkä	Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää		
uivelo	10.4.	Kiuruvesi *	14.11. Kuopio
tukkakoskelo	25.4.	Rautalampi	19.11. Siilinjärvi
isokoskelo	Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää		
kaakkuri	24.4.	Rautalampi	1.10. Kuopio
kuikka	24.4.	Siilinjärvi	27.11. Kuopio
silkkiuikku	11.4.	Maaninka	22.11. Lapinlahti
härkälintu	27.4.	Rautalampi	3.10. Suonenjoki
mustakurkku-uikku	28.4.	Varkaus	19.9. Keitele
merimetso	16.4.	Rautalampi	27.11. Siilninjärvi *
harmaahaikara	7.4.	Varkaus	17.11. Kuopio
mehiläishaukka	21.5.	Siilinjärvi	19.9. Rautalampi
ruskosuohaukka	6.4.	Rautalampi	18.9. Keitele
sinisuohaukka	4.4.	Rautalampi *	23.10. Iisalmi
kanahaukka	Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää		
varpushaukka	Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää		
hiirihaukka	1.4.	Rautalampi,	
		Siilinjärvi, Varkaus	16.10. Kiuruvesi
piekana	2.4.	Rautalampi	29.10. Rautalampi
sääksi	6.4.	Nilsiä, Varkaus *	19.9. Rautalampi
tuulihaukka	26.3.	Rautalampi	4.10. Siilinjärvi
ampuhaukka	24.3.	Lapinlahti	
nuolihaukka	8.5.	Varkaus	17.9. Kuopio
nokikana	2.4.	Kiuruvesi	25.9. Siilinjärvi
kurki	2.4.	Rautalampi	15.10. Lapinlahti
meriharakka	11.4.	Rautalampi, Varkaus	30.8. Suonenjoki
pikkutylli	17.4.	Siilinjärvi	16.9. – 21.9. Siilinjärvi
tylli	9.4.	Varkaus *	7.10. Siilinjärvi
kapustarinta	13.4.	Maaninka, Rautal.	6.10. Rautalampi
töyhtöhyppä	22.3.	Nilsiä	25.9. Siilinjärvi
pikkusirri	27.5.	Rautalampi, Siilinjärvi	21.9. Siilinjärvi
lapinsirri	8.5.	Siilinjärvi	13.9. Rautalampi
suosirri	15.5.	Siilinjärvi	11.10. Rautalampi
jänkäsirriäinen	27.5.	Siilinjärvi	4.8. Siilinjärvi
suokukko	30.4.	Maaninka, Rautal.	25.9. Siilinjärvi
jänkäkurppa	26.4.	Rautalampi	30.10. Siilinjärvi
taivaanvuohi	5.4.	Rautalampi*	18.10. Rautalampi
lehtokurppa	6.4.	Suonenjoki	24.10. Siilinjärvi
mustapyrstökuiri	27.4.	Leppävirta	Ei syyshavaintoja
punakuiri	6.5.	Siilinjärvi *	13.8. Siilinjärvi
pikkukuovi	18.4.	Rautalampi *	15.8. Siilinjärvi
kuovi	5.4.	Varkaus	28.9. Iisalmi
mustaviklo	28.4.	Sonkajärvi	4.9. Rautalampi
punajalkaviklo	20.4.	Rautalampi	21.8. Siilinjärvi
valkoviklo	16.4.	Rautalampi	8.9. Rautalampi
metsäviklo	9.4.	Rautalampi, Siilinj.	21.8. Siilinjärvi
liro	26.4.	Rautalampi	2.9. Siilinjärvi

*= ennätys, **= syysmuuttoa ei voida määrittää

Taulukon tekijä: Jarmo Yliluoma.

rantasipi	30.4.	Kuopio, Rautalampi	3.9. Siilinjärvi
vesipääsky	27.5.	Siilinjärvi	28.8. Siilinjärvi
pikkulokki	28.4.	Rautalampi	17.8. Siilinj. Sonkaj
naurulokki	2.4.	Rautalampi	18.11. Iisalmi
kalalokki	2.4.	Leppävirta, Rautal.	22.11. Kuopio
selkälokki	6.4.	Kuopio	13.10. Rautalampi
harmaalokki	16.3.	Rautalampi	28.11. Iisalmi
merilokki	24.3.	Rautalampi	13.11. Kuopio, *
kalatiira	27.4.	Iisalmi, Maaninka	17.9. Siilinjärvi
sepelkyyhky	25.3.	Rautalampi	27.11. Siilinjärvi
käki	7.5.	Rautalampi	30.8. Lapinl. Leppäv.
tervapääsky	16.5.	Kiuruvesi, Rautalampi, Varkaus	
		12.9. Sonkajärvi	
kiuru	26.3.	Rautalampi, Siilinjärvi	15.10. Rautalampi
törmäpääsky	29.4.	Rautalampi *	6.9. Rautalampi
haarapääsky	26.4.	Rautalampi	9.10. Rautalampi
räystäspääsky	29.4.	Rautalampi	15.9. Rautalampi
metsäkirvinen	16.4.	Maaninka	26.9. Kuopio
niittykirvinen	4.4.	Leppäv., Suonenj., Rautal.	
		20.10. Kuopio	
lapinkirvinen	7.5.	Leppävirta	11.9. Kuopio, Rautal.
keltavästäräkki	3.5.	Juankoski	21.9. Siilinjärvi
västäräkki	3.4.	Maaninka	25.10. Kuopio, Suonenjoki
koskikara	9.4.	Rautalampi	25.10. Suonenjoki
peukaloinen	7.4.	Kuopio	4.10. Leppävirta
rautiainen	7.4.	Varkaus	19.9. Siilinjärvi
punarinta	5.4.	Rautalampi	3.11. Nilsiä
sinirinta	12.5.	Kuopio, Varkaus	1.10. Rautalampi
leppälintu	5.5.	Kiuruvesi, Rautal.	20.9. Rautalampi
pensastasku	5.5.	Rautalampi	16.9. Rautalampi
kivitasku	16.4.	Lapinlahti, Leppävirta	23.9. Siilinjärvi
mustarastas	Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää		
räkättirastas	Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää		
laulurastas	9.4.	Kuopio *	17.10. Rautalampi
punakylkirastas	4.4.	Rautalampi	16.11. Kuopio, Rautalampi
kulorastas	6.4.	Rautalampi	14.10. Rautalampi
ruokokerttunen	16.5.	Varkaus	17.9. Siilinjärvi
lehtokerttu	20.5.	Siilinjärvi	2.9. Rautalampi
hernekerttu	7.5.	Kuopio	19.9. Rautalampi
pensaskerttu	18.5.	Rautalampi	10.9. Kuopio
sirittäjä	3.5.	Rautalampi	Ei syyshavaintoja
tiltalti	13.4.	Rautalampi*	6.10. Kuopio
pajulintu	30.4.	Siilinjärvi	28.9. Kuopio
harmaasieppo	18.5.	Kuopio	25.9. Nilsiä
kirjosieppo	3.5.	Rautalampi, Vieremä	9.9. Kuopio
pikkulepinkäinen	21.5.	Suonenjoki	11.9. Rautalampi
mustavaris	8.3.	Kuopio, Rautalampi	Ei syyshavaintoa!
kottarainen	24.3.	Kuopio	25.10. Iisalmi
peippo	27.3.	Rautalampi	**
järripeippo	6.4.	Kiuruvesi, Leppävirta	**
tikli	Muuton alkua ja loppua ei voida määrittää		
vihervarpunen	Muutto alkoi maaliskuun alkupuolella **		
hemppo	5.4.	Siilinjärvi	13.9. Siilinjärvi
punavarpunen	16.5.	Rautalampi	22.8. Rautalampi
lapinsirkku	4.4.	Rautalampi	6.10. Siilinj. Rautal. *
pulmunen	13.3.	Rautalampi	8.11. Kuopio*
peltosirkku	5.5.	Rautalampi	20.8. Maaninka
pohjansirkku	5.5.	Rautalampi	14.9. Rautalampi
pajusirkku	4.4.	Rautalampi	19.10 Siilinjärvi

Yölaulajat Pohjois-Savossa 2004-2005

Hannu Kärkkäinen

Savon hämyisän alkukesän yön lähes-tyessä illan viileys alkaa tuntua kas-voilla ja ikiaikainen hyönteisparvien tanssi voi taas alkaa. Kun uuden elämän tuoma vehreys on taas peittänyt edellisen vuoden jäljet, on yölaulajaretkien aika.

Mikään ei vedä vertoja näille yölaula-jaretkille. Nämä retket ovat mielestäni juu-ri parhaita tämän harrastuksen antia. Oli-pa retken havaintosaldo mikä tahansa, niin yön taika ja sen tuoma elämys ei lakkaa ihastuttamasta ja ihmetyttämästä. Yötai-vaan eri sävyt, yön moninaiset äänet, tuok-sut sekä tapahtumat ovat jotakin, jota vain luonto kaikessa kukoistuksessaan voi tarjota. Aivan kuin koristeena kakun päällä ovat monet kukkivat kasvit, jotka luovat hämyi-sään yöhön omaa värimaailmaansa.

Näillä retkillä tulee nähtyä kaikenlais-ta. Milloin huuhkaja on istunut valaisin-pylvään päällä moottoritien rampilla, mil-loin taas neljä hirveä on ihmeteltyt ihmisen rakentamaa estettä päästä ikiaikaisille kesä-laitumille ja hölmistyneenä sieraimet suuri-na koettaneet aistia sitä, miltä ”ape” mais-tuisi aidan tuolla puolen, milloin kettu on kuononpää märkänä jolkotellut kyläraitia-pitkin välillä pysähdellen, korvillaan höris-tellen, jne. Jokainen yö pitää sisällään tari-nan ilman ainuttakaan kuultua yölaulajaa, jonka voisi kirjoittaa ... ja jokainen harras-taja voi aistia yön taian omalla tavallaan.

Nämä yölaulajaretket ovat jälleen tuot-taneet mielenkiintoisen havaintoaineis-ton. Tässä katsauksessa tarkastellaan kahta kesää, vuodet 2004–2005. Edellinen katsu-us (Lähdesmäki 2003) sisälsi viisi kesää eli vuodet 1999–2003. Yölaulajat ovat löyty-neet faunistisista katsauksista ennen vuotta 1999. Tämä yölaulajakatsaus on mahdolli-sesti viimeinen kooste useammasta vuode-sta, sillä uuden havaintojen keruujärjestel-män myötä myös katsausten vuosittainen tekeminen helpottuu. Lisäetuna uudessa järjestelmässä on lähekkäin laulavien lintu-yksilöiden erotteleminen toisistaan sekä se, että saman paikan eri nimitykset eivät enää samalla tavoin haittaa havaintojen tulkin-taa.

Katsauksen tekijät ovat usein joutu-neet melko paljon tekemään tulkintaa eri havainnoista, koskevatko ne samaa yksi-löä vai eri yksilöitä, mikäli ne on merkitty lähellä oleviin paikkoihin ja selvää saman-aikaista havaintoa molemmilta paikoilta ei ole ollut saatavissa.

Toivomuksena esitän, että ensihavainnon jälkeiset samaa yksilöä koskevat havainnot

merkittäisiin selkeästi joko edelleen -sanal-la tai muutoin. Tällöin katsauksen teki-jä näkee, onko kysymyksessä ensihavainto vai ei. Lisäksi tulisi pyrkiä merkitsemään erityisesti myös linnun sijainti havaintohet-kellä. Tässä katsauksessa ei käsitellä harvi-naisten yölaulajien, kuten viiriaisen, rastas-kerttusen tai viirusirkkalintujen mahdollisia havaintoja. Ne kuuluvat harvinaisuuskatsu-uksen piiriin.

Säännölliset ja jonkin alueen katta-vat yölaulajaretket ovat vuosikymmenien aineiston perusteella keskittyneet pääsään-toisesti Varkauteen, Kuopioon, Siilinjärvel-le, Maaningalle ja Iisalmen seudulle. Tosin tähän kuvioon on tullut pieni särö ainakin Varkauden osalta, jossa havaintojen mää-rät ovat tippuneet totutuista määristä. Tästä huolimatta näiden kuntien osalta kat-saus kertoo jokseenkin vertailukelpoisesti yölaulajatilanteen eri vuosien osalta. Muil-la paikkakunnilla joko retkeilyn vähyydel-lä tai havaintojen ilmoittamatta jättämisillä on ollut suuri vaikutus alueilla havaittuihin yölaulajamääriin tai jopa niiden kokonaan puuttumiseen. Näin vertailukelpoista mate-riaalia eri vuosien vaihteluista ei ole pääs-syt syntymään joka alueelta, joten katsaus ei kerro koko totuutta ainakaan näiltä osin.

Lajien laulutuntemuksella on tunnetus-ti oma osuutensa asiaan, sillä esimerkiksi helposti tunnistettavaa ruisrääkkää ilmoite-taan usein myös niistä kunnista, joista mui-den yölaulajien havainnot puuttuivat lähes tyystin. Lisäksi eräs asia, mikä vaikuttaa erityisesti räakkien vuosittaisiin määriin, on tavallisesti juhannusviikolla aloitettavat AIV-rehun korjuu, jolloin ruisrääkät usein siirtyvät paikasta toiseen ja näin saattavat aiheuttaa huomattavaakin laskentavirhettä kokonaistuloksiin.

Ilahduttavaa muutosta on tapahtunut havaintomäärien osalla erityisesti Sisä-Savon alueella, jossa lintuharrastajien mää-rän kasvun myötä on myös havainnointi-aktiivisuus ja samalla havaintomäärät ovat hieman nousseet. Tämän katsauksen paras-ta antia ovat kenties sekä kaulushaikaran että viitakerttusen havaintomäärä-ennätyk-set, viitasirkkalinnun myöhäisin havainto kautta aikojen ja luhtakerttusen uusi saapu-misennätys.

Olen esitellyt kunkin lajin havainto-määrät vuosi-osion lopussa seutukunnit-tain sekä kunnittain, jotta lajien alueellinen jakautuminen tulisi selvemmin näkyviin. *Koska Kuopion ja Vehmersalmen kuntalii-*

tos toteutui vuoden 2004 alussa, olen kirjannut havainnot näkyviin myös vanhojen kuntarajo-jen mukaan, jotta vertailu helpottuu edelliseen katsaukseen. Vehmersalmen osuus näkyy Kuo-pion kokonaismäärästä sulkeissa. Lisäksi vuo-den 2005 alusta Kangaslammen kunta liitettiin uutena alueena sekä Varkauden kuntaan että Pohjois-Savon maakuntaan, joten Varkauden havaintoihin on myös sama lisäerottelu toteu-tettu vuoden 2005 osalta. Kangaslammen osuus kokonaismäärästä näkyy Varkauden kokonais-määrästä sulkeissa.

Pohjois-Savon maakunta on jaoteltu 5 alueeseen, joiden kuntamäärä ja pinta-ala on hyvin erilainen, mutta jotka muodosta-vat selkeitä kokonaisuuksia.

Pohjois-Savo käsitti vuosina 2004 ja 2005 23 kuntaa, jotka jaettiin seuraavalla tavalla alueisiin:

Varkauden seutukunta (2 kuntaa) : Var-kaus (Vrk, sisältää entisen Etelä-Savoon kuuluneen Kangaslammin kunnan (Kan) vuoden 2005 alusta), Leppävirta (Lep).

Kuopion seutukunta (4 kuntaa): Kuopio (Kuo, sisältää Vehmasmäen kunnan (Veh)), Siilinjärvi (Sii), Maaninka (Maa), Karttula (Kar).

Sisä-Savo (4 kuntaa): Suonenjoki (Suo), Rautalampi (Rau), Vesanto (Ves), Tervo (Ter).

Koillis-Savo (5 kuntaa): Nilsiä (Nil), Tuusniemi (Tuu), Kaavi (Kaa), Juankoski (Jua), Rautavaara (Rvr).

Ylä-Savo (8 kuntaa): Iisalmi (Iis), Lapin-lahti (Lap), Kiuruvesi (Kiu), Keitele (Kei), Pielavesi (Pie), Varpaisjärvi (Vjä), Sonka-järvi (Son), Vieremä (Vie).

Sää Pohjois-Savossa vuonna 2004 ja vuonna 2005

Olen käynyt tässä sääkatsauksessa sekä vuoden 2004 että vuoden 2005 sään läpi touko–heinäkuun väliseltä ajalta 10 päi-vän tarkastelujaksoissa. Näiden kuukausien aikana tehdään pääosa katsauksessa esiin-tyvien lajien havainnoista. Tiedot perustu-vat sekä Pohjois-Savon Ammattikorkeakou-lun Kuopiossa mitattuihin aineistoihin että Ilmatieteenlaitoksen Kuopion Lentoasemaa koskeviin säätilastoihin. Ensin on yleisku-vaus tarkasteluvuoden touko–heinäkuun välillä vallinneesta säästä ja sen jälkeen on tarkempi analyysi ajanjaksolla vallinneesta säästä taulukkomuodossa.

Pohjois-Savo oli hyvin edustettuna valtakunnallisissa säätilastoissa vuonna 2004. Tämä vuosi muistetaan erityisesti heinäkuun viimeisen kolmanneksen kaatosateista ja poikkeavan varhaisesta hellejaksosta toukokuun alussa. Tosin Vieremän Kaarakalan kylässä satoi jo toukokuussa 134 mm, joka oli toukokuun 2004 kuukausiennätys koko Suomessa. Toukokuu oli kokonai-

suudessaan noin 1,5 kertaa tavanomaista sateisempi. Toukokuun keskimmaisella kolmanneksella alkanut koleus muuttui hiljalleen viileydeksi kesäkuuhun siirryttäessä ja vasta heinäkuussa saimme nauttia Suomen kesästä lämpötilojen osalta. *Terminen kesä*, jolloin vuorokauden keskilämpötila pysyy +10 asteen yläpuolella, alkoi 1. kesäkuuta. Kesäkuu oli keskimääräistä vähäsateisem-

pi, kun taas heinäkuu oli lähes kaksi kertaa tavanomaista sateisempi juuri viimeiselle kolmannekselle ajoittuneiden kaatosateiden takia. Tällöin mitattiin suurin heinäkuun yhden päivän (28.7.) sademäärä Vesannon Kirkonkylässä, jolloin satoi 121,7 mm ja viiden päivän sadesummakin 25. – 29. heinäkuuta oli 177 mm.

Vuosi 2004	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu
	I / 1.5. – 10.5.	I / 1.6. – 10.6.	I / 1.7. – 10.7.
Min lpt (°C)	0,0	4,5	10,0
Max lpt (°C)	25,4	22,3	24,8
Ka lpt (°C)	13,43	11,87	16,16
lisäkommentit (vrt toisiin kk:n kolmanneksiin)	lämpimin, vähäsateisin	vähäsateisin	viilein
	II / 11.5. – 20.5.	II / 11.6. – 20.6.	II / 11.7. – 20.7.
Min lpt (°C)	-2,7	5,6	10,4
Max lpt (°C)	13,7	20,3	25,4
Ka lpt (°C)	5,33	11,76	16,95
lisäkommentit (vrt toisiin kk:n kolmanneksiin)	kylmin	viilein	vähäsateisin
	III / 21.5. – 31.5.	III / 21.6. – 30.6.	III / 21.7. – 31.7.
Min lpt (°C)	2,9	8,5	12,6
Max lpt (°C)	15,4	22,9	25,2
Ka lpt (°C)	8,76	15,78	18,18
lisäkommentit (vrt toisiin kk:n kolmanneksiin)	sateisin	lämpimin, sateisin	lämpimin, sateisin
lämpötila kk keskiarvo (°C)	10	13	15
lämpötila kk ka vertailuarvo(°C, 1971–2000)	10	14	18
kk lisäkommentit (vrt keskimääräiseen)	keskimääräinen	hieman viileä	selvästi viileämpi
sademäärä kk (mm/% vert.arvosta)	65 (155%)	55 (80%)	135 (170%)
sademäärä kk vertailuarvo(mm, 1971–2000)	45	70	80
kk lisäkommentit (vrt keskimääräiseen)	~ 1.5 x sateisempi	vähäsateisempi	lähes 2x sateisempi

Vuoden 2005 touko–heinäkuun välinen aika muistetaan melko koleasta ja sateisesta toukokuusta ja lämpimistä kesä- ja heinäkuusta. Toukokuun alun kaksi kolmannelta olivat varsin koleita ja keskimmainen kolmannes kaiken lisäksi sateinen. Toukokuun

viimeisellä kolmanneksella saatiin ensi kertaa nauttia helteistä siten että *terminen kesä* alkoi jo 21.toukokuuta, 10 päivää aiemmin kuin vuonna 2004. Toukokuu oli keskimääräistä viileämpi ja lähes kaksi kertaa tavanomaista sateisempi. Kesä- ja heinäkuu olivat

keskimääräistä lämpimämpiä, sillä saimme nauttia siellä täällä helteisistä päivistä kesäkuun toiselta kolmannekselta lähtien aina heinäkuun loppuun. Lämpimin päivä oli kesäkuun toisella kolmanneksella. Kesä- ja heinäkuussa satoi keskimääräisesti.

Vuosi 2005	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu
	I / 1.5. – 10.5.	I / 1.6. – 10.6.	I / 1.7. – 10.7.
Min lpt (°C)	-3,1	5,6	10,0
Max lpt (°C)	14,7	22,3	24,8
Ka lpt (°C)	5,64	12,48	16,16 viilein, ei satanut lainkaan
lisäkommentit (vrt toisiin kk:n kolmanneksiin)	kylmin	viilein, sateisin	lainkaan
	II / 11.5. – 20.5.	II / 11.6. – 20.6.	II / 11.7. – 20.7.
Min lpt (°C)	0,3	8,4	10,4
Max lpt (°C)	15,6	29,8	25,4
Ka lpt (°C)	7,78	17,16	16,95
lisäkommentit (vrt toisiin kk:n kolmanneksiin)	sateisin	lämpimin	---
	III / 21.5. – 31.5.	III / 21.6. – 30.6.	III / 21.7. – 31.7.
Min lpt (°C)	5,0	9,6	12,6
Max lpt (°C)	25,6	25,4	25,2
Ka lpt (°C)	13,13	15,7	18,18
lisäkommentit (vrt toisiin kk:n kolmanneksiin)	lämpimin, vähäsateisin	vähäsateisin	lämpimin, sateisin
lämpötila kk keskiarvo (°C)	8	15	19
lämpötila kk ka vertailuarvo(°C, 1971–2000)	10	14	18
kk lisäkommentit (vrt keskimääräiseen)	hieman viileä	hieman lämpimämpi	helteinen
sademäärä kk (mm/% vert.arvosta)	85 (190%)	70 (100%)	80 (100%)
sademäärä kk vertailuarvo(mm, 1971–2000)	45	70	80
kk lisäkommentit (vrt keskimääräiseen)	~ 2 x sateisempi	keskimääräinen	keskimääräinen

KIITOKSET

Haluan ensiksi kiittää kaikkia havainnoijia, jotka ovat tehneet mahdolliseksi sen, että ylipäätään katsaus oli mahdollista kirjoittaa. Kokemuksesta tiedän, että kaikesta romantiikasta huolimatta yölaulajien kuuntelu vaikuttaa pitkälle seuraavaan päivään ☺. Samalla esitän erityiskiitokset sekä Jarmo Yliluomalle, joka lähetti taulukkomuodossa koosteen kaikista lajeista että edellisen katsauksen kirjoittajalle Asta Lähdesmäelle, joka antoi edellisen katsauksen materiaalin käyttöön.

Havainnot lajeittain

Tieteellisen nimen jäljessä havaintojen määrä vuosina 2000–2005, *e* = ennätysmäärä.

Kaulushaikara *Botaurus stellaris*

[00-?; 01-?; 02-?; 03-?; **04-44; 05-106; e05-106**]

2004: Haikaroiden määrän arviointi tuottaa jatkuvasti ongelmia, sillä se hyvin kauas kuuluvana lintuna voidaan kuulla jopa 5 km:n säteellä puhalluspaikasta. Varovaisen arvion mukaan lintuja tavattiin maakunnassamme lähes edellisen vuoden verran eli 44 yksilöä ja reviiireitä oli 31-33 kappaletta. Ensimmäinen lintu havaittiin 9.4. 1 p Vrk Mula ja 13.4. samalla paikalla nähtiin jo 2p. Laji tavattiin 13.4. myös Iis Kihlovirralla (1 p). Pesintään viittava havainto saatiin 30.6. Kuo Riistavedellä, jossa Keskimmaisella nähtiin nuori lintu. Lisäksi syksyllä havaittiin kaksi lintua, joista toinen oli lähtenyt liikkeelle sorsatuksen aiheuttaman häirinnän seurauksena: 20.8. 1m Kiu Turhala ja 30.9. 1 Kiu Niemiskylä. Niemiskylän linnusta ei ollut tarkempaa lisätietoa saatavilla.

Yksilömäärät kunnittain (10 kuntaa / 44, 9.4. – 30.9.):

Varkauden seutukunta (12): Lep 6, Vrk 6.
Kuopion seutukunta (23): Maa 8, Kuo 9 (Veh 1), Sii 6.
Sisä-Savo (3): Rau 2, Ves 1.
Koillis-Savo (-).
Ylä-Savo (6): Iis 3, Kiu 2, Pie 1.
Reviirimäärät kunnittain (9 kuntaa / 31-33, 9.4. – 30.9.):
Varkauden seutukunta (7): Lep 4, Vrk 3.
Kuopion seutukunta (18-20): Maa 7-8, Kuo 6, Sii 5-6.
Sisä-Savo (3): Rau 2, Ves 1.
Koillis-Savo (-).
Ylä-Savo (3): Iis 2, Pie 1.

2005: Kaulushaikara oli BirdLife Suomi ry:n vuoden 2005 tutkimuslaji. Eniten havainnotaja koko Suomen alueelta kirjattiin juuri kotimaakunnastamme, hulppeat 113 puhaltelijaa ja samalla maakuntaennätys. Lukemaan sisältyy Etelä-Savon puolelta Jorissa tavatut 7 puhaltajaa, joten todellinen maakuntamme saldo oli 106 haikaraa.

Tosin tuloksia tarkemmin tarkastelemalta voitaisiin kenties muutamia havaintoja yhdistää koskemaan samaa lintua. Tulokista voi tarkemmin lukea Linnut vuosikirjasta 2005 (Parkko, P., ym.). Ensimmäiset yksilöt havaittiin maakunnassamme 10.4. 1p Kuo Jännevirta ja 1p Lep Osmajärvi. Viimeinen havainto lajista oli 29.7. 1p Lap Sonnilansalmi.

Yksilömäärät kunnittain (15 kuntaa / 106, 10.4. – 29.7.):

Varkauden seutukunta (10): Lep 6, Vrk 4 (Kan 0).
Kuopion seutukunta (48): Kuo 21 (Veh 4), Maa 17, Sii 10.
Sisä-Savo (17): Rau 12, Ter 3, Ves 2.
Koillis-Savo (2): Jua 2.
Ylä-Savo (29): Lap 10, Kiu 6, Iis 5, Son 4, Pie 2, Vjä 2.

Luhtakana *Rallus aquaticus*

[00-2; 01-3; 02-2; 03-4; **04-2; 05-3; e03-4**]

2004: Tästä vähälukuisesta lajista tehtiin jälleen vain tavalliset kaksi havaintoa kahdessa kunnassa, joista toinen oli myöhäisen syys-talvihavainto. Kesäkauden ainut havainto tästä lajista tehtiin 4.6. 1 Ä Maa Patalahti. Yksi lintu löytyi yllättäen talven saartamana 23.11. Lap Sulkavalta, jossa lintu havaittiin viimeisen kerran **2.12.** Tämä on lajin ensimmäinen talvihavainto Pohjois-Savosta.

2005: Luhtakanoja havaittiin vaihteeksi kolme ja kaikki ennen kesäkuun alkua. Ensimmäinen havaittiin jo huhtikuun puolella 30.4. 1 Ä Lap Sulkava, ts. samalla paikalla, jossa edellisvuoden talvihavainto tehtiin. Kaksi muuta lintua havaittiin 24.5. 1Ä Rau Rastunsuo ja 29.5. 1Ä Tuu Vianranta.

Luhtahuitti *Porzana porzana*

[00-25; 01-24; 02-25; 03-18; **04-10; 05-15; e84-74**]

2004: Huittailijoiden määrä lähes puoliintui edelliseen vuoteen (18 / 2003) nähden ollen 10 ja havaintojen aallonpohja saavutettiin. Edellisen katsauksen 30 yksilön huipusta vuodelta 1999 taannuttiin siis kolmanneksen osaan. Syitä tähän jo vuodesta 1999 alkaneeseen laskevaan trendiin olisi kenties syytä pohtia suuremmallakin joukolla ja lisäksi selvittää, onko trendi muissa naapurimaakunnissa ollut samankaltainen. Kevään ensimmäinen havainto tehtiin jo 6.5. 1Ä Maa Patalahti ja toinen jo 8.5. 1Ä Maa Kinnulanlahti. Havaintovuoden viimeinen havaittiin 16.7. 1Ä Kaa Luikonniemi. Havainnot keskittyivät Kuopion ympäristöön.

Havainnot kunnittain

(6 kuntaa / 10, 6.5. – 16.7.):

Varkauden seutukunta (2): Lep 2.
Kuopion seutukunta (5): Maa 4, Kuo 1 (Veh 0).

Sisä-Savo (1): Suo 1.
Koillis-Savo (1): Kaa 1.
Ylä-Savo (1): Pie 1.

2005: Huittailijoiden määrä kääntyi viimein kasvuun, joskin ei päästy vielä edes vuoden 2003 tasolle, mutta kuitenkin lintuja havaittiin kaiken kaikkiaan 15 yksilöä. Ensimmäinen tavattiin 8.5. 1Ä Vrk Ruokojärvi. Seuraava vasta 28.5. 1Ä Kuo, Riistavesi. Viimeinen havainto lajista tehtiin 1.8. Sii Mustilta, jossa lintu oli oleillut ainakin jo 28.7. lähtien. Havaintoja tehtiin jälleen eniten Kuopion ympäristössä, mutta erityisesti Ylä-Savon alueella tehdyt havainnot ovat huomioitavia!

Havainnot kunnittain

(9 kuntaa / 15, 8.5. – 1.8.):

Varkauden seutukunta (3): Vrk 2 (Kan 0), Lep 1.
Kuopion seutukunta (6): Kuo 3 (Veh 0), Maa 2, Sii 1
Sisä-Savo (2): Rau 2.
Koillis-Savo (-).
Ylä-Savo (4): Lap 2, Kiu 1, Son 1.

Ruisrääkkä *Crex crex*

[00-505; 01-109; 02-137; 03-50; **04-50; 05-40; e00-505**]

2004: Rääkkien määrä noudatteli edellisen vuoden määrää ollen 50 reviirollä ääntelevää yksilöä. Edellisen vuoden alhaisen määrän yhdeksi syyksi epäiltiin rääkkähavainnoinnin lopahtamista, mikä saattoi olla osasyys havaintojen vähyyteen kyseisenä vuonna varsinkin kun suurta alueellista vaihtelua esiintyi. Mutta toinen peräkäinen heikko vuosi vahvisti käsitystä, että todellisuudessa myös rääkkien määrä väheni Pohjois-Savossa. Tätä tukee kaksi tosiasiata: rääkkiä havaittiin melko tasaisesti eri kunnissa eikä edellisen vuoden tapaan missään kunnassa havaittu selvästi poikkeavaa määrää lintuja ja muita yölaulajahavaintoja kuitenkin tehtiin eri puolilla maakuntaa. Ensimmäinen raksuttaja 23.5. 1Ä Var Luttila ja toinen 25.5. Sii Keskimäinen. Kesän viimeinen lintu havaittiin 25.7. Lap Sonnilansalmi. Erityisesti kannattaa huomioida Koillis-Savon hyvä sekä heikko Varkauden seutukunnan havaintojen määrä.

Havainnot kunnittain

(17 kuntaa / 50, 23.5. – 25.7.):

Varkauden seutukunta (2): Vrk 1, Lep 1.
Kuopion seutukunta (18): Kuo 7 (Veh 0), Sii 6, Maa 5.
Sisä-Savo (10): Rau 4, Ter 3, Suo 2, Ves 1.
Koillis-Savo (14): Kaa 6, Jua 5, Tuu 3.
Ylä-Savo (6): Iis 2, Kiu 1, Lap 1, Vjä 1, Kei 1.

2005: Rääkkätrendi jatkaa laskuaan ja nyt aletaan olla jo 1990-luvun luvuissa. Vuoden aikana tavattiin 40 rääkkää, joista ensimmäinen rääkkä 26.5. 1Ä Lap Väisälänmäki. Toinen ja kolmas havaittiin samana päivänä

28.5. 1Ä Rau Rastunsuo ja 1Ä Rau Kan-gaskylä. Kesän viimeinen havaittiin 3.7. 1Ä Sii Koivusaari. Rautalammin räakkämäärä poikkesi muiden kuntien määrästä selkeästi, joka viitannee osittain hyvään aktiivisuuteen havainnoinnin osalta. Varkauden seutu paransi selvästi havaintomääräänsä, mutta Koillis-Savon havainnot romahtivat edellisvuodesta selvästi.

Havainnot kunnittain (14kuntaa / 40, 26.5. – 3.7.):

Varkauden seutukunta (7):

Lep 5, Vrk 2 (Kan 1).

Kuopion seutukunta (12): Maa 5,

Kuo 5 (Veh 2), Sii 2.

Sisä-Savo (13): Rau 10, Ves 2, Suo 1.

Koillis-Savo (3): Jua 2, Tuu 1.

Ylä-Savo (5): Son 2, Iis 1, Kiu 1, Lap 1.

Satakieli *Luscinia luscinia*

[00-62; 01-39; 02-47; 03-68; 04-37; 05-52; e90-91]

2004: Tätä taiturimaista laulajaa havaittiin vain 37 yksilön verran, joten vuosi muistutti lähes tulkoon vuotta 2001 (39). Nouseva trendi määrän suhteen katkesi lajin osalta. Ensimmäinen lintu havaittiin varhain, jo 8.5. (kuten vuonna 2002) 1 Ä Lap Linnan-salmi ja toinen 9.5. 1 Ä Sii Harjamäki. Viimeisin havainto lajista tehtiin 8.7. 1Ä Rau Laakkola. Yksi pesintään viittaava havainto tehtiin myös: 7.7. 1 juv Lep Nikkilänmäki. Kuopio vei kuntien välisen kilpailun kahden edellisvuoden tapaan. Erityisen huomioitavaa on se, ettei Varkaudesta ilmoitettu yhtään satakieli-havaintoa ☺!

Havainnot kunnittain (11 kuntaa / 37, 8.5. – 8.7.):

Varkauden seutukunta (2): Lep 2.

Kuopion seutukunta (20): Kuo 11

(Veh 0) , Sii 6, Maa 3.

Sisä-Savo (7): Suo 3, Rau 3, Ter 1.

Koillis-Savo (3): Nil 2, Tuu 1.

Ylä-Savo (5): Iis 4, Lap 1.

2005: Tämän taiturimaisen laulajan määrin maakunnassamme vaikuttavat selkeästi myös toukokuun loppupuolella vallitsevat säät. Nimittäin satakielen kuuluvaa konserttia kuultiin maakunnassamme 52 laulajan voimin. Ensimmäinen lintu havaittiin 14.5. 1 Ä Sii Harjamäki ja toinen 19.5. 1Ä Vrk, Lehtoniemi. Viimeinen havainto lajista tehtiin jo ennen juhannusta, 21.6. Kuo Hiltulanlahti. Katsausvuonna tehtiin kuntahistoriaa lajin osalta, sillä kuntakisan voiton vei yllättäen Suonenjoki, joka jätti perinteiset voittajat niin Kuopion kuin Siilinjärven että Varkauden nuolemaan näppejään. Tämä tulos osaltaan havainnollistaa 2000-luvulla tapahtunutta Sisä-Savon havainnointiaktiivisuuden nousua. Varkaus sentään palasi jälleen satakielikartalle ☺!

Havainnot kunnittain

(14 kuntaa / 52, 14.5. – 21.6.):

Varkauden seutukunta (9):

Vrk 6 (Kan 0), Lep 3.

Kuopion seutukunta (16): Kuo 7 (Veh 0) , Sii 7, Maa 1, Kar 1.

Sisä-Savo (13): Suo 9, Rau 4.

Koillis-Savo (5): Jua 4, Nil 1.

Ylä-Savo (9): Iis 4, Vjä 3, Lap 1, Vie 1.

Pensassirkkalintu *Locustella naevia*

[00-40; 01-30; 02-25; 03-22; 04-31; 05-32; e97-45]

2004: Sirisijöiden määrä nousi jälleen hyvälle tasolle, sillä lintuja havaittiin 31 yksilöä. Määrä oli kahta edellisvuotta parempi. Vuoden yhtenä erikoisuutena oli Leppävirran Humalajoella 27.6. kontrolloitu koiras yksilö, joka oli rengastettu aikuisena 12.6.2002 Suonenjoen Aavarannan-tiellä. Välimatka näiden paikkojen välillä oli linnun tietä noin 24 km:ä. Ensimmäinen sirisijä havaittiin perin varhain ja perinteiseltä lajin esiintymispaikalta, jo 19.5. 1 Ä Kuo Haminalahti. Tämä lintu sivusi saapumisennätystä, joka aiemmin oli kirjattu Varkaudessa tavatulle yksilölle (19.5.1975). Toinen lintu kuultiin vasta keskivertopäivänä ja lisäksi vielä samalla alueella, siis 27.5. 1 Ä Kuo Haminalahti. Laji havaittiin 5 kertaa heinäkuussa ja erityisen ilahduttavaa oli se, että laji kuultiin vielä varsin myöhäisenä ajankohtana, 31.7. 1Ä Nil Palonurmi. Kuopio nappasi takaisin ykkössijansa kuntakissassa edellisvuoden voittajalta Siilinjärveltä. Ilahduttavaa oli myös erityisesti Kaavin hyvä havaintomäärä. Muutoin sirisijöitä ripoteltiin ilahduttavasti ympäri maakuntaa.

Havainnot kunnittain (13 kuntaa / 31, 19.5. – 31.7.):

Varkauden seutukunta (5): Lep 4 , Vrk 1 (Kan 0).

Kuopion seutukunta (14): Kuo 9 (Veh 2) ,

Maa 4, Sii 1.

Sisä-Savo (2): Suo 1, Rau 1.

Koillis-Savo (6): Kaa 4, Jua 1, Nil 1.

Ylä-Savo (4): Kei 2, Iis 1, Son 1.

2005: Sirisijöiden määrä jatkuu tasaisena ja jälleen hyvä vuosi, 32 sirisijää. Laji saapui varsin tavalliseen aikaan, sillä ensimmäinen yksilö havaittiin 25.5. 1Ä Jua Akon-pohja. Seuraavana päivänä (26.5.) havaittiin jo kaksi uutta sirisijää ja vielä samassa kunnassa, nimittäin 1Ä Rau Toholampi ja 1Ä Rau Laakkola. Heinäkuussa tehtiin neljä havaintoa, joista viimeisin 29.7. 1Ä Jua Pappilanlahti.

Kuntakisan ykkössijan jakoivat Rautalampi ja Kuopio, joissa molemmissa havaittiin 5 laulavaa yksilöä. Lisäksi Sisä-Savon alueella havaittiin ehkä yllättäen eniten havaintoja. Hienoa oli myös Juankosken ja Varpaisjärven havaintomäärät. Mystinen havaintokato koettiin Varkauden alueella, josta ei ilmoitettu ainoatakaan havaintoa! Saman kohtalon koki Maaninka.

Havainnot kunnittain (13 kuntaa / 32, 25.5. – 29.7.):

Varkauden seutukunta (-).

Kuopion seutukunta (8): Kuo 5 (Veh 2) , Sii 2, Kar 1.

Sisä-Savo (11): Rau 5, Suo 3, Ves 3.

Koillis-Savo (5): Jua 4, Tuu 1.

Ylä-Savo (8): Vjä 4, Iis 1, Son 1, Kei 1, Vie 1.

Viitasirkkalintu *Locustella fluviatilis*

[00-9; 01-6; 02-8; 03-5; 04-3; 05-15; e99-18]

2004: Tällä vaatimattoman värisellä lajilla on ollut laskeva trendi havainnoissa vuoden 1999 olleen huippuvuoden jälkeen. Tämä vaatimattoman väristä lajia tavattiin vain kolmella reviirillä laulamassa, joten palattiin normaaliin 80-luvun tyyliin! Ensimmäinen lintu tavattiin 5.6. 1Ä Kuo Ranta-Toivala. Toinen havainto tehtiin seuraavana päivänä 6.6. 1Ä Kuo Keskimäinen. Viimeinen havainto tehtiin 13.6. Lep Mula.

Havainnot kunnittain (2 kuntaa / 3, 5.6. – 13.6.):

Varkauden seutukunta (1): Lep 1.

Kuopion seutukunta (2): Kuo 2 (Veh 0).

Sisä-Savo (-).

Koillis-Savo (-).

Ylä-Savo (-).

2005: Tämä hieman salaperäistä lajia löydettiin vaihteeksi erittäin hyvin maakunnassamme. Peräti 15 laulavaa lintua tavattiin 6 kunnassa ja yllätykseksi kuntakisan voiton vei Rautalampi viidellä yksilöllä. Ensimmäinen lintu tavattiin melko varhain, 26.5. 1Ä Var Luttila. Toinen havainto tehtiinkin vasta kesäkuun puolella, 7.6. 1Ä Suo Kaup-piaankatu. Erityisesti vuoden kaksi viimeistä havaintoa lajista täytynee ottaa esille: 15.7. 1Ä Rau Pakarila sekä **1.8.** 1Ä Rau Rastunsuo. Näistä jälkimmäinen on ensimmäinen elokuussa tehty havainto lajista ja näin ollen myös Pohjois-Savon myöhäisin.

Havainnot kunnittain (6 kuntaa / 15, 26.5. – 1.8.):

Varkauden seutukunta (4): Vrk 3 (Kan 0), Lep 1.

Kuopion seutukunta (4): Kuo 3 (Veh 0) ,

Maa 1.

Sisä-Savo (7): Rau 5, Suo 2.

Koillis-Savo (-). Ylä-Savo (-).

Rytikerttunen *Acrocephalus scirpaceus*

[00-6; 01-5; 02-3; 03-1; 04-1; 05-2; e89-13]

2004: Tätä kelpo matkijaa havaittiin vain yhden yksilön verran edellisvuoden tapaan.

6.6. 1 Ä Lep Pieni-Saamainen. Tämän lajin esiintymistä maakunnassamme täytyisi kar-

toittaa erityisesti.

2005: Havaintomäärä tuplaantui kahteen edellisvuosiin verrattuna. Ensimmäinen lintu havaittiin 19.6. 1Ä Vrk Ruokolahti ja toinen 22.6. 1Ä Lap Suolahti. Tämä laji on yleisempi kuin mitä havaintomäärät antaa ymmärtää.

Luhtakerttunen *Acrocephalus palustris*

[00-7; 01-12; 02-4; 03-7; 04-8; 05-8; e89-13]

Viitakerttunen. Kuva Hannu Kärkkäinen.

2004: Linnustomme kaikkein taitavin-matkijaa tavattiin 8 linnun verran, joka on aivan kelpo määrä. Ensimmäinen lintu tavattiin yllättäen 5.6. 1Ä Ter Joutenniemi. Toinen havainto lajista tehtiin 7.6. 1Ä Tuu Kirkonkylä. Vuoden viimeinen lintu tavattiin 5.7. 1Ä Iis Runni. Sisä-Savon alueella lajia tavattiin yllättäen eniten ja Varkauden seudulta puuttuivat havainnot kokonaan.

Havainnot kunnittain

(5 kuntaa / 8, 5.6. – 5.7.):

Varkauden seutukunta (-).

Kuopion seutukunta (2): Maa 2.

Sisä-Savo (4): Suo 3, Ter 1.

Koillis-Savo (1): Tuu 1.

Ylä-Savo (1): Iis 1.

2005: Lajia tavattiin 8 laulajaa kuten viime vuonna. Lajin saapumisennätys parani edellisestä ennätyksestä 3 päivällä. Se kirjattiin **24.5.** Kuo Särkiniemessä laulaneelle yksilölle. Edellinen ennätys oli 27.5.2001 Kuo Julkulassa havaitulla laulajalla. Vuoden toinen havainto tehtiin 29.5. 1Ä Vrk Kosulanniemi. Kesän viimeinen tehtiin varsin varhain, 20.6. 1Ä Kuo Keskimäinen.

Havainnot kunnittain (6 kuntaa / 2, 24.5. – 20.6.):

Varkauden seutukunta (2): Vrk 1, Lep1.

Kuopion seutukunta (2): Kuo 2 (Veh 0).

Sisä-Savo (3): Suo 2, Rau 1.

Koillis-Savo (1): Kaa 1.

Ylä-Savo (-).

Viitakerttunen

Acrocephalus dumetorum

[00-46; 01-57; 02-27; 03-39; 04-61; 05-152;

e05-152]

2004: Tämän yleisimmän yölaulajamme vuosittaiset havaintomäärät vaihtelevat suu-resti. Nyt havaittiin yhteensä 61 lintua, joka on paras tulos 2000-luvulla. Taiturimaisen laulajan ensimmäiset yksilöt havaittiin melko tavalliseen aikaan, 30.5. 1Ä Sii Aappola ja 1Ä Kuo Sorsasalo. Seuraavana päivänä kuultiin uusi yksilö, 31.5. 1Ä Sii Toivala. Lajista ei tehty pesintään viittavia havaintoja. Viimeiset laulajat havaittiin 10.7. 1Ä Iis Koljonvirta ja 1Ä Kuo Haminalahti. Kuopiossa tehtiin lajista havaintoja eniten.

Havainnot kunnittain (14 kuntaa / 61, 30.5. – 10.7.):

Varkauden seutukunta (10): Vrk 7, Lep 3.

Kuopion seutukunta (28): Kuo 15 (Veh 0),

Sii 8, Maa 5.

Sisä-Savo (7): Suo 6, Ter 1.

Koillis-Savo (9): Tuu 4, Jua 2, Kaa 2, Nil 1.

Ylä-Savo (7): Iis 5, Kei 1, Son 1.

2005: Viime vuoden noste sai jatkoa siinä määrin, että uusi yhteismäärä-ennätys syntyi, **152** kerrtusta. Edellinen ennätys oli 9 vuoden takaa vuodelta 1996, jolloin havaittiin 115 kerrtusta. Lämpimän jakson myötä ensimmäiset linnut havaittiin varhain, 24.5. 1Ä Kuo Huuhanmäki ja 1Ä Tuu Tuusjärvi. Lajista tehtiin myös pesintään viittaava havainto, jossa 3 linnun poikueen nähtiin kerjäävän 10.7. Maaningan Mustavirralla. Samalla se oli vuoden viimeinen havainto lajista. Pelkästään Kuopion seutukunnan alueella tehtiin saman verran havaintoja kuin edellisenä vuonna koko maakunnassa yhteensä. Sisä-Savon havaintomäärä on

myös huomion arvoinen.

Havainnot kunnittain (16 kuntaa / 152, 24.5. – 10.7.):

Varkauden seutukunta (35): Vrk 17, Lep18.

Kuopion seutukunta (61): Kuo 33 (Veh 2),

Sii 21, Maa 5, Kar 2.

Sisä-Savo (32): Rau 21, Suo 10, Ves 1.

Koillis-Savo (12): Jua 7, Kaa 4, Tuu 1.

Ylä-Savo (12): Iis 7, Lap 2, Vie 2, Son 1.

Kirjallisuus

Parkko, P. & Väänänen, V-M. & Lammi, E. 2005: Kaulushaikaraseuranta onnistui yli odotusten – Suomessa tuhat reviiriä. – Linnut vuosikirja 2005: 4-8.

Lähdesmäki, A. 2004: Yölaulajat Pohjois-Savossa 1999-2003 – Siivekäs 53/25.vsk:16-21.

Rissanen, E. 2001: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1998. - Siivekäs 22:4-15.

Ruokolainen, K. & Rissanen, E. 2000: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1997. - Siivekäs 21 (1):20-31.

Ruokolainen, K. 1999: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1996. - Siivekäs 20 (1):8-21.

Ruokolainen, K. & Kauppinen, J. (toim.) 1999: Kuopion ja Pohjois-Savon linnusto.

- Kuopion luonnontieteellisen museon julkaisuja 5. 343 s., Lievestuore.

Ruokolainen, K. & Lindholm, A. 1998: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1995. -Siivekäs 19:5-19.

Pohjois-Savon lintuvuosi 2005.

Aarne Hagman, Asta Lähdesmäki, Petteri Mustakallio, Markku Ukkonen & Jyrki Uotila.

KÄYTETYT LYHENTEET

k

= koiras

n

= naaras

1 kn

= 1 koiras ja yksi naaras,

2 kn

= kaksi koirasta ja kaksi naarasta

p

= paikallinen

m

= muuttava

kiert.

= kiertelevä

nous

= lintu nousi lentoon, lähti

Ä

= laulava tai soidinääntelevä

ä

= muuten ääntelevä, äänihavainto

Än

= laulava ja nähty

n-puk

= naaraspukuinen

jp

= juhlapuku

tp

= talvipuku

pep

= peruspuku (juhlapuvun vastakohta)

vp

= vaihtopuku

pull

= untuvapoikanen

juv

= 1. täydellinen puku

ad

= aikuispuku

subad

= edellisten kahden väliltä oleva mikä tahansa

puku

imm

= puvun perusteella ei sukukypsä lintu

1kv

= samana vuonna syntynyt lintu

2kv

= edellisessä vuonna syntynyt lintu

+1kv

= vanhempi kuin tänä vuonna syntynyt lintu,

+2kv

= vanhempi kuin edellisessä vuonna syntynyt jne

yks.

= yksilö, yksilöä

a

= parvi; a5 = viiden parvi, 5a = viisi parvea,

100 m/5a

= yhteensä sata muuttajaa viidessä parvessa

us

= useita

KÄYTETYT KUNTALYHENTEET:

lis

lisalmi, Jua Juankoski, Kaa Kaavi, Kar Karttula, Kei Keite-

le

Kiu Kiuruvesi, Kuo Kuopio, Lap Lapinlahti, Lep Leppävir-

ta

Maa Maaninka, Nil Nilsia, Pie Pielavesi, Rau Rautalampi,

Rva

Rautavaara, Sii Siilinjärvi, Son Sonkajärvi, Suo Suonen-

joki

Tuu Tuusniemi, Ter Tervo, Vjä Varpaisjärvi, Vrk Varkaus,

Ves

Vesanto, Vie Vieremä

KIRJOITTAJAT:

Katsauksen kirjoitusosuudet jakaantuivat seuraavasti: vesi-

linnut ja lokit: Asta Lähdesmäki, kurki: Petteri Mustakallio,

kahlaajat: Markku Ukkonen, kyyhkyistä pajulintuun: Jyrki

Uotila ja hippiaisistä pajusirkkuun: Aarne Hagman

Vesilinnut

Laulujoutsen *Cygnus cygnus*

Talvihavaintoja 1.–28.2. Rau Tyyrinvirta vaihdellen 4–13 yksilöä (1 juv), Iis Runni 1 ad ja 3 juv, Lep Konnuskoski 3, Rau Konnekoski 1, Lep Sorsakoski 2, Tervo Äyskoski 2, Iis Pitkääkoski 1. Kevätmuutto alkoi 7.3. ja vilkastui 21.3. alkaen. Kerääntymiä 13.4. Rau Rastunsuon pellot 80 p, 17.4. Maa Patajärven pellot 150 p ja 20.5. Lap Nerkoo Rastintie 167 p. Pesintöjen ilmoittaminen oli teemavuoden jälkeen laiskaa, vain 20 pesintää ilmoitettiin.

Syksyn vilkkaampi liikehdintä alkoi 11.9. Komeita kerääntymiä oli eri puolilla, mm. 17.9. Son Suomenkangas 200 p, 22.9. Lap Sulkavan pellot 124 p (4 1kv), , 4.10. Son Sukeva Iskola 134 p, 8.10. Maa Leppälähti 229 p, 12.10. Rau Rastunsuo 154 p, 22.10. Rau Rastunsuo lintujärvi 197 p. Myöhäisen suurkerääntymä 26.11. Son Sonkajärven ulappa 170 p. Jos kerääntymishavainnoissa oli erikseen mainittu 1kv-linnut, niitä oli vain muutamia. Kerääntyneet olivat siis pääosin nuoria ei-pesimättömiä lintuja pesineiden muuttaessa perheittäin. Muuttohavaintoja kertyi runsaasti kaikilta syyskuukausilta.

Vielä joulukuussa nähtiin muuttavia ja kerääntyneitä eri puolilla. Mm. 3.12. Iis Itikka 85 p ja 18.12. Rau Tyyrinvirta 20 ad ja 18 juv p. Vuoden viimeinen havainto 30.12. Rau Tyyrinvirta 9 ad ja 4 juv p.

Hanhet

Syksyn hanhimuutto oli varsin komeaa ja hyviä hanhisummaa saatiin ympäri maakuntaa. Muutto jakautui kahdelle loka-kuun alun viikonlopulle ja oli näin hyvin ”yleisöystävällistä”. Ensimmäiset suuremmat joukot nähtiin 5.–6.10., jolloin mää-

rittämättömiä hanhia nähtiin yli 300. Mm. 6.10. Sii Vehkamäki 175 m (3a). Mutta varsinainen rysähdys koettiin 16.10., jolloin laskettiin määritettyjen lisäksi Iis Itikka 4696 hanhea, Kuo Puutossalmella 3801, Kuo Neulamäki 3500, Sii Vehkamäellä 3270, Kiu Hautakylä 620 ja Ves Isosuo n. 470. Lisäksi eri puolilla nähtiin pienempiä määriä. Suurimmissa parvissa oli 400–600 lintua. Havainnot koskevat osin samoja lintuja, mutta esim. Iis Itikan ja Kuo Puutossalmen hanhet tulkittiin muuttosuuntien perusteella eri parviksi, joten muutto kulki leveänä rintamana.

Metsähanhi *Anser fabalis*

Kevätmuuttoa välillä 8.4.–14.5. Runsaimmin muuttajia ja lepäilijöitä oli eri puolilla 17.4.–29.4. Vilkkain päivä oli 24.4., jolloin muuttavia ja lepäilijöitä nähtiin yht. n. 800. Suurin lepäilijämäärä Maa Lapinjärvet n. 200 p. Vielä 7.5. Kuo Keskimmäinen 90 NE (2a) rossicus-tyyppisiä menijöitä. Muuttajakso olikin poikkeuksellisen pitkä. Syysmuutto alkoi 4.9. ja päättyi 19.10. Vilkkainta muutto oli 5.–8.10., jolloin muuttoa nähtiin eri puolilla, mm. 6.10. Vie Saarinen 170 m (2a) ja Kuo Keskimmäinen 584 m (12a).

Pohjois-Savon toinen (ensimmäinen on vuodelta 1935) talvihavainto 28.12.–31.12. Kaa Melttusvirta 1 p. Yksilö oleili vielä vuoden 2006 puolellekin.

Tundrahanhi *Anser albifrons*

Keväisiä tundrahanhia nähtiin 17.–18.4. Kiu Hautakylä 2 p, 17.4. Rau Junnon pelto 1 m, 17.–25.4. Maa Patajärven seutu yht. 2–4 yksilöä, 7.5. Sii Vehkamäki 1 m. Syksyn muutto alkoi 25.9. Kuo Männistö 40 m, paras muutto 17.10. Kuo Puutossalmi 70 m (6a). 16.10. oli vilkas hanhimuuttopäivä, jolloin osa määrittämättömistä hanhista on voinut olla tundrahanhia.

Pohjois-Savon ensimmäinen talvinen havainto lajista 1.–2.12. Maa Mustavirta.

Kanadanhanhi *Branta canaiensis*

Rau Tyyrinvirran talvinen kanta oli pienin pitkään aikaan eli siellä talvehti vain yksi yksilö 1.1.–28.2. Keväällä yksittäisiä muuttajia alkoi näkyä 8.4. alkaen eri puolilla, keväisten havaintojen määrä onkin jatkuvasti kasvanut. Suurin määrä 13.4. Kuo Kallansillat 4 p. Pesintä havaittiin 26.6. Rau Pitkälähti, missä 2 ad ja 4 pull. Kesästä syksyyn Rau Rastunsuo 3–5 p. Sysksyllä pieni muuttoparvi sänkipellolla 21.9. Kiu Koskenjoki 9 p (asko Yli-kauppi-la). Joulukuussa Rau Tyyrinvirralla 2 p.

Valkoposkihanhi *Branta leucopsis*

24.4.–1.5. Maa Lapinranta 1 p. Alkukesästä 6.6. Sii Musti a4 p. Syksyn muutto alkoi 6.10. Ensimmäinen piikki 8.–10.10. Varsinainen rysäys sitten 15.–16.10., jolloin koettiin komeaa syysarktikaa. Mm. 16.10. Sii Vehkamäki 2880 m, Kuo Puutosalmi 2649 m, Vrk Lehtoniemi 1800 m, Iis Itikka 969 m, Kuo Neulamäki 785 m, Rau Rastunsuo 516 m ja Ves Isosuo 320 m.

Sepelhanhi *Branta bernicla*

Syysmuuttoa 25.9.–17.10., yhteensä n. 650 eri puolilla. Suurimmissa parvissa 80–100 lintua. Viimeinen parvi myöhään 1.11. Lep Reinikkalansaari (Pentti Saarilammi).

Lajilleen määrittämättömät vesilinnut

Tarkemmin määrittämättä jätettyjä vesilintuja ilmoitettiin Raasion ja Mustin altailta kesäkerääntymisinä. Huiput 17.7. Sii Musti 460 p ja 24.8. Sii Musti 450 p. 16.8. Sii Raasio 300 p.

Syksyn arktikaviikonloppuna nähtiin myös hyvää vesilintumuuttoa. Valtaosa määrittä-

Hiirihaukan yllättävä pesäpaikka 2005 Tuusniemellä : maantien varressa, sahauspaikalla. Kuva Seppo Räsänen.

mättä jääneistä vesilinnuista oli ilmeisesti haapanoita. 16.10. Sii Vehkamäki 1330 m, Kuo Puutossalmi 624 m ja Kuo Neulamäki 590 m. Suurimmissa parvissa n. 200 lintua. Pientä muuttoa oli vielä 17.–23.10.

Haapana *Anas penelope*

Laji yleistyi 14.4. alkaen, joilloin havaintoja jo Ylä-Savoa myöten. Varsinaisia suurkerääntymiä ei ilmoitettu, suurin 5.5. Sii Juurusvesi, Jännesaari 80 p. Kesäinen parvi 21.7.–29.8. Rau Rastunsuo 30–50 p. Syyskerääntymä 3.9. Sii Musti 190 p. Syysmuutto vilkastui 1.10. ja huipentui vilkkaana arktikapäivänä 16.10., jolloin Sii Vehkamäki 1080 m, ja Kuo Puutossalmi 280 m., 17.10. Kuo Puutossalmi 370 m. Alkupalven havainnot 3.12. Iis Itikka 1 p ja Vrk Tyyskä Ämmänkoski 1 p. (Tom Lindroos)

Tavi *Anas crecca*

Alkupalven havaintoja kahdelta paikalta: 5.1. Son Härkinjoki 1 p ja 20.1.–10.2. Rau Myhinkoski 1 p. (Viljo Viik) Kevätmuutolla yleistyi 7.4. alkaen, vilkkain muutto 17.4.–1.5. Suurin kerääntymä 21.4. Rau Tyyrinvirta 300 p. Sulkivien kesäkerääntymä 21.6. Sii Raasio 268 p + 26 pull. 27.7. Heinä–elokuussa Raualmmin Rastunsuolla havaittiin suuria kerääntymiä. Yömuuttajana häipyy syksyllä vähin äänin, lokakuun loppupuolelta havaintoja enää pikku parvista tai yksittäisistä linnuista ja marraskuulta kaksi havaintoa. Joulukuussa 1.12. Suo Jauholahti 2 kiert ja 27.12. Lep Konnuskoski 1n-puk p.

Sinisorsa *Anas platyrhynchos*

Talvehtivia 1.1.–23.2. Rau Tyyrinvirta vaihdellen 6–10 p. 15.1. Sii Koivusaari, joki 5 p, 18.1. Suo Iisvesi Petsamo 6 p, 6.2. Kuo Maljapuro 25 p, 15.2.–27.1. Suo Kruunusilta 1 p. Keväällä ympäri maakuntaa 1.4. lähtien. Suurimmat jouko 19.4. Lap Nerkoonniemi 95k90n p ja Maa Lapinjärvi n. 200 p. Loppukesän kerääntymiä mm. Rau Rastunsuolla. Suurin talvehtijajoukko 27.12. Vrk Pirtinvirta 224 p. 30.12. Rau Tyyrinvirta 19 p ja 31.12. Kuo Maljapuro 7k5n p.

Jouhisorsa *Anas acuta*

Yleistyi 13.4. lähtien. Suuria kerääntymiä ei koettu, 19.4. Maa Lapinjärvi 20 p oli suurin. Kesällä 21.6. Sii Musti N-allas 11vp k 33n ja 10 pull p. Syysmuuttajia 16.10. Kuo Puutossalmi 17 m ja Sii Vehkamäki 42 m.

17.10. Kuo Puutossalmi 83 m. Pitkästä aikaa talvihavainto 3.12. Iis Itikka 1 p.

Heinänavi

Anas querquedula

Ensimmäiset saapuivat varhain 15.4., 27.4. alkaen eri puolilla. Pesintä ilmoitettiin 10.7. Vrk Ruokojärvi 1 ad+8 pull. Aikaisesta muuttajasta ei syyshavaintoja juuri tule, viimeiset heinä–elokuun vaihteesta..

Lapasorsa *Anas clypeata*

Laji yleistyi 25.4. alkaen. Lapasorsalla tuntuu menevän hyvin, mm. 12.6. Maa Patalahti 12k1n p ja 10.8. Sii Musti N-allas 72 n-puk p. Yömuuttajasta ei muuttohavaintoja juuri tule, yksittäisiä lintuja nähtiin kuitenkin syksyn arktikaparvissa 17.10. saakka.

Punasotka *Aythya ferina*

Yleistyi maakunnassa 20.4. lähtien, mutta kevään muuttajamäärät kovin vähäisiä. Pesinnöistä kaivattaisiin tietoja, lajilla on menossa alamäki. Syyshavaintojakin saatiin, 10.9. Kuo Riistavesi, Viianvesi 1n-puk p ja 29.9. Vrk Lehtoniemi 1 p.

Tukkasotka *Aythya fuligula*

Kevätmuuttoa 7.4.–17.5., mm. 7.5. Sii Jännevirta / Vehkamäki 25 p ja a22 m. Kesällä koirasparvia monin paikoin, mm. 1.7. Sii Musti N-allas n. 70 p. Valitettavasti pesimähavaintoja ei ilmoitettu. Vilkkain syysmuutto 9.10.–18.10., vielä 12.11. Kuo Petosenlampi 9 p. Joulukuisia 1.12. Iis Kilpijärvi 1 p ja Suo Kimpanlampi 1 p. 3.12. Iis Itikka 1 p ja joulusotka 26.12. Lep Konnuskoski 1 n-puk p. (Jyrki Pynnönen)

Lapasotka *Aythya marila*

Alkupalven havainto 2.1.–17.3. Rau Tyyrinvirta 1 n-puk p.

Syksyn ensimmäinen 28.8. Sii Raasio 1 n-puk p. Syysmuuttoa 18.9.–20.10., levähtäviä mm. 12.10. Sii Raasio 7 n-puk p. 17.10. Kuo Puutossalmi 24 m. Vielä 5.11. Sii Pöljänjärvi 1 p ja 12.11.–30.11. Kuo Petosenlampi 1 juv p.

Alli *Clangula hyemalis*

Keväällä muuttolepäilijöitä 28.4.–10.6., suurin parvi 19.5. Lep Unnukka 61 p. Mitä pitäisi sanoa, kun löytyy 1.7. Sii Raasio 1kn p. Syysmuuttoa 1.10.–17.10, mutta kovin vai suksi se jäi muuhun arktikaan verraten. Paras 16.10. Kuo Puutossalmi 53 m. 12.11. Suo Siioninsilta 1 p. Joulukuulta 9.12. Vrk Pirtinvirta 2 p.

Mustalintu *Melanitta nigra*

Ekaekapinnakin 1.–3.1. Rau Tyyrinvirta 1 n-puk p. Kevätmuutolla 6.5.–4.6. lepäili järvien selillä eri puolilla 15 parvea, suurin parvi 7.5. Kuo Kellosekä 32 p. Syysmuutto alkoi 9.8. Sii Raasio 12 ad p, mutta jäi hyvin vaisuksi. Joulukuulta 1.–3.12 Iis Itikka 1 p, 3.12. Tervo Äysköski 1 p ja Maa Mustavirta 1 p.

Pilkkasiipi *Melanitta fusca*

Ei kevätmuuttot havaintoja. Syysmuuttoa alkoi 18.9. Sii Siltasalmi 1 m. Muutto vilkkainta 8.10.–30.10., jolloin havaintoja pienistä parvista Iis – Suo –väliltä. 5.–9.11. Suo Iisvesi Jauholahti 3 p (13.11. 1 p) ja 12.11. Son Sukevanjärvi 1 p. Talvisia yllättävän paljon, yht. 26 yksilöä. Mm. 3.12. Kuo Puutossalmi 9 m S, 4.12. Lap Akkalansalmi 2 p ja 9.12. Kuo Riistavesi Kuukka 9 p.

Telkkä *Bucephala clangula*

Talvehtivia tammi–helmikuulla Rau, Lep ja Iis yht. 11. Laji yleistyi 1.4. alkaen ja päämuutto oli 21.–25.4. Suurin parvi 21.4. Rau Tyyrinvir-

ta n. 200 p. Kesäkerääntymä 29.6. Rau Tyyrinvirta 150 p ja 29.8. Sii Raasio 98 p. Myöhäissyksyn parvi 13.11. Ter Äyskoski 11 p. Joulukuulla eri puolilla n. 20 yksilöä.

Uivelo *Mergus albellus*

Kevätmuuttoa 10.4.–12.5. , vilkkain jakso 26.4.–30.4. Suurin lepäilijäjoukko 28.4. Rau Tyyrinvirta 24 p. Raasiossa vietti kesää koiraslintu tiiviisti telkkänaaraan kanssa, seurauksista ei ole tietoa. Mutta Rau Rastunsuo Tervalampi onnistui oikea pesintä, 11.6. 1n ja 12 pull. Syksyn muuttajia muutaman joukkoina 11.9. alkaen ja vielä 14.11. Kuo Kurkimäki Laukaanjärvi 5 p. Joulukuulta 3.12. Suo Saunavirta 1 p ja Kuo Vehmersalmi Suvasvesi 1 p.

Tukkakoskelo *Mergus serrator*

Yleistyi 25.4. lähtien. Suurin joukko 18.5. Rau Kiesimän kanava 5kn p. Aikaista liikehdintää 19.7. Kuo Puutossalmi a12 m S. Levähtävä muuttoparvi 25.9. Rau Etelä-Konnevesi 31 p. Arktikapäivänä 16.10. Kuo Puutossalmi 12 m. Joulukuussa 3.12. Iis Kilpijärvi 1 p ja 3.12. Rau Miekkavesi Raudanniemi 1 p.

Isokoskelo *Mergus merganser*

Talvehtivia 1.1.–28.2. Rau Tyyrinvirta 2k p ja 1.1.–13.2. Vrk Siitinselkä 1 p. Keväällä yleistyi 2.4. alkaen, 13.5. Lap Ulmanniemi a 50 p. Syyskokoukset alkoivat 4.9. ja jatkuivat aina joulukuulle saakka. Tunnelma tiivistyy aina marraskuulla, 12.11. Lap Koivulahti / Hujalanlahti n. 2400 p. Talvea kohti siirryttiin Suo- Rau –seudulle, 2.12. Suo Saunavirta 250 p. Joululintuja 21.12.–27.12. Vrk Pirtinvirta 1-3 p ja 28.12. Kaa Melttusvirta 2 n-puk p.

Kaakkuri *Gavia stellata*

Kevätmuutto 24.4.–7.5. Pesintöjä ilmoitettiin yhdeksältä lammelta: Kar 1 ja Suo 8. Syysmuutto alkoi 4.9. Sii Vehkamäki a2 S ja jäi vähäiseksi. Talvihavaintoja 5.12. Sii Siltasalmi 1 juv p ja 6.12. Lep Ryönälä 1 p. 31.12. Son Savonvirta1 p, ojasta löytynyt lintu toimitettiin hoidettavaksi.

Kuikka *Gavia arctica*

Kevätmuutto 24.4.–15.5. Tornien taiston päivänä 7.5. hyvää muuttoa, Kuo Keskimäinen 42 m (7a) ja Lap Linnansalmi 20 m (9a). Pesimätietoja tuli vähän, vain 12 reviiriä, joista Pie Vaaraslahdelta 4. Syysmuuttoa havaittiin 10.9.–29.10., poikkeuksellista olivat suuret lepäilijäparvet. Suurimmat joukot 25.9. Kar Iso-Virmas 85 p (6a). (ATo) ja 10.9. Rau Etelä-Konnevesi

36 lepäilevää.

Lähes talvihavainto 27.11. Kuo Sotkanniem i 1 m S.

Silkkiuikku *Podiceps cristatus*

Laji yleistyi keväällä 14.4. alkaen. Suurin kerääntymä 3.5. Kuo Puutossalmi 67 p. Lap Hujalanlehdelta ilmoitettiin 4 pesintää. Syksyn suurin kerääntymä 25.9. Sii Iso Jälä + Juurusvesi 128 p. Joulukuulta tavanomaista enemmän havaintoja: 3.12. Maa Mustavirta 2 p, Suo Iisvesi, satama 1 p ja Sii Jännevirta, Kotkavirta 1 p. 11.12.–14.12. Rau Etelä-Saikari, Iisvesi 1 p.

Härkälintu *Podiceps grisegena*

Kevätmuuttohavaintoja vain maakunnan eteläosista 27.4.–6.5., suurin kerääntymä 5.5. Kuo Puutossalmi 11 p. Pesimäreviirejä ilmoitettiin 32–35, painopiste Suo – Rau – Kuo – Kar –akselilla, pohjoisin Sii Iso Jälä. Kesäkiesän ”perheleiri” 19.7. Kuo Puutosalmi 15 ad ja 13 pull p (5 poikuetta). Varsinaisia syysmuuttajia ei havaittu, pieni kerääntymä 11.9. Sii Iso Jälä 4 ad p ja viimeiset paikalliset 3.10. Suo Iisvesi 1 p ja 9.10. Kar Iso-Virmas 1 p.

Mustakurkku-uikku *Podiceps auritus*

Kevätmuuttajia nähtiin 28.4.–15.5. kahdeksan yksilöä. (Matti Pirskanen). Pesintöjä tai revierejä yht. Sii / Maa Keskimäinen 1, Kar Pitkäjärvi 1, Kei Hetejärvi 4, Son Sukeva Saukkosuo 2 ja Son Koivujärvi 1. Syksyisiä 1 kv-lintuja 31.7.–11.8. Sii Musti pohjoisallas 1 p, 19.9. Kei Hetejärvi 1 p, 18.9. Rau Rastunsuo 1 p.

Merimetso *Phalacrokorax carbo*

Neljä keväthavaintoa 16.4. – 15.5. Loppukesän kiertelijöitä 26.8. Kiu Koivujärvi 1 p, 27.8. Kuo Pohjoinen Kallavesi 1 p (Toivo tuomainen, Pate Hujanen) ja 28.–29.8. Rau Tyyrinvirta 1 p. Syysmuuttajia ja levähtäjiä eri puolilla 4.9.–27.11. yhteensä 17. 1.–4.12. Kuo Sotkanselkä 1 p ja 26.–27.12. Lep Konnuskoski 1 p.

Harmaahaikara *Ardea cinerea*

Kevätmuuttoaikaan 7.4.–4.5. yhdeksän kiertelijää eri puolilla. Kesällä ensimmäinen havainto 4.7. Maa Lapinranta 1 p, sen jälkeen eri puolilla maakuntaa yksittäin tai 1–3 yksilön joukkoina aina 17.11. saakka, jolloin Kuo Väinölänniemi vielä 1 p. Suurin kerääntymä 13.8. Maa Patalahti 11 (8 juv) p.

Metsäkanat

Teeri, metso ja pyy käsitellään seuraavassa julkaistavassa katsauksessa.

Riekko *Lagopus lagopus*

Ilmoitetut yksilömäärät kunnittain: Rau 5, Vie 7, Rva 9, Son 1, Kuo 3, Ves 2, Vjä 1, Kar 1.

Rantakanat ja kurki

Nokikana *Fulica atra*

Kevätmuuttohavaintoja 2.4.–4.5. Suurin kerääntymä 17.4. Maa Patajärvi 25 p. Pesintään viittaavia havaintoja ilmoitettiin 8 järveltä. Syksyn kerääntymä 7.9. Maa Lapinjärvi 10 p.

Kurki *Grus grus*

Kevätmuutto alkoi huhtikuun alussa ja jatkui kuten yleensäkin. Runsain muutto nähtiin 13–17.4.

Luppokurkia kerääntyi toukokuun lopulla muutamille tutuille paikoille. 28.5. Rau Rastunsuo 53 p, 21.6. Sii Musti 116 p, 9.6. Maa Lapinjärvi 50 p. Mustin allas näyttää olevan luppokurkien yöpymispaikka, josta sitten aamulla parvet lähtevät ruokailemaan lähipelloille.

Syysmuuton alkaessa kerääntymisalueet vilkastuivat elokuussa. Määrät lisääntyivät melkoisesti syksyn jatkuessa. Mainittakoon 9.9. Maa Pohjois-Haatala n.300 p ja 18.9. Maa yhteensä 380 p, 13.9. Rautalampi Rastunsuo 229 p ja 19.9 Lap Telppänen 105 p. Päämuutto alkoi aamulla 4.10. Ennätyksellinen kurkien massamuutto kasautui yhdelle päivälle joka on epätypillistä Pohjois-Savossa. Suurin muutto näkyi Maanigalla ja Vesannolla. Neljän havaintopaikan havainnot, joissa on varmuudella nähty eri parvia: Sii Vehkamäki 72m (2a), Maa Pysymäki 637 m (27a), MaaIso-Kilponmäki 347 m (4a)ja Ves Ahveninen 450m. Yhteismääräksi tulee huima 1506 muuttavaa kurkea!

Talvihavaintoja 3.12 Maa Tavinsalmi 1juv p. ja 4.12. Ter Haapajärvi 2ad+1juv p Toinen ad otettu kiinni ja toimitettu hoitoon sekä sittemmin vapautettu Heinolasta.

Kahlaajat

Meriharakka *Haematopus ostralegus*

Huhtikuun puoliväliin mennessä havaintoja kertyi jo kolmesta linnusta (Kuo, Rau, Vrk) ja kuukauden yhteismääräksi saatiin noin 25 eri yksilöä. Yleensä huhtikuun tapaamisissa oli kyse 1–2 linnun havainnosta. Huhtikuun suurimpina kertyminä 25.4. Sii Toivalannotko 4 p, 26.4. Vrk Huruslahti 5 p ja 30.4. Maa Tavinsalmi Salmenniemi 4 p. Toukokuun alussa mukaan tuli myös arktisia läpimuuttajia, mihin viittasivat kevätmuuton ainoat suuremmat parvet: 6.5. Kuo Kelloniemi a9 p + 1 m ja 8.5. Sii Jännevirta a29 p. Toukokuun summaksi kertyi 66 yksilöä.

Kesä– ja heinäkuussa meriharakoita tavattiin seitsemällä paikalla: Kuo Haapaniemi,

Kelloniemi, Savon Sellu ja Sorsasalo, Lap Jätevedenpuhdistamo, Maa Valkeinen sekä Vrk Taipaleenkanava. Kuo Sorsasalosta löydettiin maastopoikaset. Myös Lap Jätevedenpuhdistamolla varoitelleet linnut viittasivat pesintään paikalla. Syyspuolen ainoaksi havainnoksi jäi 30.8. Suo Suonteella kierrellyt yksilö.

Pikkutylli *Charadrius dubius*

Kevätmuutto käynnistyi huhtikuun lopulla ja huhtikuisia havaintoja saatiin viidestä linnusta. Toukokuun alkupuolella havaintoja kertyi yksittäisistä linnuista eniten retkeilyiltä alueilta. Suurimpia kertymiä edustivat 3.5. Suo Iisveden satama 5 p, 5.5. Sii Kasurila 5 p ja 13.5. Sii Raasio 11 p. Viimeisiä kevätmuuttajiksi tulkittuja lintuja tavattiin touko–kesäkuun taitteessa. Ylä-Savosta ei ilmoitettu keväthavaintoja.

Kesäkuisia havaintoja pesinnöistä, mahdollisista pesinnöistä tai reviereistä tehtiin seitsemällä paikalla: Lap 2, Sii 2, Kuo 1, Lep 1, Rau 1. Luvut ilmentävät lähinnä vain sitä, että lajin suosimilla kuivilla ja avoimilla biotoopeilla ei kesän aikana retkeilyt.

Syysmuuttajia tai muuttajiksi tulkittuja lintuja tavattiin pitkällä aikavälillä heinäkuun alusta syyskuun jälkimmäiselle puoliskolle saakka. Isoimmat kerääntymät - jotka sisältävät myös paikalla pesineitä lintuja - kirjattiin heinäkuussa ja elokuun alussa: 11.7. Sii Raasio 9 ad + 4 juv p, 20.7. Sii Raasio 7 ad + 7 juv p, 24.7. Sii Raasio 8 ad + 10 juv p ja 9.8. Rau Rastunsuo 2 ad + 13 juv p. Syyskuun havaintoja listattiin neljältä paikalta 19 linnusta.

Tylli *Charadrius hiaticula*

Vrk Ruokojärvellä 9.4. havaittu muuttaja oli ennätysaikainen. Pääosa kevätmuuttajista nähtiin ajanjaksolla 15.5.–8.6. Parhaat kerääntymät: 15.5. Sii Raasio 10 p, 30.5. Sii Musti 18 p, 31.5. Sii Musti 12 p ja 5.6. Rau Rastunsuo 19 p+m. Päivittäiset määrät yhteenlaskettuna ajanjaksolla 1.5.–15.6. havaitut yksilöt jakaantuivat eri kuntiin seuraavasti: Sii 72, Rau 58, Kiu 4, Kuo 4, Nil 3 ja Maa 2 yksilöä.

Kesäkuun puolivälin ja heinäkuun alun välisenä aikana nähtiin myöhäisiä kevätmuuttajia tai kesäkiertelijöitä Sii Raasiossa ja Mustissa sekä Rau Rastunsuon Junnon altaalla seuraavasti: Raasio 13 yks. (enimmillään 16.6. 5 p), Musti 8 yks. (26.6. 5 p) ja Junnon allas 12 yks. (16.6. 5 p+m). Lisäksi Junnon altaalla tavattiin ajalla 1.–7.7. kolmena päivänä 1–4 p+m.

Syysmuutto käynnistyi todenteolla heinäkuun puolivälin kieppeillä. Heinäkuu oli vielä hiljaista aikaa, mutta heti elokuulle siirryttäessä koettiin ensimmäinen huippuvaihe: 1.8. Rau Rastunsuo 21 p+m, 2.8. Sii Musti 87 ad p, 3.8. Sii Musti 32 ad p ja 8.8. Rau Rastunsuo 39 p+m. Toinen kiihkeämpi vaihe ajoittui elokuun puoliväliin: 16.8.

Suokukot kevätjäillä. Kuva Petri Jauhiainen

Sii Musti 28 p ja 18.8. Sii Musti 42 p. Vielä syyskuun alussa laskettiin mm. Sii Mustissa muutamana päivänä 10–20 linnun keräntymiä. Lokakuun puolella nähtiin vielä viitenä päivänä yhteensä 12 tylliä. Ajanjakson 10.7.–7.10. eri päiviltä yhteenlasketut tyllit kunnittain: Sii 604, Rau 203, Kuo 3 ja Kei 1 yksilöä.

Kapustarinta *Pluvialis apricaria*

Todennäköisesti paikalliseen tai lähialueiden pesimäkantaan kuuluvia yksilöitä alkoi saapua kärkekymään pesimäsoidensa sulamista huhtikuun toisesta viikosta alkaen. Ensimmäiset pikkuparvet havaittiin vasta huhtikuun 20. päivän kieppeillä. Kauemmas pohjoiseen kiiruhtavia pesijöitä alkoi ilmaantua totutusti toukokuun puolella ja tämän runsaslukuisamman kannanosan myötä kiikaroitiin myös kevään parhaimmat kerääntymät: 7.5. Kuo Riistavesi Lepärinta 150 p, 7.5. Maa Maaninkajärvi 150 p, 8.5. Suo Pappilanpelto n.220 p ja 10.5. sama paikka 173 p. Viimeiseksi kevätmuuttajakirjaukseksi jäi 17.5. Maa Vesajoki 70 p.

Pesimäaikaisia havaintoja ilmoitettiin kitsaasti: Pie Nikaransuo 1 ä, Rau Sammakkola Sammakkosuo 3 paria sekä Rau Tiilikajärven kansallispuisto Alussuo 2 paria, Rytysuo 1 pari ja Honkasuo 1 ä. Syysmuutto käynnistyi heinäkuun lopulla: 21.7. Sii Musti 1 p ja 27.7. Rau Rastunsuo 1 p. Päämuutto elokuun toisella viikolla: 8.8. Sii Siltasalmi 28(2a) m ja 13.8. neljän paikan yhteismääränä 98 m, joista Maa Patalahti 69(3a) m. Tämän jälkeen elokuun lopulla ja syyskuussa enää muutamia 5–10 yks. kerääntymiä siellä täällä. Lokakuun alussa havainnot vielä viidestä eri linnusta.

Tundrakurmitsa *Pluvialis squatarola*

Kolme keväthavaintoa, joista ensimmäinen huomattavan varhainen: 11.5. Kuo Julkula a2 E, 24.5. Rau kirkonkylä Korhola 1 p ja 25.5.Rau Rastunsuo 4 p. Valtaosa ajanjaksolle 28.7.–7.10. sijoittuneista syysmuuttohavainnoista tehtiin Sii Mustissa, jossa enimmillään 28.7. 11 p ja 5.8. 56 ad p.

Syyshavainnot kuukausittain: heinäkuu 13, elokuu 70, syyskuu 9 ja lokakuu 2 yksilöä.

Töyhtöhyppä *Vanellus vanellus*

Tunnustelijat ilmaantuivat maaliskuun viimeisinä päivinä ja vikkelimmät ehtivät Iisalmeen saakka ennen kuukauden vaihtumista. Muutto pääsi vauhtiin huhtikuun alun lämpimien päivien siivittämänä: 4.4. Rau Tyyrinvirta jo 120 m ja 5.4. sama paikka 329 m, mikä oli samalla kevään paras muutto. Samanaikaisesti laji yleistyi Kiuruveden ja Vieremän tasolla pohjoisessa, jossa havaittiin tuolloin jo muutaman kymmenen linnun porukoita. Huhtikuun kahden ensimmäisen viikon aikana kirjattiin monena päivänä 40–120 linnun muuttoja monin paikoin alueellamme. Kerääntymät eivät kasvaneet nopeasti sulaneilla pelloilla kovinkaan suuriksi: 7.4. Rau Rastunsuo 132 p, 8.–9.4. Lap Linnansalmi n.100 p ja 16.4. Iis Itikka 130 p. Huhtikuun lopulla varhaisimmat pesijät istuivat jo hautomas- sa. Ainakin Siilinjärven pelloilla pesimäkanta oli vahva; mm. Jälän pelloilla pesi ennätykselliset 34 paria (joista 22 pesälöytöä)(= 38 paria/km²).

Ensimmäinen syysmuuttajaksi tulkittu lintu kiikaroitiin kevätarktikan aikaan: 24.5. Sii Vehkamäki 1 S. Kesäparveutuminen käynnistyi toukokuun lopulla, mm. 25.5. Maa Lapinjärvet n.120 p (osa pesiviä). Suurimmat keskikesän kerääntymäparvet: 29.6. Sii Jälä a80 p ja 5.7. Suo Putramo a82 p. Syysmuuton merkkeinä hyppyä kerääntyi heinäkuun aikana myös rantalieteilille ja mm. Rau Rastunsuon Junnon altaalla lepäili lähes päivittäin 20–50 hyppän potteja. Muuttolennessa hyppyä nähtiin eniten heinä–elokuun vaihteen molemmin puolin: 27.7. Rau Rastunsuo 77(8a) m, 28.7. Sii Musti 44 p+m, 1.8. Rau Rastunsuo 44(4a) m ja 9.8. sama paikka 34(4a) m. Muutto hiipui elokuun loppua lähestyttyäessä, mutta syyskuultakin ilmoitettiin vielä muutama kookas myöhästelijäparvi: 3.9. Maa Haatala an.40 p, 4.9. Maa Pien-Maaninkajärvi a52 p ja 11.9. Sii Kasurila a30 p.

Nuori tundrakurmitsa.
Kuva Markku Ukkonen.

Pikkusirri *Calidris minuta*

Ilmoitettuja havaintoja kirjattiin vain Rautalamilla ja Siilinjärvellä. Kevätmuutto ajoittui touko–kesäkuun taitteeseen; aikavälillä 27.5.–2.6. havaittiin eri päivien linnut summaten yhteensä 9 lepäilijää (Rau 5, Sii 4). Syysmuutolla tavanomaista vähälukuisempi, mihin osittain vaikutti keskimääräistä korkeammalla pysytellyt vedenpinta Sii Raasion ja Mustin altailla, joilla perinteisesti on havaittu suurin osa ohimuuttavista pikkusirreistämme. Ensimmäiset heinäkuun alussa: 6.7. Sii Raasio 1 ad p. Heinäkuun parhaimmaksi noteeraukseksi jäi 20.7. Sii Musti 8 p. Ensimmäinen nuori lintu havaittiin heti elokuun alussa: 3.8. Rau Rastunsuo 1 juv p. Muutto jatkui vaisuna läpi elokuun; yleensä levähdyspaikoilla nähtiin vain yksittäisiä lintuja ja yli viiden yksilön kerääntymisiin törmättiin vain kuutena päivänä (Sii Raasio ja Musti). Koko syyskauden suurimmaksi määräksi jäi 14.8. Sii Musti 13 p. Syyskuun alkukaan ei tuonut enää piristystä ripottelumuuttoon, ja syyskuun paras lepäilijäporukka oli 10.9. Sii Musti vaatimaton 6 p. Syysmuuttajien määrät (eri päivien määrät laskettu yhteen) kuukausittain: heinäkuu 43 (Sii 36, Rau 7), elokuu 95 (Sii 89, Rau 5) ja syyskuu 29 (Sii 28, Rau 1).

Lapinsirri *Calidris temminckii*

Kuukauden mittaisen kevätmuuttokauden aikana (8.5.–7.6.) havaittiin yhteensä 168 yksilöä. Muutossa kaksi vilkkaampaa vaihetta, toinen toukokuun 20. päivän tienoilla ja toinen toukokuun loppupäivinä: 16.5. Rau Rastunsuo 8 p/m, 17.5. Sii Raasio 37 p/m, 20.5. Sii Raasio 17 p, 21.5. Maa Lapinjärvi 11 p, 24.5. Rau Rastunsuo 13 p/m ja 29.5. Rau Rastunsuo 13 p/m. Kesäkuun puolella tavattiin enää yksittäisiä lepäilijöitä. Syysmuutto käynnistyi heti heinäkuun alussa: 1.7. Sii Raasio 1 p. Säännöllisemmin syysmuuttajia alkoi näkyä vasta heinäkuun 10. päivästä alkaen ja havaintoja saatiin pelkästään Rautalammin ja Siilinjärven kahlaaja-altailta, joilla niilläkin oli tyytymi-

nen päivittäin vain 1–3 ruokailijaan. Yli viiden linnun kerääntymiä löytyi vain viitenä päivänä, eniten 31.7. Sii Musti 9 p. Kauden ensimmäiset nuorukaiset hiippailivat maisemissa jo ennen kuukauden päättymistä: 31.7. Rau Rastunsuo 2 ad + 6 juv p. Elokuulle tultaessa muuttajamäärät kasvoivat ja syysmuuton kiihkeintä vaihetta elettiin ajanjaksolla 5.–10.8.: 6.8. Sii Musti 17 p, 7.8. Sii Raasio 15 p ja 8.8. Rau Rastunsuo 14 p. Elokuun jälkimmäisellä puoliskolla meno jo vaimeni ja parhaimpina päivinä yllettiin enää 5–8 linnun paikkakohtaisiin määriin. Syyskuun alussa muutto hyttyi muutamiin mattimyöhäisiin, joista mainittavimpana poikkeuksellisen myöhäinen vanha lintu 9.9. Rau Rastunsuolla. Syysmuuttajat kuukausittain (päivittäiset määrät laskettuna yhteen): heinäkuu 91 (Rau 57, Sii 34), elokuu 251 (Sii 190, Rau 61), syyskuu 15 (Sii 10, Rau 5).

Kuovisirri *Calidris ferruginea*

Vain syysmuuttoon liittyviä havaintoja; ajanjaksolla 11.7.–4.10. tilastoitiin päivittäiset määrät yhteenlaskettuna 154 yksilöä, joista lähes kaikki maakuntamme perinteisiltä kahlaajaliitteiltä Siilinjärveltä (139 yks.) ja Rautalammilta (12 yks.). Ainoana näiden alueiden ulkopuolisena havaintona 15.7. Son Saukkosuo 3 p. Heinäkuun (koiras)muuton huippuna 20.7. Sii Musti 8 ad p. Elokuussa kaksi parempaa kerääntymää: 5.8. Sii Musti 19 ad p ja 17.8. sama paikka 8 ad + 9 juv p (samalla paras nuorten lintujen kerääntymä). Muuttajat kuukausittain: heinäkuu 50, elokuu 99, syyskuu 3 ja lokakuu 2 yks.

Suosirri *Calidris alpina*

Kevätmuutolla tavanomaista vähälukuisempi; ajalla 15.5.–2.6. havaintoja yht. 25 linnusta. Eniten 28.5. Sii Jälä a8 N. Ensimmäiset syysmuuttajat ilmestyivät heti juhannukselta: 26.6. Sii Raasio 4 ad p ja Musti 2 ad p. Alueellamme ei harrastettu kesäistä syysmuuton stajiaamista vesistöjen äärellä ja muuttajahavainnot kertyivät lietteille pysähtyneistä linnuista. Vanhojen lintujen heinäkuisen muuton huippuvaihet-

ta kuvaa Sii Mustin havaintosarja: 18.7. 35 p, 19.7. 42 p, 20.7. 72 p ja 21.7. 49 p. Siilinjärven altaiden ulkopuolelta heinäkuun suurimpana määränä 27.7. Rau Rastunsuo 25 p. Syksyn ensimmäinen nuori lintu 31.7. Sii Mustissa. Elokuu oli määrällisesti syysmuuton näyttävän jakso. Vanhojen lintujen toinen päämuuttovaihe ajoittui elokuun alkuun; Sii Mustissa 5.8. 59 ad + 15 juv p ja 6.8. 44 p. Nuorten lintujen osalta hyvä syksy, selkeänä huippuna 17.8. Sii Musti sateen tauottua 170 p, joista n135 juv. Elokuun lopulla meno hyttyi selvästi, mutta vielä pitkin syyskuuta laskettiin muutama maininnan arvoinen nuorisokeräntymä, kaikki Sii Mustissa: 6.9. 25 p, 10.9. 90 p (joista 5 ad), 14.9. 26 p ja 27.9. 23 p. Viimeinen vanha lintu kirjattiin 21.9. Sii Mustissa. Syysmuuttajien määrät kuukausittain (eri päivien määrät laskettu yhteen): kesäkuu 31 (Sii 26, Rau 5), heinäkuu 471 (Sii 372, Rau 98, Kuo 1), elokuu 738 (Sii 720, Rau 18), syyskuu 343 (Sii 281, Rau 61, Maa 1) ja lokakuu 40 (Sii 34, Rau 6).

Jänkäsirriäinen *Limicola falcinellus*

Hyvä kevät; ajanjaksolla 27.5.–2.6. kirjattiin 111 sirriäistä (Sii 85, Rau 26). Parhaat kerääntymät: 27.5. Sii Musti 14 p, 29.5. Rau Rastunsuo 13 p ja Sii Raasio 25 p sekä 30.5. Sii Raasio 13 p. Näyttäytyi myös syysmuutolla tavanomaisesti lukuisampana. Ensimmäinen kiiruhti kiihkeitä havainnot kirjattiin viikon jaksolla 20.–28.7. Paras päivä: 20.7. Sii Raasio 10 ad p nousten muutolle. Elokuun alussa nähtiin vielä kaksi lintua. Syyssumma 34 yksilöä (Rau 21, Sii 13).

Suokukko *Philomachus pugnax*

Tavanomainen kevätmuuton käynnistymisen toukokuun alussa muutaman yksilön kerääntymiseen. Päämuutto ajoittui toukokuun puoliväliin. Kaikki yli 50 yksilön kerääntymät: 7.5. Lap Linnansalmi n50 p, 13.5. Sii Raasio 30k32n p, 15.5. Maa Pieni Lapinjärvi n90 p, 15.5. Nil Palonurmi 200 p+m, 15.5. Rau Rastunsuo 150 p, 15.5. Sii Raasio 51 p+m, 17.5. Lap Kunnanranta 50 p ja 20.5. Suo Hulkkola 55 p. Kesäkuun alussa havaittu naaraat saattoivat vihjata pesintään: 31.5.–5.6. Rau Rastunsuo enimmillään 3n p ja 6.6. Sii Raasio 2(n?) p. Muita pesintään viittaavia havaintoja ei ilmoitettu.

Syysmuuton airueina voitaneen pitää 12.6. Maa Patalahti 3 k p ja Sii Jälä 2k1n p. Vanhojen koiraiden parhaat lepäilijäparvet vaatimattomia: 16.6. Sii Raasio 12k4n p ja 26.6. Rau Rastunsuo 12k4n p. Heinäkuun vanhojen lintujen (pääosin naaraita) huippupäiviä edustivat 13.7. Rau Rastunsuo 25 p, 17.7. Sii Raasio 25 p ja 19.7. Rau Rastunsuo 67 p. Ensimmäiset nuoret linnut näyttäytyivät 18.7. Rau Rastunsuolla (12 ad

+ 2 juv p). Verkkaisin vanha naaras vetkutteli vielä 12.8. Sii Mustissa. Nuorten lintujen vilkkaampi syysmuuttokausi perinteisen pitkä kestäen elokuun alusta syyskuun alkupäiviin. Parhaimpien päivien määrät yllätyksettämiä: 2.8. Sii Musti 46 p, 13.8. Maa Haatala 46 p ja 4.9. Maa Tavinsalmi 63 p.

Jänkäkurppa *Lymnocyrtus minimus*

Kevätmuutolta (26.4.–5.6.) havaintoja selvästi eniten klassiselta jänkäkurppanäytämöltä Rau Rastunsuolta, muualta vain muutama irrallinen havainto. Rastunsuolla havaittiin mm. toukokuun ensimmäisellä viikolla runsasta soidinta, maksimit 4.–6.5. Soivien koiraiden määriä hankala arvioida, parhaimmillaan Rastunsuolla lienee kuitenkin ollut äänessä jopa yli 10 yksilöä. Muualta eniten Nil Lastulahdessa, jossa 8.5. 4 p. Kesikesän soidinhavaintoja ei Rastultaakaan ilmoitettu. Rastunsuon Junnon altaiden tehohavainnoinnissa laji havaittiin 5.7.–8.8. kuitenkin kahdeksana päivänä, enimmillään 2 p+m. Tosin ainakin osa näistä lienee ollut jo syysmuutolla. Maakunnan muut syyshavainnot tehtiin 14.9.–30.10. Poikkeuksellisen runsaita syyskeräntymiä kirjattiin Junnon kurppa-altailta: maksimit 20.–21.9., jolloin ilmoitettiin selvästi yli 10 yksilön kerääntymiä. Muualta paras syyskeräntymä 12.10. Sii Iso-Jälä 3 p, ja muiden paikkojen syyssumma 12 p.

Taivaanvuohi *Gallinago gallinago*

Ajalta 5.–10.4. kevään ensihavaintoja 13 paikalta pohjoisessa aina Sonkajärveä myöten. Päämuuttoon viittaavina 14.4. Kuo Riistavesi 29 m, 17.4. Lap Linnansalmi 25 p ja 21.4. Sii Toivalannotko 25 p. Pesimäajalta ei ilmoitettu laskentatietoja lajin runsaudesta. Syysmuuton alkua hankala määrittää pesivien yksilöiden vuoksi, mutta lintujen kerääntyminen lietteille heinäkuun alussa juoruaa muuton käynnistymisestä; mm. Rau Rastunsuon Junnon altaalla 11.7. 25 p ja 12.7. jo 30 p. Junnon altaalta laskettiin heinäkuun aikana suuria taivaanvuohimääriä; enimmillään useita kymmeniä. Myös elokuun aikana paikalla yllettiin suuriin päiväsummiin: aina 21.8. saakka useiden kymmenien lintujen parvia. Muualta suurimpina syyskeräntyminä 11.8. ja 23.8. Sii Jälä 15 p.

Lehtokurppa *Scolopax rusticola*

Ajanjaksolla 6.–10.4. paikkakohtaisia ensihavaintoja tehtiin yhdeksällä paikalla, jotka kaikki sijoittuivat maakuntamme etelä- ja lounaisosiin. Ylä-Savon ensimmäisenä havaintona 15.4. Iis Pitkälähti 1 p. Syksyllä havaintoja yksittäisistä linnuista lokakuun jälkimmäiselle puoliskolle saakka. Lokakuun puolivälin jälkeen havaintoja vielä kuudesta linnusta eri puolilta aluetamme.

Yksi talvihavainto: 11.12. Vrk Puurtila 1 p, törmännyt ikkunaan.

Punakuiri *Limosa lapponica*

Keväthavaintoja vain kahdesta yksilöstä: 6.–8.5. Sii Raasio 1 p ja 18.5. Rau Rastunsuo 1 p. Syysmuutolta kolme näyttävää parvea: 18.7. Sii Siltasalmi a230 SW, 19.7. Kuo Puutossalmi a230 SW ja 31.7. Rau Rastunsuo a280 S. Lisäksi havaintoja 23 (Rau 16, Sii 7) muusta syysmuuttajasta ajanjaksolla 2.7.–13.8.

Pikkukuovi *Numenius phaeopus*

Ensimmäinen muuttaja varhainen: 18.4. Rau Tyyrinvirta 1 N. Seuraavat linnut havaittiin vasta huhti–toukokuun vaihteessa. Vilkkain muutto 7.–8.5., jolloin havaittiin lähes kaksi kolmasosaa kevään vähistä läpimuuttajista. Parhaat määrät: 7.5. Sii Vehkamäki 8(2a) N ja 8.5. Sii Siltasalmi 8(2a) N. Ilmoitetut reviirit (yht. 16–17), joista osalla tavattiin myös poikaset tai varoittelevat emot, löytyivät alueemme pohjoispuoliskolta: Rvr 6 (Tiilikan alue: Rytysuo 3, Sammakkosuo, Honkasuo, Alussuo), Son 4 (Suvevan alue: Saukkosuo 2, Kalliosuo, Kestinsuo), Kiu 3 (Huttusuo), Vjä 2–3 (Multasuo) ja Pie 1 (Penkkisuo). Kiireisimmät syysmuuttajat liikkeellä ennen kesäkuun puoliväliä: 12.6. Kuo Männistö a3 S. Syyshavaintoja (12.6.–15.8.) vain 13 yksilöstä (Sii 7, Kuo 4, Rau 2) ilman kerääntymiä.

Kuovi *Numenius arquata*

Ensimmäiset kuovit saapuivat jo huhtikuun alussa lämpimien päivien siivittäminä; 10.4. mennessä havaintoja oli kertynyt ainakin kymmenestä linnusta. Kerääntymistä varhaisimpana jo 13.4. Maa Mustavirta 15 p. Muuttokärki saavutti Ylä-Savonkin ennen kuukauden puoliväliä. Parhaimmat muutot ja kerääntymät: 15.4. Maa Mustavirta 31 p, 22.4. Rau Rastunsuo 24 p, 24.4. Sii Vehkamäki 27 p + 105 m ja 24.4. Maa Mustavirta 80 p. Suopesinnöistä vain yksi ilmoitus: 7.6. Rvr Sammakkola Sammakkosuo 1 varoitteleva. Ainakin Siilinjärven pelloilla pesimäkanta edelleen vahva. Syysmuutto käynnistyi kunnolla jo ennen kesäkuun puoliväliä: Rau kirkonkylä Savipuro 10.6. 1 m ja 12.6. 19(2a) S. Muuttajia ja muutolle valmistautuvia lintuja kerääntyi joukoittain ruokailemaan pelloille ja lietteille totutusti juhanuksen aikoihin. Suurimmat jengit: 21.6. Sii Mikka a144 p, 26.6. Sii Musti a116 p nousten muutolle ja 28.6. Sii Musti 82 p. Heinäkuun suurimmat kerääntymät olivat enää 10–15 linnun luokkaa ja elokuussa oli tyytyminen parhaimmillaan 8–12 yksilön porukoihin. Syyskuulta havaintoja vielä ainakin kymmenestä linnusta.

Mustaviklo *Tringa erythropus*

Pääosa ilmoitetuista keväthavainnoista tehtiin toukokuun ensimmäisellä puoliskolla. Parhaat päivät: 5.5. Rau Rastunsuo 2 p + 6(4a) m, 14.5. Kuo Riistavesi Keskimmäinen 11 p ja 15.5. Nil Palonurmi 10 p. Rau Rastunsuolla oleskeli yksinäinen lintu 24.–27.5. viitaten mahdolliseen reviiriin. Ensimmäiseksi syysmuuttohavainnoksi voitaneen tulkita 28.5. Sii Musti 1 p. Muutto hyvässä vauhdissa kesäkuun puoliväliä lähestyttäessä, mitä kuvaa havaintosarja Rau Rastunsuolta: 11.6. 21 p, 12.6. 22 p, 13.6. 26 p, 14.6. 14 p ja 16.6. 23 p. Samalla nämä olivat syksyn suurimmat kerääntymät. Muualta parhaana kirjauksena 16.6. Sii Raasio 11 p. Rau Rastunsuon kesäkuun summa oli 145 yks. Heinäkuussa nähtiin enää 1–4 yks. porukoita, ja sama hissuttelin linja jatkui läpi elokuun. Ensimmäiset nuoret linnut 27.6. Rau Rastunsuolla (1 ad + 3 juv). Nuorisomuuton parhaita paloja edustivat 7.8. Sii Raasio 1 ad + 5 juv p, 10.8. Rau Rastunsuo 7 p ja 13.8. Rau Kuutinharju a9 S.

Punajalkaviklo *Tringa totanus*

Huhtikuun lopulta ja toukokuulta keväthavaintoja 1–2 linnusta yhteensä 12 paikalta, joista osa oli mahdollisia tai ilmeisiä pesimäpaikkoja. Reviirit (yht. 11 reviiriä, osalla varoittelevat emot) todettiin toukokuun lopun ja heinäkuun puolenvälin välisenä aikana seuraavilla paikoilla: Maa Haatala, Keskimmäinen, Lapinjärvi 2, Mustavirta ja Patalahti, Sii Musti, Raasio ja Tuli-Koivunen, Iis Luodelahti sekä Rau Rastunsuo. Heinä–elokuisia havaintoja saatiin vain em. pesimäpaikoilta, joten alueemme kautta ei tapahtunut kummoisempaa syksystä ohimuuttoa. Suurin kasa: 12.7. Sii Raasio 2 ad + 6 juv p.

Valkoviklo *Tringa nebularia*

Kevätmuutto käynnistyi heti huhtikuun puolivälin jälkeen, mutta 25.4. mennessä oli havaittu vasta yksittäisiä lintuja siellä täällä. Ylä-Savon ensimmäiset löytyivät 25.–26.4. (Iis, Lap). Yleistymisen huhtikuun lopulla; ensimmäisinä mainittavimpina kerääntyminä/muuttoina 27.4. Sii Raasio 15 p, 30.4. Kuo Riistavesi Keskimmäinen 16(2a) p/m ja 30.4. Maa Lapinranta 15 p. Päämuutto toukokuun alussa: 3.5. Rau Tyyrinvirta 32(10a) m, 3.5. Rau Vaajasalmi a29 p ja 7.5. Kuo Riistavesi Keskimmäinen 22(9a) m. Tietoja lajin pesimäaikaisesta esiintymisestä ei ilmoitettu. Syysmuutolta ilmoitettu- ja havaintoja vain Sii Mustista ja Raasiosta sekä Rau Rastunsuolta. Muutto sujui yllätyksettömästi ilman selvästi erottuvia huippuvaiheita ja uinahti melkein lopullisesti elokuun puoliväliin mennessä. Parhaina summina mainittakoon Sii Raasio 14.7. 20 p+m, 21.7. 20 p, 22.7. 22 p+m ja 24.7. 20 p sekä 3.8. Rau Rastunsuo 16 p+m.

Metsäviklo *Tringa ochropus*

Kevätmuuton avaus totutusti huhtikuun toisella viikolla Ylä-Savoa myöten. Tulvikoilta löytyneet suurimmat kerääntymät vaatimattomia: Maa Lapinjärvi 16.4. 15 p ja 19.4. 10 p. Parhaana muuttona 17.4. Sii Vehkamäki 10(3a) m. Pesimäaikaisia tietoja ei ilmoitettu.

Syysmuutto tapahtui vaivihkaa ja ripotellen kahden kuukauden jaksolla kesäkuun puolivälistä elokuun puoliväliin. Elokuun puolivälin jälkeen nähtiin enää kolmasti. Lähtijöitä enimmillään 12.7. Rau Rastunsuo 16 p+m, 20.7. Rau Rastunsuo 15 p ja 12.8. Lap Nerkoonniementie n20 p.

Liro *Tringa glareola*

Liron muutto oli myöhäisen kevään takia normaalia myöhemmässä ja vappuun mennessä lajista saatiin vasta viisi havaintoa. Kevätmuuton piikkipäiväksi osoittautui 15.5., jolloin liroja oli liikkeellä läjäpäin: Rau Tyyrinvirta 200 m, Rau Rastunsuo 200 p ja Sii Musti 112(4a) m. Muut muutot ja kerääntymät toukokuun alussa ja puolivälissä olivat 20–40 linnun luokkaa. Viimeisiä kevätmuuttajia kirjattiin kesäkuun alussa. Suoseuduilla ei juurikaan retkeilyt pesimäaikana ja pesimäaikainen tietous lajista jäi taaskin kartuttamatta. Mainittakoon kaikki pesimäpaikoilta ilmoitetut havainnot kannustukseksi tulevien kesien retkille: 7.6.–16.6. Rau Sammakkola Sammakkosuo 3 paria (mm. munapesä), 16.6. Sii Musti 1 pari, 29.6. Kuo Lohilahdensuo 1 hätäilevä ja 29.6. Rau Rastunsuo 2 paria (maastopokaset). Lajin pesimäkannan taantumisen tiedetään jatkuvan edelleen eteläisemmän Suomen alueella, joten esim. pariarviot alueemme soilta olisivat tarpeellisia. Ensimmäisiä syysmuuttajia havaittiin jo kesäkuun puolenvälin paikkeilla. Syysmuutto hyvässä vauhdissa jo juhannuksen tienoilla, ja heti heinäkuun alussa Rau Rastunsuolla nähtiin lähes päivittäin jo useita kymmeniä liroja. Rau Rastunsuon Junnon altaalla havaittiin ajalla 11.7.–31.7. parhaimmillaan lähemmäs 100 liron kerään-

tymiä lintuja peräti 11 päivänä. Muualta heinäkuun huippupäivää edusti 18.7. Sii Musti 100 p. Vielä elokuun alussa muutto oli räväkkää, mutta kuukauden puolivälin jälkeen liron alkoivat jo olla poissa maisemistamme. Elokuun parhaat potit niin ikään Rau Rastunsuon Junnon altaalta, joilla oleili useita kymmeniä aina 13.8. saakka.

Rantasipi *Actitis hypoleucos*

Kevätmuutto huomaamaton ilman kerääntymiä. Huhtikuun loppuun mennessä laji havaittiin vasta neljällä paikalla ja pääjoukot saapuivat toukokuun ensimmäisen puoliskon aikana. Pesimäajalta ei kertynyt tiedotettavaa. Syysmuutto liivahti heinä-elokuussa myös vaisuissa merkeissä Elokuun puolivälin jälkeen havaintoja saatiin enää kymmenestä linnusta. Suurimmat kerääntymät: 14.7. Sii Musti 23 p sekä 21.7. Sii Raasio 18 p ja Musti 17 p.

Vesipääsky *Phalaropus lobatus*

Kevätmuutto lyhyt rykäisy touko–kesäkuun taitteessa; ajalla 27.5.–8.6. havaittiin 86 yks.(Sii 39, Rau 32, Nil 15), joista 84 yks. toukokuun puolella. Viikkaimmat päivät: 29.5. Rau Rastunsuo 16 p, 30.5. Sii Raasio 18 p ja 31.5. Nil Palonurmi 15 p. Ensimmäiset menossa etelään heti juhanuksen jälkeen: 26.6. Sii Raasio 1 ad n p. Heinäkuussa havaintoja seitsemältä päivältä yhteensä vain 10 yksilöstä, enimmillään 1.7. Sii Raasio 3 ad p. Elokuun summaksi kertyi eri päivien lukumäärät yhteenlaskettuna 30 yksilöä. Ensimmäisenä merkkinä nuorisomuutosta 3.8. Sii Raasio 2 juv p. Myöhäisimpänä vanhana lintuna 3.8. Rau Rastunsuo 1 ad p. Parhaana määränä 13.8. Sii Musti 5 p. Syyslinnut kunnittain (eri päivien määrät laskettu yhteen): Sii 34 ja Rau 7 yks.

Lokit

Pikkulokki *Larus minutus*

Kuten tyypillistä, yleistyi nopeasti toukokuun alussa. Muuttokerääntymä 7.5. Kuo

Kolme metsävikloa ja rengastusapulaiset Toni, Mikael ja Juhana. Kuva Markku Ukkonen

Keskimmäinen 350 ad p.

Pesimäkolonioita ilmoitettiin vähän, Kuo Pöksänlampi ja Lap Hujalanlahti n. 20 parin pesintä.

Ad-lintujen kerääntymä 21.6. Sii Raasio 110 p enteili varmaankin jo muuttoa. 19.7. Kuo Puutossalmi 33 m S. Viimeiset nuoret 12.8. Sii Raasio 10 p ja 17.8. Sii Musti 1 p

Naurulokki *Larus ridibundus*

Nopea yleistyminen 5.4. lähtien, 9.4. Vrk Huruslahti jo 400 p (joukossa 1 2kv –lintu) . Määrät sen kuin kasvoivat, 13.4. Kuo Kallansillat n. 1000 p ja Kuo Haapaniemi, syväväylä n. 1900 p. Edelleen kasvua, 15.4. Kuo Kallansillat n. 2200 p ja 18.4. Kuo Haapaniemi n. 2700 p ja huippujen huippu 19.4. Kuo Haapaniemi n. 3300 p. Suurin ilmoitettu pesimäkolonia 17.5. Sii Musti 310 ad p, pesinnöistä kuitenkin vähän ilmoituksia.

Syysmuutto alkaa jo heinäkuussa aikuisten poistuessa, suurin määrä 12.7. Kuo Heinälamminrinteen jätekeskus 1200 ad 15 juv p. Vähitellen nuorten määrä kasvaa, 19.7. Kuo Heinälamminrinteen jätekeskus 780 ad 81 juv p ja 26.7. 330 ad 205 juv p. Päämuutto on nopeasti ohi, 2.8. Kuo Heinälamminrinne enää 70 ad 20 juv p. Muutamia lintuja vielä loka–marraskuulla ja viimeiset perinteisesti Iisalmessa.

Kalalokki *Larus canus*

Ensimmäiset normaalisti huhtikuun alussa , laji yleistyi nopeasti 8.4. jälkeen. Suurimmat joukot 16.4. Kuo Kallansillat n. 370 ad p ja 19.4. Kuo Haapaniemi, Syväväylä 400 ad p. Syysmuuttoq elo–marraskuussa, 8.8. Sii Siltasalmi n. 400 p + m. Maanviljelijällä on usein valkoinen parvi perässä, 16.8. Sii Koivusaari 350 p pelloilla. Kalalokit eivät juuri kaatopaikoilla hengaille, enimmillään 2.8. vain n. 40 Heinälamminrinteellä. 6–150 yksilön parvia vielä loka–marraskuussa eri puolilla. Alkutilvisia 1.12.–7.12. eri puolilla yht. n. 20 yksilöä.

Selkälokki *Larus fuscus*

Ensimmäisiä jo 6.4. -10.4., runsastuminen 13.4. lähtien. Suurin joukko 19.4. Kuo Haapaniemi 305 ad p. Kallan silloilla joukossa nähtiin myös 2 tuhkaselkälökkiä. 7.7. Kuo Heinälamminrinne 107 ad p ja 8.8. 140 ad, 1 subad ja3 1kv p. Jäteaseman linnut kaatopaikoilla eri puolilla kierteleviä lintuja. Lokakuussa 1.10.–13.10. enää 4 yksilöä.

Harmaalokki *Larus argentatus*

Talvinen ihmettelijä 8.1. Kar kk 1 m SW. Kevätmuutto käynnistyi nopeasti 21.3. jäl-

keen. 29.3. Vrk Komminselkä 700 p ja 10.4. Kuo Kallansillat 530 ad p ja muutama +2kv.

2.8. Kuo Heinälamminrinne 320 ad, 21 subad, 18 2kv ja 30 1kv p. Jätelintujen määrät kasvat syksyä kohti, 12.11. Heinälamminrinne vielä 620 p. Joulukuisia vielä melko runsaasti eri puolilla, mm. 17.12. Kuo Heinälamminrinne 32 p.

Merilokki *Larus marinus*

Koko vuoden yksilömäärä 57–60 lintua. Poikkeuksellisen suuri määrä 28.3. Kuo Heinälamminrinne 8 p. Viimeiset vielä joulukuussa 3.12. Maa Mustavirta 1 1kv p ja Rau Tyyrinvirta 1 +2kv p.

Kalatiira *Sterna hirundo*

Kevään päämuutto 14.–16.5. Suurimmat kerääntymät 14.5. Maa Viannankosken alajuoksu 150 p ja Maa Ylä-Ruokovesi 120 p. Kesäkerääntymä pesimäpaikalla 15.7. Sii Musti 115 p. Syysmuuttoa 8.8. Sii Siltasalmi 55 m S. Viimeiset syyskuun puolen välin tienoilla.

Kyyhkyt

Uuttukyyhky *Columba oenas*

Kevätmuutolla nähtiin 2.4. – 30.4. kaikkiaan 22 yksilöä. Havaintoja 1–2 yksilöstä kerrallaan. Tänä vuonna nähtiin myös syksyllä 2 uuttukyyhkyä. 21.8. Sii Vehkamäki 2 m.

Sepelkyyhky *Columba palumbus*

Alkoi runsastua huhtikuun alkupäivinä ja suurimmat muuttaja- ja lepäilijämäärät ilmoitettiin kuun puolivälissä. 12.4. Sii Jälä 100 p, 14.4. Kuo Riistavesi 135 m ja 16.4. Sii Vehkamäki 120 m. Syksyllä alkoi kerääntyä parviin totutusti elokuun puolivälissä. Suurimmat määrät. 4.9. Sii Vehkamäki 600 p ja 25.9. 260 m (6a) Sii Siltasalmi. Viimeiset kyyhkyt nähtiin tavallista myöhemmin. 27.11. Maa Peräsuontie 1 p sekä vielä yksi talvihavainto 26. – 27.12. Lep Sorsakoski 1 p.

Käki *Cuculus canorus*

Yli puolet vuoden käkihavainnoista tehtiin 14. – 20.5., eli runsastui silloin. Häipyi syksyllä vähin äänin, sillä elokuun lopulta vain 4 havaintoa.

Tervapääsky *Apus apus*

Suurin muuttomäärä keväältä ilmoitettiin heti ensihavaintopäivänä. 16.5. Rau Tyyrinvirta 62 m/k. Syksyn suurin massa oli 13.8. Maa Lapinjärvi 100 p.

Tikat

Käenpiika *Jynx torquilla*

Käenpiikoja havaittiin kaikkiaan 18, jotka jakautuivat kunnittain seuraavasti. Iis 2,

Kaa 1, Kuo 1, Lep 1, Rau 4, Rva 1, Sii 5, Tuu 1 ja Vrk 2. Pesintään viittaavia havaintoja olivat ainakin seuraavat. 4.6. Tuu Soittu, 1 pesivä, 22.6. Rva Tiilikkejärvi 1 p, 7.7. Iis Soijinmäki 1 p ja 11.7. Kaa Telkkämäki 1 p. Lisäksi yksi syyshavainto, 26.8. Sii Raasio 1 p.

Harmaapäätikka *Picus canus*

Harmaapäätikasta tehtiin tammi – huhtikuussa havaintoja 13 yksilöstä seuraavasti Kuo 7, Lep 2, Nil 1, Suo 1, Tuu 1 ja Ves 1. Näistä Suo Kutumäellä koirastikka viihtyi ruokinnalla tammikuun alusta aina huhtikuulle asti. Lisäksi Kuo Silmäsuolla harmaapäätikka oleskeli helmikuun lopusta maaliskuun loppupuolelle. Ainut kesäaikainen havainto Rau Iso-Selkäsälöstä, josta ilmoitettiin naaraslintu. Loka– joulukuussa harmaapäätikkoja ilmoitettiin 21 seuraavasti Iis 1, Kaa 2, Kiu 2, Kuo 6, Lep 1, Nil 1, Rau 2, Son 2, Suo 3 ja Vrk 1. Näistä pidemmän paikalla viihtyneitä olivat Kuo Silmäsuon naaras ja Iis Kurenpolven lintu.

Palokärki *Dryocopus martius*

Ainoat pesinnät (2) ilmoitettiin Pielavedeltä, mistä pesintöjen lisäksi ilmoitettiin 5 reviiriä. Palokärjellä ei ollut mainittavia vaellushaluja, sillä hyvin seuratuilta Siilinjärven ja Rautalammin paikoilta ilmoitettiin yhteensä vain 4 vaeltelijaa keväältä ja yksi syksyltä.

Käpytikka *Dendrocopos major*

Käpytikalla oli pientä liikehdintää ja vaeltavia käpytikkoja nähtiin keväällä 6 ja syksyllä 35. Syksyn ensimmäinen vaeltaja ilmoitettiin Kuo Puutossalmelta 19.7. ja viimeinen 10.10. Rau Rastunsuolta. Viikkain-ta liikehdintä oli 14.8. Sii Vehkamäellä 8 m ja 1.10. Sii Autiorannassa 6 m.

Pikkutikka *Dendrocopos minor*

Talvelta 2004/–05 kertyi kaikkiaan 15 pikkutikkahavaintoa seuraavasti Iis 2, Kar 1, Kuo 3, Lap 1, Lep 1, Maa 1, Pie 1, Rau 3, Ves 1 ja Vie 1. Näistä pidempään paikalla viihtyivät Rau yksilöt sekä Ves Sonkarin lintu, joka nähtiin paikalla vielä toukokuussa. Poikueita ilmoitettiin Kuo Puijonlaak-sosta (2) ja Rau Pohjois-Saikarista. Joulukuussa nähtiin 7 yksilöä seuraavasti Kuo 3, Lep 1, Sii 1 ja Suo 2.

Pohjantikka *Picoides tridactylus*

Pohjantikkoja nähtiin vuoden aikana seuraavasti Iis 3, Kuo 20, Lap 1, Lep 3, Maa 1, Nil 3, Rau 4, Rva 1, Sii 4, Son 1, Suo 4 ja Vie 1. Kuopiossa pohjantikat viihtyivät perinteisillä paikoilla. Puijolta ilmoitettiin 27.4. 3 naarasta ja Vuorilammelta 14.4. 5, mahdollisesti 6 yksilöä. Pesintöjä ei kuitenkaan pystytty varmistamaan Kuopion paikoilta. Ainoat varmistetut pesinnät todettiin Nil Pisalla ja Sii Uuhimäellä.

Varpuslinnut

Kiuru *Alauda arvensis*

Keväältä suurimmat lepäilijämäärät7.4. Sii Ahmon pellot 25 p ja 9.4. Rau Rastunsuo 50 p. Pesimäajalta todettakoon 9.6. Rau Tiilikkejärven 2 suoreviiriä. Syysmuutolla suurimmat määrät olivat 21.9. Rau Rastunsuo 37 m ja 27.9. Sii Jälä 15 p.

Törmäpääsky *Riparia riparia*

Suurimmat ilmoitetut yhdyskunnat olivat 21.6. Jua Kaunisharju 100 paria ja Sii Raasio 70 paria. Lisäksi Lep Huuhkonvuorelta ja Kar Jouhteniselta ilmoitettiin pienemmät yhdyskunnat.

Haarapääsky *Hirundo rustica*

Keväältä tavallista suurempi kerääntymä 15.5. Rau Tyyrinvirta 400 p. Syksyllä kerääntymät jäivät selvästi pienemmiksi, sillä suurin ilmoitettu määrä oli 11.8. Rau Rastunsuo 150 p.

Räystäspääsky *Delichon urbica*

Keväältä suurin kerääntymä 16.5. ja 18.5. Vrk Lehtoniemi 50 p. Syksy ei tarjonnut suurempia räpämassoja ja kovimmiksi noteerauksiksi jäivät 21.8. Sii Vehkamäki 55 m ja 4.9. Lap Kunnanranta 60 p.

Metsäkirvinen *Anthus trivialis*

Myöskään metsäkirvisen kohdalla ei pahemmin juhlistu määrillä. Kevään suurin kerääntymä oli 5.5. Sii Jälä 10 p. Syksylläkin parhaat muuttopäivät Sii Vehkamäellä jäivät varsin alhaisiksi, 14.8. 32 m ja 21.8. 30 m.

Niittykirvinen *Anthus pratensis*

Lajista ilmoitettiin tavallista pienempiä lepäilijämääriä ja suurin noteeraus oli 11.9. Lap Kivimäki 20 p. Suurimmat muuttajamäärät keväältä, 10.5. Lep Nikkilänmäki 32 m ja syksyltä 19.9. 53 m ja 22.9. 61 m Rau Rastunsuolta.

Lapinkirvinen *Anthus cervinus*

Lapinkirvisestä tehtiin vain yksi keväthavainto, tosin kahdesta yksilöstä. 7.5. Lep Nikkilänmäellä. Syysmuutto alkoi jo elokuun puolella ja viimeiset tavattiin 11.9. Kuo Haminanlahdella ja Rau Rastunsuola. Paras muuttopäivä oli 28.8., jolloin Rau Tyyrinvirralla meni 8 yksilöä.

Keltavästäräkki *Motacilla flava*

Ensimmäiset yksilöt saapuivat toukokuun alkupäivinä ja suurimmat kertymät ilmoitettiin kuun puolivälissä. 16.5. 130 p Rau Rastunsuo. Syksyllä kerääntymät jäivät pienemmiksi, suurin joukko 24.8 60 p Sii Ahmon pellot.

Västäräkki *Motacilla alba*

Kevään ensimmäinen 3.4. ja 6.4. väiski oli ehtinyt jo Kiuruvedelle asti. Syksyiset

Vanha sinirintanaaras rengastettavana.
Kuva Markku Ukkonen.

kerääntymät olivat tutuilla paikoilla. 27.8 Sii Raasio 100 p, 7.9. Rau Rastunsuo 150 p ja 7.9. Rau Tyyrinvirta 200 p.

Tilhi *Bombycilla garrulus*

Alkuvuodesta tilhiä nähtiin siellä täällä pikkuporukoissa ja suurin ilmoitettu parvi oli vain 30 yksilöä. Erikoista tässä vuodessa oli se että tilhet jäivät Savoon pitkälle kevääseen ja monet ilmoittivat lintujen tankanneen itseään koivun mahlalla. Kevään viimeinen nähtiin juuri ja juuri kesäkuun puolella eli 1.6. Kuo Puijo 1 p. Kesäaikaisia havaintoja tehtiin Rautavaaralla, Nilsiasä ja Sonkajärvellä, mutta myös 24.7. Kuo. Kivijärvi 2N. Pesintäkin varmistettiin. 4.8. Kaa Keltti poikue.

Syksyllä liikehdintä alkoi jo elokuussa ja määrät olivat selvästi kevättä suurempia. 24.10. Lap keskusta 1000 p ja 26.10. Lep keskusta 1000 p olivat suurimmat parvet.

Koskikara *Cinclus cinclus*

Keväältä ilmoitettiin kaikkiaan noin 130 karaa. Eniten Rau 52, joista 16 Tyyrinvirralla. Myös Iis 12, Son 15 ja Ter 12 (kaikki Äyskoskella) pääsivät yli kymmenen yksilön. Kevään viimeinen Rau Tyyrillä 11.4. Syksyn eka 20.10. Nil Lastuskoskella. Syksyltä ilmoitettiin vain noin 60 karaa, sillä karoja tuli vielä vuodenvaihteen jälkeen parhaille paikoille. Esimerkiksi Rau Tyyrinvirralta ilmoitettiin enimmillään vain 7 yksilöä 27.12.

Peukaloinen *Troglodytes troglodytes*

Tuli ja meni totutunlaisesti ja kaikki oleellinen löytyy taulukosta.

Rautiainen *Prunella modularis*

Kevään massapäivä 16.4., jolloin Sii Vehkamäellä 22 m. Lisäksi 10.4. Lap Mäntylahdessa, 19.4. Tuu Tuusjärvellä sekä 22.4. Son Suojärvellä rautiainen vieraili ruokinnalla. Syysmuutosta ei ole paljoakaan sanottavaa, sillä syksyisiä rautiaisia ilmoitettiin vaivaiset kolme yksilöä!!!

Punarinta

Erithacus rubecula

Yksi nippa nappa talvihavainto, eli 4.12., Rau Hanhitaipale 1 p.

Sinirinta *Luscinia svecica*

Keväällä sinirintoja nähtiin noin 20 yksilöä ja linnut menivät nopeasti Savon läpi, sillä lähes kaikki havainnot tehtiin yhden viikonlopun aikana. Lauantaina, 14.5., nähtiin 10 sinirintaa. Näistä osa oleili hieman oudomissa paikoissa, kuten Kuopiossa KYS:n parkkipaikalla ja Pikku Kakkosen puistossa levähtäneet linnut. Lisäksi Tuu Tuusjärvellä sinirinta piipahti tuolloin ruokinnalla. Sunnuntaina, eli 15.5., nähtiin vielä 8 sinirintaa. Syksyltä ilmoitettiin 9 lintua seuraavasti Sii 5, Vrk 2, Kuo 1 ja Rau 1.

Leppälintu *Phoenicurus phoenicurus*

Levisi nopeasti koko maakuntaan ja havaittiin 5.5. niin Kiuruvedellä kuin Rautalammillä. Muutaman seuraavan päivän aikana tehtiin useita havaintoja eri puolilta maakuntaa, mikä kuvastaa lajin runsastumisen nopeutta.

Pensastasku *Saxicola rubetra*

Saapui leppälinnun kanssa samaan aikaan. Syksyltä ilmoitettiin Sii Jälän pelloilta seuraavat kertymät 23.8. 10 p ja 4.9. 20 p.

Kivitasku *Oenanthe oenanthe*

Kahden ensiharhailijan jälkeen piti taukoa huhti– toukokuun vaihteeseen, minkä jälkeen alkoi runsastua. Syksyn paras muuttopäivä taisi olla 7.9, sillä silloin nähtiin Sii – Maa alueella noin 25 yksilöä.

Mustarastas *Turdus merula*

Alkuvuodelta havaintoja seuraavasti Kuo 1, Nil 1, Suo 3 ja Vrk 2. Kaksi Suonenjoen linnuista nähtiin vielä maaliskuussa, joten talvehtiminen tuntuu onnistuneen. Muutto käynnistyi maaliskuun lopulla ja suurin määrä ilmoitettiin 9.4. Sii Kemira 15 m/p. Joulukuulta havaintoja seuraavasti Kuo 4, Rau 1, Sii 1, Ter 1 ja Vjä 1. Kuopion linnuista 3 nähtiin perinteisellä paikalla Päivärannassa.

Räkättirastas *Turdus pilaris*

Alkuvuodelta ilmoitettiin muutama talvihavainto. Iis 1, Kuo 3, Sii 1, Suo 1 ja Vrk

2. Suurimmat massat kevätmuutolta olivat 19.4. Rau Kerkonkoski 500 p. ja 21.4. Sii Kasurila 500 p. Syksyllä määrät nousivat hieman suuremmiksi. 11.9. Sii Kasurila 1000 p. ja 23.9. Rau Liimattala 500 p olivat suurimmat määrät. Vielä joulukuussa nähtiin melko runsaasti räksä. Iis 10, Jua 1, Kuo n. 70 (joukossa 3 10 – 18 yksilön parvea), Lap 1, Lep 3, Rau 6, Sii 3, Suo 2, Vie 1 ja Vrk 3.

Laulurastas *Turdus philomelos*

Saapui keväällä lähes ennätysaikaisin. Syksyltä todettakoon pieni kertymä 28.9. Rau Murron pelot 30 p.

Punakylkirastas *Turdus iliacus*

Keväällä ensimmäiset linnut ehtivät huh-tikuun alkuun. Suurimmat noteeraukset keväältä olivat 17.4. Lap Linnansalmi 100 m/p. Syksyllä suurin ilmoitettu määrä oli 14.10. Rau Rastunsuo 48 m. Lajista saatiin myös 2 talvihavaintoa. 1.12. Suo Pappilanelto 1p ja 4.12. Iis Pihlajaharju 1 p.

Kulorastas *Turdus viscivorus*

Suurin muuttomäärä keväällä oli 9.4. Lep Nikkilänmäki 7 m/p. Syksyllä massat olivat sitten selvästi suurempia, eli 25.9. Kuo Neulamäki 8 m.

Ruokokerttunen

Acrocephalus schoenobaenus

Elo–syyskuisia havaintoja tehtiin kaikkiaan 5 ja kaikki Siilinjärveltä.

Kultarinta *Hippolais icterina*

Hippoja havaittiin kaikkiaan 7 yksilöä. Seuraavassa kaikki havainnot: 4.6. Kar Kuivaniemi 1p, 31.5. – 1.6. Kuo Humalalahti 1p, 19.6. Lep Mustinmäki 1p, 23.5. Rau Konnekoski 1p, 4.6. Rau Kivisalmi 1p, 22.6. Rau Raudanniemi ja 29.6. Sii Rissala 1p.

Hernekerttu *Sylvia curruca*, Pensaskerttu *Sylvia communis* ja Lehtokerttu *Sylvia borin*

Ei mitään ihmeellistä, kaikki oleellinen löytyy taulukosta.

Mustapääkerttu *Sylvia atricapilla*

Vuodelta 2004 jäänyt naaras nähtiin vielä 25.2. Sii Jussintiellä. Kesäaikaisia havaintoja ilmoitettiin noin 30 yksilöstä, eniten Kuo ja Rau eli kummastakin 7 laulavaa lintua. Lisäksi Lep Nikkilänmäeltä ilmoitettiin 5 reviiriä. Joulukuulta ilmoitettiin kaikkiaan kolme havaintoa. 1.12. Vrk Kupparinkuja 1 p, 24.12. Kuo Jynkkä /1 p ja 30.12 Kuo Kettulanlahti 1/ p. Kettulanlahden linnusta lisää vuoden 2006 katsauksessa.

Idänuunilintu *Phylloscopus trochiloides*

Iduleita kuultiin tavallista runsammin ja

reviireitä ilmoiteltiin noin 30 kappaletta. Havainnot kunnittain: Kaa 1, Kuo 10 – 11, Lep 1, Maa 1, Nil 1, Rau 5, Rva 4, Sii 3 ja Suo 4. Parhaat paikat olivat tuttuja vanhojen metsien alueita eli Kuo Vuorilampi 4 – 5 laulavaa, Kuo Puijo 3 ä ja Rva Keyrintymäki ainakin 3 ä. Pesintä varmistettiin poikuehavainnoilla seuraavasti: 23.7. Kuo Puijo emo ja 1 poikanen, 4.8. Lep Nikkilänmäki poikue ja 9.7. Sii Uuhimäki emot ja 3 poikasta.

Sirittäjä *Phylloscopus sibilatrix*

Taulukko kertoo kaiken oleellisen.

Tiltaltti *Phylloscopus collybita*

Keväältä ennätysaikainen yksilö Rau Kattilanvirralta. Lajista saatiin myös yksi talvihavainto 1.12. Vrk Kommila 1 p.

Pajulintu *Phylloscopus trochilus*

”8.5. Sii Ahmon pelot n 10Ä selvästi yleistynt”. No, jos Siilinjärven pyöräilijä sanoo noin, niin uskottavahan se on. Syksyltä ilmoitettiin pikku kertymä 7.9. Kuo Silmäsuo 40 p.

Hippiäinen *Regulus regulus*

Mielenkiintoinen syysamuinen reitti löytyi Kuopiosta: 20.9. Neulalahti Ruohoniemi a110 mS ”vaikuttava hippiaisvirta valui pikkuhiljaa S klo 7.30–8; iltapäivällä klo 15.45 sama metsikkö typötyhjää” ja Kuo Savisaari: 29.9. 79 m, 30.9. a61 mWSW/S klo 8.15 –11.00, 5.10. a30 mWSW/S, 6.10. 32 (7a) mWSW/S. Kun lisäksi havaittiin 25.9. Kuo Sorsasalo n 200 ä, sopii pähkäillä, mistä ja minne kävi pikkuisten tie? Mainittakoon syyskuulta myös 25.9. Kar Iso-Virmas Lintuniemi 20 p. Talvihavaintoja joulukuulta 17 yksilöstä.

Harmaasieppo *Muscicapa striata*

Kevään ensimmäinen: 18.5. Kuo Julkula 1 p. Syksyn viimeiset: 21.9. Kuo Iso hautausmaa 1 p, 25.9. Nil Eitikka 1 p

Pikkusieppo *Ficedula parva*

Havaintoja tuli 9 yksilöstä Muuuttomatalla tavattiin: 22.5. Kuo Savi-lahti 1 muutolla laulava, 28.5. Iis Lumikonkatu 1 p Laulamassa kuultiin neljää koirasta: 26.5., 7.6. ja 15.6. Rau Kalajanvuori , 26.5. ja 29.5. Kuo Riistavesi Lehostenlammen tienoo, 29.5. Kuo Satulanotko, 21.6. Kaa Telkkämäki Muut havainnot: 3.6. Lep Nikkilänmäki, Museotien varsi 1 p ä, 10.6. Suo Tenhaniemen tie 1 p ä reviirillä pesivä , 27.8. Rau Turkkila 1 p ä

Kirjosieppo *Ficedula hypoleuca*

Kevään ensimmäiset: 3.5. Rau Kirkonkylä 1 p ja Vie Närhilä 1 p. Syksyn viimeiset: 13.8. Rau Etelä-Saikari

a2 p juv-pukuista, 9.9. Kuo Männistö 1 p

Prästötiainen *Aegithalos caudatus*

Tammi–maaliskuulta kiertelevien parvien yksilösummaksi tuli n. 280, joista suurimpia: 1.1. Kuo Kuhanen a20 p, 2.2. Kiu Keskusta 20, 17.3. Vrk Lehtoniemi 20 p Pesimäaikaisia havaintoja n 50 paikalta. Näistä pesä- tai poikashavaintoja: 31.3. Rau Tyyrinvirta 2 p Ä + 2 p Ä m, 26.4. Iis Poskilampi 2 p, 14.5. Lep Nikkilänmäki 2 p pesä, jossa 6.6. 3ad + 5 juv, 26.5. Kuo Riistavesi Savuniemi 2 p, 14.6. Rau Rastunsuo Korpisaareke 2 + yli 3 maastopoikasta Suurimmat kiertelevien määrät summatettiin syyskuulta (330) ja lokakuulta (317) mm: 1.10. Sii Autioranta Luhtaniemi 51 (6a) W, 10.10. Rau Rastunsuo Junnon allas 24. Myös joulukuulta suuri parvi 7.12. Ves Apurannan th 30 p

Hömötiainen *Parus montanus*

Suurimmat syksyiset muutto-/vaellusparvet ja kerääntymät: 8.9. Rau Rastunsuo ym 50 vaeltavia, ”..syysvaellus käynnissä, parvissa myös muita tiaisia ja puukiipijöitä..”, 25.9. Sii Siltasalmi 4 SSE + 7 NNW, 1.10. Sii Autioranta Luhtaniemi 10 W, 5.11. Lap Mäntylahti 23 p

Lapintiainen *Parus cinctus*

Havaintoja neljästä yksilöstä: 5.1.– 8.4. Suo Palestiinan korpi ruokinnalla 1 p kyseessä koiras, joka myös lauleli 8.4. Muut havainnot: 24.3. Ves Kuuslahti Myllypuro 1 p, 27.3. Rau Heikinjärvi 1 p ja 13.11.– 3.12. Kuo Sotkanniemi Pieni-Telkonniemi 1 p tiaisparvessa.

Töyhtötiainen *Parus cristatus*

Hajahavaintoja kirjattu eri puolilta maakuntaa 33 yksilöstä, joista mainittakoon ”pikkupunkkaripesue”: 31.5. Lep Nikkilänmäki 2ad + 5juv

Kuusitiainen *Parus ater*

Havaintoja n 50 yksilöstä metsistä, ruokinoilta ja myös keskeltä kaupunkia: 5.2. Kuo Piispanpuisto 2 p/ä. Muuttohavaintoja Sii Siltasalmi: 11.9. a3 S, 17.9. 5 SSE, 18.9. 2 SSE sekä 1.10. Sii Autioranta Luhtaniemi 6 W

Sinitiaainen *Parus caeruleus*

Eniten liikehdintää: Sii Siltasalmi: 17.9. 29 SSE + 9 NNW, 18.9. n 50 SSE + 11 NNW, 25.9. 54 SSE + 55 NNW sekä 26.11. Kuo Savisaari n. a50 vaelt

Talitiainen *Parus major*

Suurimpia kerääntymiä ja muuttolukuja: 16.9. Son Sukeva Raudanjoki 22 vaelsivat NE, Sii Siltasalmi: 18.9. n20 SSE + 3 NNW , 25.9. 17 SSE + 25 NNW, 1.10. Sii Autioranta Luhtaniemi 45 nW, 30.12. Lap Mäntylahti 48 p

Pähkinäkkeli *Sitta europaea*

Havaintoja kolmesta yksilöstä, joista Suo Kymintie ruokinnalla ollut jatkoi oleskeluaan edellisen vuoden puolelta 2.4. saakka Ne kaksi muuta tavattiin syyspuolella: 24.9. Rau Latsinmäki Rämäkkävuori, Ortod.hautausmaa 1 p k, 23.11. Rau Konnekoski 1 p

Puukiipijä *Certhia familiaris*

Havaintoja läpi vuoden yhteensä n 65 yksilöstä. Suurin määrä samalla alueella 15.3. Ves Närhilä ja Myllyaho 8 p. Ainoa pesähavainto 26.5. Lep Nikkilänmäki 2ad/5juv + 2ad/juv kahdessa pöntössä

Kuhankeittäjä *Oriolus oriolus*

Kaikki havainnot ajalta 24.5. – 20.6. mainittu tässä (15 yksilöä): 24.5. Kuo Riistavesi Savuniemi 1 p Ä, 28.5. Kuo Riistavesi Lehostenlammentie 1 Ä, 29.5. Kuo Riistavesi Lehoistenlammentien pää 2 k + 1 n p, 29.5. Jua Rupsanlahti 1 p, 4.6. Rau Pakarila P-Konnevesi Hintikka 1 p Ä, 6.6. Rau Rastunsuo lintujärvi 1 Ä, 7.6. Suo Lyytilänmäenkylä Lyytilänmäki, 1 p Ä k, 10.6. Vrk Hanhenkaula 1 Ä, 13.6. Lep Nikkilänmäki Hupunranta 1 Ä, 17.6. Lep Nikkilänmäki 1 k p Ä , 17.6. Kuo Vehmersalmi Roikka Särkilahti 1 Ä, 20.6. Kuo Rytty Kellomäki 1 Ä, 20.6. Kuo Riistavesi Tulisaaari 1 Ä

Pikkulepinkäinen *Lanius collurio*

Havaintoja ajalta 21.5.– 11.9. yhteensä n 50 yksilöstä.

Suoria pesä- ja poikuehavaintoja 8 paikalta mm: 6.8. Kuo Vehmersalmi Tervassalo 2 ad + 3 juv, 27.8. Kuo Riistavesi Keskimäinen Ruunajoki a5 (1 ad n + 4 juv) p

Isolepinkäinen *Lanius excubitor*

Havaintoja tuli läpi vuoden pääosin yksittäisistä linnuista ympäri maakuntaa. Eniten niitä kertyi huhtikuulta (47 yksilöä) ja syyskuulta (32). Yksilöiden liikkuvuudesta johtuen summat epävarmoja, vaikka samalta seuduilta ilmoitettuja on karsittu niistä pois.

3.4. saatiin uusi Rautalammin Rastunsuon päiväennätys, yht. 7 p ja m. Muita muuttohavaintoja ja keräytymiä: 9.4. Rau Rastunsuo 2 m + 3 p, 24.9. Vjä Hetelammen ympäristö 4 p Poikuehavainto 5.7. Kaa Kaatranen Kaatrasensalo 1 ad + 4 maastopoikasta

Närhi *Garrulus glandarius*

Syys-lokakuulta havaintoja muuttavista ja vaeltavista yhteensä 187 yksilöstä. Näistä mainittakoon suurimmat päiväsummat: 25.9. Kuo Puutossalmi 16 E (2a), a4 W, a4 S, 25.9. Sii Siltasalmi 38(8a) S-W max a7, 10.10. Rau Rastunsuo Junnon allas 26 m enimmäkseen SW tai E

Kuukkeli *Perisoreus infaustus*

Havaintoja, jotka tässä on mainittu kaikki, kertyi yhteensä 11 paikalta ilmeisesti n 20 eri yksilöstä.

Suo Palestiinan korpi: 5.1. 5 p, 27.1. 2 p metsässä ruokinnalla, 8.4. 2 p reviirillään, 10.2. Rau Vihtanen Kaivanto 1 kiert, 14.6. Suo Kapeen metsäalue 2 p k, 17.9. Kaa Maarianvaara Tuppurinmäki 1 p, 5.11. Kuo Suovunjoki Vanhansahansaari 1 p, 20.11. Tuu Eteläisen Tuusniemen länsiosa 2 (linnut ravintoa varastoimassa), 24.11. Vrk Kangaslampi Härkämäki 2 ruokinnalla, Rau Myhinpää: 3.12. 1 p ja 16.12. 2 p, 4.12. Kaa Unimäki Hirvijärvien välinen metsä-alue 1 p havaintoja kahdesta kuukkelista jo 10 vuoden ajalta, 4.12. Kaa Mökkönen Ruohosuo 1 p, 27.12. Rau Ihalaiskylä 2 p

Harakka *Pica pica*

Suurimmat kerääntymät 18.2. Rau Kerkonkoski Vataja 25 p, 23.12. Rau Kerkonkoski Repola 36 p, 30.12. Lap Mäntylahti 26 p

Pähkinähakki *Nucifraga caryocatactes*

Havaintoja paikallisista linnuista kertyi ajalta 29.1.–5.12. eniten Kuopiosta, jossa nähtiin myös suurimmat kertymät. 27.8. Kuo Siikaniemi/Kuopionlahti, 13 p/m, 25.9. Kuo Neulalahti 8 p. Muualta havaintoja paikallisista yksilöistä ilmoitettiin Suonenjoelta, Varkaudesta, Rautalammitla, Leppävirralta ja Lapinlahdelta. Yksilöiden kokonaismäärää on vaikea laskea, kun samat linnut todennäköisesti liikkuiivat eri paikoissa ”hamstraustennoillaan”. Kuopion eri paikkojen yksilömääräksi tuli n 50 ja muiden kuntien 9. Muuttavanoloisista kertyi havaintoja n 30 yksilöstä mm: 25.8. Kuo Maljalahti 6 m korkealla NNE, 8.8. Sii Siltasalmi a3 N

Naakka *Corvus monedula*

Suurimmat parvet 2.1. Kuo Heinälammrinteen jätekeskus a100 p, 4.2. Iis keskustalta 400 kiert, koko talven iso naakkaparvi kierrellyt keskustassa, 14.2. Sii Pyylampi n. 70 ylil yöpymispaikalle menossa, 4.3. Kuo Keskusta 90 p Pesimishavaintoja sinänsä hämmästyttävästi vain nämä: 6.2. Kiu Rapakkojoki 9 p esineet jo monta vuotta samoissa kolohaa-voissa, 30.4. Kei Hetejärvi 2 p, näyttäisi siltä, että pesivät telkänpöntössä, 15.5. Rau Sääksjärvi Niittyylä 2 p reviirillä, 1.6. Rau Rastunsuo Korpisaareke 2 ilmeisesti pesivä pari reviirillä Suurimmat muuttavien määrät: 1.4. Rau Rastunsuo 15 m 5a, 2.4. Siili Kemira 48 (8a) m, 29.12. Kuo Silmäsuo 30 NE

Mustavaris *Corvus frugilegus*

Havaintoja vain keväältä ajalta 8.3. – 14.5. n 90 yksilöstä Suurimpia muuttomääriä: 8.3. Kuo Päiväranta 4 m NW, 1.4.– 4.4. Rau Tyyrinvirta

torni yhteensä 17 m, 1.4. Rau Rastunsuo 6 m 3a

Varis *Corvus corone cornix*

Suuria keväisiä muuttosummia piirtyi Rautalammin Tyyrivirran stajareiden okulaareihin: 24.3. 116m”...lounaistuulen siivittämänä variksia virtasi etelästä 100–200 m korkeudella..”, 25.3. 98m, 2.4.170m, 4.4. 88 m. Suurin kerääntymä pellolla on myös Rautalammitla: 4.8. Tyyrinvirta, Keräsen-suo 300

Syksymällä suuria varismääriä nähtiin toki muuallakin: 27.8. Maa Keskimäinen Vesajoki n. 90 p, 15.10. Kuo Neulamäki torni 190 m SW ja vuoden huipentumaksi 29.12. Kuo Silmäsuo 600 NE

Korppi *Corvus corax*

Suurimmat kerääntymät keväältä 6.4. Ter Äyskoski 53 p jollakin haaskalla; kesäl-tä 25.6. Lap Karvasalmi 23 p ja syksyltä 26.11. Vesanto 60 p Pesimishavaintoina ilmoitettiin 2.4. Pie Kenkäsuo 2 p pesä sääksenpesässä, 10.4. Pie Petäjäjärvi 2 p, 10.5. Pie Pajuskylä 2 p poikaspesä, 18.6. Rva Tiilikkejärven kp. Honkasuo 1 ad + 2 lentopoik

Kottarainen *Sturnus vulgaris*

Ensimmäisiä lintuja ilmaantui harvakseltaan maaliskuun loppupuolella ja suurimmat keväiset määrät havaittiin huhtikuun alussa mm: 5.4. Lap Linnansalmi pellot n 80 p, 5.4. Sii Vehkamäki 50 p, 5.4. Kuopio, Heinälamminrinne 43 p Kesän suurimmat kerääntymät: 21.6. Sii Mikka n100 p ja 22.6. Vier Karankajärvi 40 p Syyspuolen esimerkkiparvi kasvoi Maa Tavinsalmessa näin: 27.8. n 400 p, 1.9. n 600 p, 4.9. n 700 p. Kerääntymyiä muualta: 4.9. Iis Koljonvirta 250 p, 8.9. Lap Ner-koo 200, 28.9. Iis Taipale 180 p. Viimeisin havainto 25.10. Iis Koljonvirta 1 p

Varpunen *Passer domesticus*

Suurimmat kerääntymät: 30.12. Lap Mäntylahti 117 p, 8.12. Rau Kerkonkoski Repo-la 104 p

Pikkuvarpunen *Passer montanus*

Havaintoja kertyi läpi vuoden seuraavista kunnista: Kuopio, Rautalampi, Suonenjoki, Iisalmi, Siilinjärvi, Lapinlahti, Leppävirta, Tervo. Suurimmat määrät: 10.11. Suo Valkeisenmäki 23 p, 4.12. Sii kirkonkylä Joen-niska n15 p, 5.2. Iis Haukiniemi 13 p Laji on erikoistunut pesimään sähkölinjojen metalliputkien koloissa mm: 30.3. Lep Sorsakoski, 28.4. Sii Räisälä, 8.5. Sii Ahmon pellot. Kaksi varpusen ja pikkuvarpusen ris-teymää: 5.3. Sii Hamula, 5.11. Sii Pöljä

Peippo *Fringilla coelebs*

Talvehtimaan peippo oli jäänyt seitsemälle

paikalle: 5.1. Rau Alavantie 1 k, 5.1. Kiu Kallentie 1 n, 12.1. Rau Etelä-Saikari 1 p, 13.1.–15.2. Rau Opintie 1 k, 5.2. Kuo Sorsasalo 1 k, 6.2.– 27.2. Rau Turkkila 1 n, 28.2. Kuo Sorsasalo Tototie 1 k Kevätmuutto käynnistyi maaliskuun lopulla ja oli kiivaimmillaan huhtikuun alkupuolel-la mm: 10.4. Maa Vesajonsuu pellot 2000 p, 10.4. Rau Kerkonkoski Repola a3000 p, 11.4. Rau Rastunsuo a4000 p + a800 p, 12.4. Maa Lapinranta Pappala n. a 2500 p, 12.4. Maa Keskimäinen a5000 p /kiert, 24.4. Sii Jännevirta Vehkamäki 280 m Syksyn suurimpia määriä: 29.8. Kuo Sil-mäsuo n 300 p, 15.9. Rau Pukkiharju 300 p, 17.9. Kuo Riistavesi Keskimäinen 300 2a m peippo/järripeippo Talveksi (11.11. – 6.12.) jäi peräti 37 yksi-löä – jopa useampia/paikka: 5.12.–26.12. Kuo Linnanpelto Pohjolankatu 2 k+2 n ruokinnalla, 28.12. Sii Leppäkaarre Pajutie 2 k+1 n . Yhtäaikaisia pareja samalla pai-kalla ilmoitettiin Varkaudesta, Siilinjärveltä ja Rautalammitla. Lisäksi Varkaudessa oli toisella paikalla yhtä aikaa 2 k.

Järripeippo *Fringilla montifringilla*

Talveksi oli ruokinnoille jäänyt 3 yksilöä: 1.1.– 19.3. Rau Turkkila 1 k p, 5.1. Rau Jyväskylätie 1 k, 6.1.–13.2. Sii Toivala Metsäpekantie 1 p. Kevätmuutto käynnisty yksittäisten lintujen voimin huhtikuun alussa ja kiihtyi touko-kuun alkuun: 16.4. Sii Jännevirta Vehkamä-ki 115 m, 1.5. Kuo Riistavesi Kaavin risteys väh. 1000 p, 1.5. Kuo Riistavesi Hiidenlah-den risteys n. 500 p järri- / peippo, 3.5. Rau Tyyrinvirta torni 350 p/m Syksyn suurimpia summia: 16.9. Son Suke-va Iskola 400, 24.9. Lap Linnansalmi a n 550 p, 24.9. Lap Nerkoon kanava a n 300 p Talvehtimaan jäi 13 yksilöä mm. 20.11. – 24.12. Varkauden Lehtoniemeen 1 kn

Viherpeippo *Carduelis chloris*

Suurimmat summat on kirjattu syyspuolel-ta: 26.9. Kiu Kiuruvesi 210 p auringonkuk-kapellolla, 11.10. Rau Rastunsuo Junnon allas 256m, 21.10. Iis Lumikonkatu 100

Tikli *Carduelis carduelis*

Koko vuoden ajan eri paikoilla paikallisina tavattujen yksilöiden määrä on n 65. Eniten tiklittelyä kirjattiin Kuopiossa (n 50 yksilöä) mm: 15.4. Kuo Väinölänniemi n10 p, 5.12. Kuo Neulalahti a16 p Muista kunnista tuli havaintoja Iisalmesta (7), Varkaudesta (5), Lapinlahdelta (1) ja Siilinjärveltä (1) Muuttaviksi merkattiin keväältä 6 ja syksyl-tä 4 yksilöä.

Vihervarpunen *Carduelis spinus*

Havaintoja tuli läpi vuoden. Kevätmuuttoa havaittiin runsaimmin maa-lis–huhtikuulla mm: 12.3. Kuo Pohjois-Kal-lavesi Pentinsaari, 22 p m, 12.3. Rau Kon-

nekoski 20 p m, 3.4. Rau Rastunsuo 15 m a12. Syksymällä elokuusta lähtien havait-tiin mm. seuraavia muuttomääriä: 14.8. Sii Vehkamäki 45(7a) m, 20.8. Maa Peräsuon-tie 200 m 10–20 yksilön parvina, 21.8. Sii-linjärvi, Vehkamäki a40 m sekä Sii Silta-salmi: 18.9. n 50 SSE, 25.9. 54 nS + 20 nN, 2.10. 160 S

Hemppo *Carduelis cannabina*

Koko vuoden (5.4.– 13.9.) yksilömäärä 20 kahdeltatoista eri paikalta. Näistä muutto-havaintoja 9.4. Sii Kemira, 1 NW, 9.9. Rau Rastunsuo Junnon allas 2 m NEE Ainoa pesimishavainto: 27.6. Kuo Männis-tö n 4 p poikue

Urpainen *Carduelis flammea*

Kuukausisummat (suluissa) ja suurimmat määrät:

tammikuu (139): 23.1. Lep Nikkilänmäki Museotie a60 p, Helmikuu (62): 26.2. Rau Kk 50 p, maaliskuu (102): 10.3. Rva Ala-Tiilikka 60, huhtikuu (59): 17.4. Sii Vehka-mäki n15 (6a) m, toukokuu vain: 7.5. Rau Tyyrinvirta torni 2m ä, kesä–heinäkuulta ei yhtään havaintoa, elokuu vain: 20.8. Sii Raasio 1 ä m, syyskuu (28): 30.9. Son Suo-lahti 25, lokakuu (4543): 8.10. Kuo Puutos-salmi 475 (12a) m, 8.10. Sii Jännevirta Veh-kamäki 460 (12a) m, 10.10. Rau Rastunsuo Junnon allas 1409m 81a, marraskuu (126): 27.11. Son Suolahti 25, joulukuu (190): 26.12. Rau Kerkonkoski Kiesimän th. 60 p

Tundraurpainen *Carduelis homemanni*

Koko vuoden summa n 25 yksilöä. Touko-syyskuulta ei havaintoja. Kevätpuolelta (10.1.–16.4.) havaintoja n 13 yksilöstä, joista kaksi yksilöä kerralla näillä paikoilla: 12.1. Kuo Pappilanmäki, Pappilanelto 2n Car-mea-parvessa (a30) ja ruokinnalla, 16.1. Sii Pyylampi, 19.1. Kuo Haapaniemi Saasta-moisenkatu 1 kn Car-sekaparvessa ruokin-nallakin Syyspuolelta (25.10.–29.12.) tavattiin 11 yksilöä, joista kaksittain urpiaisparvessa: 27.10. Kuo Savisaari 2 n ja 3.11. Rau Ras-tunsuo Junnon allas 2 p

Kirjosiipikäpylintu *Loxia leucoptera*

Kaikki havainnot (12–13 yksilöä): 28.1.–9.2. Iis Kiviranta 2 k, 9.3. Rau Tyyrinvirta Savon Taimen 1 p/m SE, 9.4. Vrk Ruoko-järvi 1 ä NE, 19.7. Kuo Puutossalmi Lox leu+sp a6 mESE äänten perusteella puhdas kirjoloxiaparvi, 6.10. Nil Ranta-Sänkimäki 1 p, 3.12.–26.12. Rau kirkonkylä 1–2 n, kai-kei samasta yksilöstä/yksilöistä havaintoja kirkonkylästä eri ruokinnoilla

Pikkukäpylintu *Loxia curvirostra*

Vuoden summa ei ole kovin suuri (170). Havaintoja ei ole helmi–, heinä–, loka–, marras– eikä joulukuulta.

Muilta kuukausilta seuraavasti suurimpia yksilömääriä sisältävät havainnot maini-ten: tammikuu (14), maaliskuu (7), huhti-kuu (23) mm. 4.4. Rau Tyyrinvirta torni 6 m NW, toukokuu (25) mm. 21.5. Rau Kuu-tinharju Äijävesi 17 SE , kesäkuu (75) mm. 16.6. Sii Raasio n 40 (2a) W-SW Lox cur + sp, elokuu (5), syyskuu (3), lokakuu (18) mm. 10.10. Rau Rastunsuo Junnon allas 6 SW

Isokäpylintu *Loxia pytyopsittacus*

Kevätkaudelta (25.3.–19.5.) havaintoja kah-deksasta yksilöstä Rautalammitla (7) ja Ter-vosta (1). Kesältä yksi havainto: 17.6. Rva Tiilikkejärven kp. Alussuo 2 n Syksyltä Rautalammitla havaintoja 4 yksi-löstä syys– ja lokakuulta sekä Kuo Puutos-salmesta 17.10. 1 m W

Punavarpunen *Carpodacus erythrinus*

Viheltelijät alkoivat saapua toukokuun puo-lessa välissä ja levittäytyvät nopeasti ympäri maakuntaa rasastuen mm: 21.5. Rau eri puo-lilla pitääää 4 Ä, 24.5. Sii Vehkamäki 7 p Muuttoa oli syyskesällä havaittavissa hei-näkuun puolesta välistä alkaen mm: 12.7. Rau Rastunsuo Junnon allas 3 m, 18.7. Kuo Puutossalmi 4 m, 14.8. Sii Jännevirta Vehkamäki 9 m. Viimeinen havainto 11.9. Rau Rastunsuo Junnon allas 1 p

Taviokuurna *Pinicola enucleator*

Kaikki havainnot: 28.10. Kuo Vuorilampi 1 ä , 3.11. Nil Etelä-Reittiö 1 ä, 9.11. Nil Rantasänkimäki 1m ä W, 4.12. Kaa Mök-könen Ruohosuo a13 p/kiert

Punatulkku *Pyrrhula pyrrhula*

Kesäkuulta ei yhtään havaintoa. Suurim-mat muuttavien määrät keväältä huhtikuul-ta mm: 3.4. Rau Rastunsuo 10m/5a, 16.4. Sii Jännevirta Vehkamäki 13 m ja syksyltä lokakuulta mm: 1.10. Sii Autioranta Luh-taniemi 20 W sekä paikallisena: 8.10. Kuo Niuvan sairaala alue, 31.12. Ter kk 7 p 2a

Nokkavarpunen

Coccothraustes coccothraustes

Kaikki havainnot: 21.4. Kuo Jynkkä 1 , 1.5. Vrk Kurola 1 p, 25.5. Kuo Peräniemi Kasi-non ranta 2 p, 4.6. Lep Nikkilänmäki 1 p, 15.6. Kuo Linnanpelto 5 kiert, 29.8. Kuo Huuhanmäki 1 p

Lapinsirkku *Calcarius lapponicus*

Kevätmuutto alkoi huhtikuun alkupuolella yksittäisten lintujen ja pikkuparvien voimin tiivistyen toukokuun alkuun suuremmiksi parviksi esim: 8.4. Rau Tyyrinvirta torni 7 + 4 m + ä p, 17.4. Sii Vehkamäki 17 (2a) mWNW, 30.4. Maa Valkeinen 56 a21 NW + a35 NW, 7.5. Kuo Riistavesi Keskimäi-nen a300 p Syysmuuttajia näkyi jo elokuulla ja suurim-mat parvet kirjattiin syyskuulta Rautalam-

min Rastunsuolta, joista poimintoina: 2.9. 50 p m, 12.9. 176 m , 21.9. 359 m. Loka-kuun alkupuolella muutti vielä pikkuparvia.

Pulmunen *Plectrophenax nivalis*

Maaliskuun keskivaiheilla alkanut muut-to (maaliskuun summa 20) huipentui huh-tikuun 6.–10. väliseen parvisumaan, joista suurimpina Sii Jälän peltojen 10.4. a400–500 p sekä 9.4. Lap Nerkoonniementie 300 p, 10.4. Son Rikkasuo 300 NW. Huhtikuun kokonaissumma n 6000.

Syysmuutto keskittyi lokakuulle pienparvin suurimpana päiväsummana 23.10. Sii Jän-nevirta Vehkamäki 32(3a) m. Syksyn vii-meiset: 2.11. Rau Vaajasalmi Tyyrinvirta 1 S, 8.11. Kuo Sorsasalo Puikkarintie 1 ä

Keltasirkku *Emberiza citrinella*

Suurimmat kerääntymät: 2.12. Rau Ras-tunsuon pellot a550 p, 3.12. Kiu Rytky n a 300 p/kiert , 6.12. Rau Kerkonkoski Repo-la a230 p, 2.12. Lep Nikkilänmäki Museo-tie a 200 p

Peltosirkku *Emberiza hortulana*

Kokonaissumma ajalta 5.5– 9.9. n 45 yksi-löä. Laulavia koiraita tavattiin seitsemäl-tä paikalta yhteensä n 16 yksilöä. Keskitty-mä oli Maa Keskimäisen seudulla: 25.5. Peräsuontie – Vesajoki 6Ä + 1 n p, 14.8. Peräsuontie (6p) 4 Ä Syksyn viimeiset havaittiin 20.8. Maa perä-suontie 2 p.

Pohjansirkku *Emberiza rustica*

Kevätmuutolla tavattiin vain 3 yksilöä: 5.5. Rau Tyyrinvirta 1 p, 7.5. Sii Jännevirta Vehkamäki 1 NW, 14.5. Sii Raasio 1 k Pesimiseen viittäviä havaintoja tuli kolmelta paikalta: 14.6. Suo Kapee Valkeisen puron-varsi lehto 1 Ä, 16.6.–26.6. Rau Hanhitai-pale Sorvalampi 1 Ä, 14.7. Rva Ylä-Luosta varotteleva pari + 1 erillinen lintu Syysmuutolla havaittiin 11 lintua, joista vii-meisin 16.10. Rau Rastunsuo Junnon allas 1 p m S

Pajusirkku *Emberiza schoeniclus*

Ensimmäiset muuttavat 4.4. Rau Tyyrinvir-ralta, josta myös kevään suurin määrä 11.4. 21m /p. Huomioitavaa muuttoa myös Sii Vehkamäeltä: 16.4. 17 m ja 24.4. 13 m Syyskuussa suuria kertymiä Rau Rastun-suon Junnon altaalla (p+m): 6.9. 220, 16.9. 164, 17.9. 92

Syksyn viimeisimmät 18.10. Rau Rastun-suo Junnon allas 1 m S ja 9.10. Sii Jälä Sammallahti 4 p Talvehtimaan jäi yksi 27.12. saakka Lep Alakylä 1 p

Harvinaisuudet 2002-2005

Pertti Renvall

Katsaukseen on koottu vuosien 2002–05 harvinaisuushavainnot Kuikan toimialueelta Pohjois-Savosta. Mukana ovat BirdLife Suomen rariteetikomitean (RK) hyväksymät valtakunnalliset harvinaisuushavainnot (mainittu havaintojen kohdalla erikseen) ja Kuikan alueharvinaisuuskomitean (AHK) julkaisukelpoisiksi arvioimat havainnot alueellisista harvinaisuuksista. Lisäksi julkaistaan havainnot muutamasta alueellisesta pikkuharvinaisuudesta (kyhmyjoutsen, merihanhi, harmaasorsa, viiriäinen, pikku-uikku, kattohaikara, maakotka, muuttohaukka, mustapyrstökuiri, keräkurmitsa, isosirri, pulmussirri, heinäkurppa, karikukko, tunturipöllö, kehrääjä, harjalintu, tunturikiuru, sepelrastas, lapintiainen), joista ilmoitettuja havaintoja AHK ei pääsääntöisesti tarkasta. Katsauksessa julkaistut havainnot liitetään virallisesti osaksi Kuikan havaintoarkistoa. Ne näkyvät siten myös internetissä kaikille Tiira-havaintojärjestelmän käyttäjille.

Havainnot on ryhmitelty lajeittain ja luellaan tiiviisti vuosittain. Poikkeuksellisia havaintomääriä ja merkittävimpiä yksittäisiä harvinaisuushavaintoja on kommentoitu erikseen. Mikäli havaintoa ei ole kommentoitu, sen on tulkittu sopivan lajin normaaliin, esim. Pohjois-Savon linnusto –kirjassa (Ruokolainen & Kauppinen 1999) luonnehdittuun esiintymiskuvaan. Tarhakarkulaisiksi luokitellut lajit (kategoriat D ja E) on merkitty hakasulkein. Havainnoitsijoista on mm. tilan säätämiseksi mainittu vain ensihavainnon tekijä(t) sekä mahdollinen RK-/AHK-lomakkeen laatija (usein tosin sama). Havainnoitsijat on paria poikkeusta lukuun ottamatta luettelut aakkosjärjestyksessä, kuitenkin siten, että RK- tai AHK-lomakkeen tekijä on havainnon tarkemmasta dokumentoinnista vastaavana mainittu ensiksi. Havaintojen yhteydessä käytetyt lyhenteet ovat yleisesti käytössä mm. Tiira-järjestelmässä. Niiden selitykset löytyvät toisaalta

tästä lehdestä.

Vuosien 2002–05 harvinaisuushavaintojen käsittelyyn ja arviointiin ovat Kuikan AHK:n varsinaisina jäseninä osallistuneet Terho Hämäläinen (Siilinjärvi), Marko Kelo (Siilinjärvi), Pertti Renvall (Kuopio), Eelis Rissanen (Siilinjärvi) ja Juha Väättäinen (Juankoski). Markku Ukkonen (Siilinjärvi) on toiminut varajäsenenä. Kiitokset yhteistyöstä!

Vuodet eivät ole veljiä keskenään

Pohjois-Savossa havaittiin vuosina 2002–05 neljä maakunnalle uutta lajia: luotokirvinen (Rautalampi 2002), pikkukiljukotka (Kuopio 2003), keisarikotka (Siilinjärvi 2005) ja harjakoskelo (Varkaus 2005). Lukumäärää voi maakunnan kunniakas ornitologian historian huomioiden pitää suurena. Luotokirvistä ja pikkukiljukotkaa oli jo vuosia toivoteltu tervetulleeksi Kuikan alueelle, sen sijaan keisarikotka yllätti paremman keran. Suomeen tiensä löytäviä harjakoskeloita pidetään todennäköisinä, joskaan ei varmoina, tarhakarkulaisina, laji luetaan kategoriaan D.

Vuosi 2002 oli kiurujen ja kirvesten, Kuikan alueella havaittiin ennätykselliset viisi kiuru- ja kuusi kirvislajia. Pohjoissavolaisen ornitologian parisatavuotisessa historiassa ei vastaavaa ole aiemmin dokumentoitu. Kirvisistä kiinnostavimpia olivat sisämaassa harvoin havaittava luotokirvinen sekä lokakuun nummikirvinen. Kiurudiversiteetin terävintä kärkeä edustivat lyhytvarvaskiuru sekä – 20 vuoden tauon jälkeen – töyhtökiuru. Vuosi oli muutenkin antoisa, sillä mandariinisorsaa, pikkuhuittia (Varkaus), mustahaikaraa (Rautalampi), sitruunavästäräkkiä (Maaninka), turturikyhyä ja jääkuikkaa (Siilinjärvi) ei Pohjois-Savossa havaita läheskään vuosittain.

Vuodet eivät ole harvinaisuuksienkaan suhteen veljeksiä keskenään, eivätkä oikeas-

taan edes sukulaisia. Vuoden 2003 harvinaisuusanti jäi vaisuhkoksi. Kohokohtia rariintamalla olivat pikkukiljukotkan keväinen maakuntapinnavierailu Riistavedelle, kesäkuussa Kuopiossa reviiä ylläpitänyt keltahemppo ja ”näytteet” siipijuovafyllareiden syys-lokakuudesta ennätysinvaasiosta. Vuoden päätös, jalohaikaran ilmestyminen Siilinjärven jouluun, jäänee monen kuikkalaisen muistiin vuosikymmeniksi.

Harvinaisuusvuosi 2004 alkoi siitä mihin edellinen loppui eli jalohaikaran tai katalven kummastelulla. Maaliskuu pudotti Riistavedelle maakunnan toisen luotokirvisen. Huhtikuuta koristeli merkillinen vesilintujen värisuora: haahka (Kuopio), mandariinisorsa (Varkaus), amerikanhaapana (Kuopio) ja morsiosorsa (Rautalampi). Toukokuussa löytyi vielä toinen amerikanhaapana ja kuun lopussa Maaningalta niittysuohaukka. Syksyn harvinaisuuksista päällimmäiseksi mieleen jäivät elokuisen virtavästäräkki (Siilinjärvi) ja lokakuun kaksi merisirriä (Kuopio ja Iisalmi).

Maaliskuussa Suonenjoelta kuolleen löytynyt pikkuruokki aloitti rarivuoden 2005. Huhtikuussa vuorihemppoja ja tunturikiuruja pysähteli muutolla normaalia enemmän ja siperiantaviristeymä hämmästytti Maaningalla. Kesän kovin oli maakunnan kuudes virusirkkalintu (Siilinjärvi), syksyä piristivät kolme taigauunilintua, harjakoskelon yllättävä vierailu Varkauksen, muuttava jääkuikkalaji Siilinjärvellä, myöhäinen leveäpyrstökihi (Rautalampi) sekä joulukuussa näkyville putkahtaneet pikku-uikut. Vuosi jäänee aikakirjoihin kuitenkin pedon vuotena: keisarikotka järkytti mielenrauhaa huhtikuun lopussa, haarahaukkoja havaittiin vuoden aikana kolme, arosuohaukkoja ja sirosoita yhteensä kahdeksan sekä elokuun ennätysinvaasion ansiosta punajalkahaukkojakin vähintään neljä yksilöä.

Pikkujoutsen *Cygnus columbianus*

2002: 1.10. Sii Musti 1 ad m SW laulujoutsenparvessa (Pertti Renvall, Jaakko Kettunen & Ilkka Markkanen). **2003:** 7.10. Kuo Ritisenlahti 1 ad p laulujoutsenparvessa (Marko Kelo ym.), 14.10. Sii Vehkamäki 2 ad m WSW laulujoutsenparvessa (Markku Ukkonen, Jaakko Kettunen, Juha Koponen & Ilkka Markkanen). **2004:** 8.–16.4. Vrk Ruokojärvi 1 ad p (Osma Huupponen ym.), 17.4. Sii Vehkamäki 1 ad m SE laulujoutsenen kanssa

(Markku Ukkonen & Erkki Björk), 28.4. Iis Itikka 1 ad p (Kai Jäderholm), 2.10. Kuo Puutossalmi 1 ad m SW laulujoutsenparvessa (Pertti Renvall ym.), 17.–25.10. Rau Rastunsuo 1 (1kv) p suuressa laulujoutsenparvessa (Kauko Siikström, Jorma Knuutinen, Ari Tossavainen ym.).

Lyhytnokkahanhi

Anser brachyrhynchus

Harvinainen, mutta nykyisin säännöllinen vieras huhtikuun lopun metsähanhiparvissa Maaningalla ja Rautalammillä, usein Riistavedelläkin. Myös syyshavainnot näytävät olevan vakiintumassa. Vuosittain 3–4 havaintoa 4–6 yksilöstä.

2002: 14.4. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 2 p (Jaakko Kettunen & Heikki Kotilainen), 20.—25.4. Maa Kinnulanlahti, Lapinjärvet 2 p (Markku Ukkonen, Ilkka Markkanen, Mirja Ukkonen ym.), 21.–25.4. Rau Rastunsuo 2 p (Timo Filipoff, Risto Kannisto, Marko Kelo, Jorma Knuutinen, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki, Kauko Siikström & Teuvo Vepsäläinen).

2003: Kuo Riistavesi, Keskimmäinen: 20.4. 1 p metsähanhiparvessa (Timo Filipoff, Petri Sallinen ym.), 25.–27.4. a3 p metsähanhiparvessa (Pertti Renvall ym.) – suurin Pohjois-Savossa havaittu lyhytnokkahanhiparvi, mahdollisesti sama parvi 3.5. a3 lask p (Raimo Hämäläinen, Jorma Kelo, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki, Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 20.9. Sii Vehkamäki 1 m SW metsähanhiparvessa (a80) (Pertti Renvall, Jaakko Kettunen, Riitta Suhonen & Markku Ukkonen).

2004: 19.4. Sii Ahmon pelot 2 m NE metsähanhiparvessa (a2) (Markku Ukkonen), 26.4. Maa Kinnulanlahti 1 p metsähanhiparvessa (Pertti Renvall & Jaakko Kettunen), 20.9. Sii Musti 2 m SW metsähanhiparvessa (a17) (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2005: 24.4. Maa Patalahti 1 kiert, lähti E metsähanhiparvessa (a4) (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 24.4. Sii Vehkamäki 1 m NNW metsähanhiparvessa (a10) (Markku Ukkonen) – kellonajan perusteella eri yksilöitä, 18.–21.5. Suo Pappilapelot 1 p (Ari Tossavainen ym.; valokuva), 16.10. Sii Vehkamäki 1 m SW metsähanhiparvessa (a30) (Markku Ukkonen, Juhani Rissanen, Juha Koponen & Armi Riikonen) – 5. syyshavainto Pohjois-Savosta. Joroisten Pasalasta, himpun verran Kuikan toimialueen eteläpuolelta, löytyi 25.9. kuollut (ammuttu) lyhytnokkahanhi. Yksilö tallennettiin Kuopion luonnontieteellisen museon kokoelmiin.

Merihanhi *Anser anser*

2002: 11.4. Nil Vuotjärvi 1 p (Juha Väättäinen), 14.4. Vrk Lehtoniemi 1 m (Osma Huupponen), sama Vrk Pitkälänniemi 1 m NE (Ilkka Markkanen, Pertti Renvall &

Riitta Suhonen), 18.–22.4. Maa Kinnulanlahti, Pieni Lapinjärvi 1 p (Petteri Mustakallio, Juhani Rissanen, Markku Ukkonen ym.), 20.4. Sii Vehkamäki 1 m N (Erkki Björk, Juhani Rissanen & Markku Ukkonen), 21.4. Maa Vianta, Patajärvi 1 m (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2003: 16.4. Rau Rastunsuo, Junnon pelot 1 p (Kauko Siikström), 3.5. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 m N (Jorma Kelo, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki, Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2004: 15.4. Kuo Siikaniemi 1 m (Erkki Björk), 16.–17.4. Rau Rastunsuo 1 p (Kauko Siikström ym.), 20.4. Maa Lapinjärvi, Lapinranta 1 p (Raimo Hämäläinen, Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2005: 3.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 hetken p (Risto Kannisto, Kauko Peiponen, Jouko Pirppu, Hannu Siikavirta, Esko Vesänen ym.), 14.4. Kuo Itkonniemi 1 m N (Heikki Kotilainen), 17.–24.4. Maa Vianta, Kytöranta – Patajärvi enimmillään 3 p (Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki ym.), 17.4. Maa Vesajoki 1 p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.), 20.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 m (Hannu Siikavirta, Teuvo Vepsäläinen & Esko Vesänen), 27.4. Iis Itikka 1 p (Tarmo Huttunen), 17.5. Maa Vesajoki 1 p (Martti Damstén & Aimo Hartikainen).

Ristisorsa *Tadorna tadorna*

2002: 5.5. Maa Patalahti 2 p (Pentti Runko), 14.5. Rau Rastunsuo 1 kn hetken p (Kauko Siikström).

2003: 3.5. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 n hetken p nous N (Pertti Renvall, Juha Poutanen, Jorma Kelo, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki & Riitta Suhonen).

2004: 14.–17.4. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 n p (Pekka Halme ym.), 1.5. Kuo Puutossalmi 3 p (Mikael Peräkylä), 20.5. Sii Raasio 1 k p (Eeva Uotila, Jyrki Uotila & Timo Kanninen).

2005: 6.4. Vrk Lehtoniemi 1 hetken p (Lissa Tolvanen & Timo Immonen).

Vuodelta **2001** yksi havainto lisää: 29.4. Nil Meijerinlahti 1 p (Pertti Hartikainen).

Mandariinisorsa *Aix galericulata*

Kategoria C

Pohjois-Savosta vain yksi aiempi havainto, nyt peräti kolme lisää:

2002: 12.5. Pie Iso-Panka 1 jp k p (Seija Kärkkäinen, Tapio Kärkkäinen/Pertti Renvall; video), 14.5.–8.6. Nil Tahkovuori 1 jp k p (Pentti Hartikainen & Salme Hartikainen/Pertti Hartikainen).

2004: 14.4. Vrk Pirtinvirta 1 jp k p (Anne Nupponen, Marja Suhonen ym.; valokuva).

[Morsiosorsa *Aix sponsa*]

Kategoria E

Maakunnan 3. ja 4. havainto lajista, joka

on Suomessa varma tai lähes varma tarhakarkulainen.

2004: 24.4. Son Sukeva Matkusjoki 1 jp k p (Uolevi Skarén)

2005: 17.–21.4. Rau Rastunsuo, Junnon allas 1 jp k p (Esko Vesänen, Olli Korhonen, Hannu Kärkkäinen ym.; valokuva).

Amerikanhaapana *Anas americana*

2004: Vertaansa hakeva jenkkihaapanakavalkadi! 21.–25.4. Kuo Sotkanniemi, Pöksänlahti 1 jp k p (Asta Lähdesmäki ym.; valokuva), 5.5. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 jp k p (Raimo Hämäläinen ym.), 6.5. Maa Kinnulanlahti, Lapinranta 1 jp k p (Jorma Kelo; valokuva). Järjestyksessään 2.–4. havainto Kuikan alueelta. Havainnot ovat RK:n hyväksymiä (Luoto ym. 2005). Toisin kuin RK tulkitsi, ne koskevat pukutuntomerkkien perusteella kuitenkin vähintään kahta eri yksilöä. Varsinkin Pöksänlahden yksilö oli suosittu bongauskohde.

Harmaasorsa *Anas strepera*

Kevätesiihtyminen vakiintumassa. Maaningalla harmaasorsa pesinee vuosittain 1–3 parin voimin (vrt. Väänänen 2004).

2002: 21.4. Son Hirvolansaari 1 kn p (Kalevi Asikainen), 24.4. Suo Kimpanlampi 1 kn p (Risto Rikala), 30.4. Maa Lapinjärvet 1 k p (Markku Ukkonen), 1.5. Sii Raasio 1 kn p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 1.5. Maa Keskimmäinen 1 k p (Marko Kelo, Eelis Rissanen & Juha Väättäinen), 4.5. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 k p (Jorma Kelo ym.), 10.5. Maa Kinnulanlahti, Lapinjärvet 1 kn p (Veli-Matti Väänänen), 14.5. Maa Kinnulanlahti, Pieni Lapinjärvi 1 k p (Pentti Runko). Maaningalla pesi Väänäsen (2004) tutkimusten mukaan 2 paria.

2003: 27.4. Maa Patajärvi 1 kn p (Pertti Renvall), 6.5. Nil Ranta-Sänkämäki, Mustalahti 1 kn p (Juhani Rissanen), Maa Lapinjärvet: 12.5. 1 kn p (Veli-Matti Väänänen), 22.5. 1 k p (Pentti Runko), 26.5. 1 kn + 1 k p, ilmeisesti 2 pesintää (Veli-Matti Väänänen).

2004: 16.–17.4. Vrk Lehtoniemi – Siitinsekä 1 kn p (Osma Huupponen), 18.4. Maa Kinnulanlahti, Pieni-Lapinjärvi 1 kn p (Riitta Rajala ym.), 20.4.–10.5. Maa Vesajoki (- Lapinjärvet) 2 kn p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.), 28.4. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 kn p (Kauko Siikström), 4.5. Nil Palonurmi 1 k p (Pertti Hartikainen), 11.5. Maa Valkeinen 1 k p (Veli-Matti Väänänen), 24.5. Maa Keskimmäinen 2 k p (Veli-Matti Väänänen). Väänänen (2004) tulkitsi Maaningan lintuvesien kannaksi kolme paria. Pitkästä aikaa myös syyshavainto: 20.8. Maa Patalahti 1 n-puk p (Asta Lähdesmäki).

2005: Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta: 28.4. 1 kn hetken p (Esko Vesänen), 3.5. 1 kn hetken p (Pekka Savolainen, Hannu Siikavirta, Kauko Siikström, Teuvo Vepsäläinen, Esko

Vesanen ym.), 7.5. 1 kn kiert (Teuvo Vep-säläinen & Esko Vesanen). 27.5. Sii Musti 1 k kiert (Pertti Renvall), 30.5. Sii Raasio 1 kn p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), Sii Musti: 21.–26.6. 1 kn p Anas-sekaparves-sa (a330) (Pertti Renvall ym.), 31.7. 1 pep (+1kv) k p, 3.8. 1 n-puk p (Pertti Renvall). Viittaavatko Mustin ja Raasion altaiden kesähavainnot pesimisyritykseen vai pel-kästään sulkimiseen? Muualta yksi syyshavainto: 13.8. Maa Patalahti 1 n-puk p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

[Siperiantaviristeymä

Anas formosa x]

2005: 24.–25.4. Maa Lapinranta, Kapea-lahti 1 jp k p taviparvessa (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.). – Lähes kaikilta osin jp siperiantavikoiraan kaltainen yksilö, joka tulkittiin rinnansivujen valkoisten pystyjuovien puuttumisen vuoksi kuitenkin todennäköiseksi risteymäksi. RK:n lausunnon-kaan mukaan havaintoa ei voi julkaista puhtaana siperiantavina.

Haahka *Somateria mollissima*

2004: 4.4. Kuo Puutossalmi 1 jp kn p avatun syväväylän ”ahtojäissä” (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.; valokuva). – Sisämaassa aina harvinaista herkkua, vasta 5. havainto Pohjois-Savosta (viimeksi 1998) ja 1. Kuopiosta. Maakunnan kaikki havainnot ovat keväältä, tämä on niistä varhaisin.

Allihaahka *Polysticta stelleri*

Edelleen varsin harvoin ja epäsäännöllisesti Pohjois-Savoon harhautuva läpimuuttaja, nyt kaksi keväthavaintoa:

2004: 8.5. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 jp k m (Jorma Knuutinen, Kauko Siikström & Ari Tossavainen)
2005: 18.5. Rva Ala-Luosta 1 jp k p (Lilja Korhonen/Pertti Hartikainen).

[Harjakoskelo *Mergus cucullatus*]

Kategoria D

2005: 23. ja 31.10. Vrk Joutenlahti 1 (+1kv) k p (Harri Miettinen, Markus Miettinen, Timo Immonen & Eino Repo; valokuva). – Seitsemäs havainto Suomesta ja uusi laji Pohjois-Savolle. Lajilla on todellista harhalupotentiaalia, mutta nykytietojen mukaan on perustellumpaa luokitella se Suomesa tarhakarkulaiseksi. Havainto on RK:n hyväksymä (Lindholm ym. 2006).

Peltopyy *Perdix perdix*

2003: 13.4. Iis Tervakangas 2 p (/Kari Bovellan). – Havainto liittyynee Ylä-Savon peltopyyistutuksiin. Lajin luonnonvaraisen kannan on tulkittu hävinneen Pohjois-Savosta (Toivanen & Ruokolainen 1999).

Viiriäinen *Coturnix coturnix*

2002: 17.6. Lep Lappi 1 Ä (Harri Miettinen & Markus Miettinen), 26.–29.6. Lep

Humalalahti 1 Ä (Aarne Hagman ym.).

2003: Varhainen: 28.5. Sii Jälä 1 Ä (Terho Hämäläinen), 16.6.–16.7. Sii/Lap Mikka 1 Ä (Markku Ukkonen ym.), 24.6. Sii Vehkasuo, Suolampi 1 Ä (Markku Ukkonen), sama toiselta paikalta 27.6. Maa Noro 1 Ä (Markku Ukkonen).

2004: 8.–16.6. Lep Itä-Saamainen, Piispala 1 Ä (Pertti Renvall).

Päivämäärälisäys vuoden 2000 havaintoon: 7.–8.7. Kuo Haminalahti 1 Ä (Ilkka Markkanen ym.).

Jääkuikka *Gavia adamsii*

2002: 8.10. Sii Siltasalmi 1 juv matalalla SSW (Markku Ukkonen). – Vasta 4. havainto Pohjois-Savosta, kaikki lajilleen määritetyt jääkuikat on havaittu lokakuussa.

Jääkuikka/amerikanjääkuikka *Gavia adamsii/immer*

2005: 23.10. Sii Vehkamäki 1 juv m S nuoren kuikan kanssa (Markku Ukkonen, Jaako Kettunen, Ilkka Markkanen & Pertti Renvall).

Pikku-uikku *Tachybaptus ruficollis*

Totuttuun tapaan havaintoja lähes yksinomaan loppusyksyltä tai talvelta. Vuosina 2002–04 normaalin niukka, sen sijaan joulukuussa 2005 havaintoja ennätysellisesti peräti n. 8 yksilöstä.

2002: 11.11.–30.12. Iis Paloisvirta 1 p (Pertti Kaarakainen, Markku Niiranen, Aaro Väänänen ym.) kuoli sulan jäädyttyä, 26.12.–27.2.2003 Iis Runni 1 p (Kimmo Kumpulainen, Jarmo Yliluoma ym.).
2003: 26.12.2002–27.2. Iis Runni 1 p (Kimmo Kumpulainen, Jarmo Yliluoma ym.), 28.9.–6.10. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 p (Kauko Siikström, Eila Karki, Jorma Knuutinen ym.), 13.11. Son Hirvolansaari 1 p (Kalevi Asikainen).

2004: 2.–7.10. Sii Raasio 1 p (Marko Kelo, Tommi Kekäläinen, Aaro Väänänen ym.), 27.11.–6.12. Rau Toholahti 1 p (Teuvo Vepsäläinen ym.).

2005: 16.1. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 p (Esko Vesanen), 2.–3.12. Sii Siilinjoki 1 tp p (Eelis Rissanen, Matti Saarela ym.), 2.12. Suo Harjunniemi, Suonteenselkä 1 tp p (Hannu Kärkkäinen), Vrk Tyyskä, Pirtinvirta: 9.12. 1 p, 26.12. lähtien 2 p pitkälle kevääseen 2006 (Timo Immonen, Harri Miettinen, Markus Miettinen, Teemu Paavola, Sari Pöllänen, Hannu Räsänen ym.), 11.12. Iis Neulalampi 1 p, löytyi jäältä, otettiin hoitoon (Pertti Kaarakainen), 11.12. Rau Iisvesi, Etelä-Saikari 1 p (Tuomo Jalkanen), 11.12. lähtien Suo Keskusta, Rautatiesilta – Kruununsilta 1 p (Ari Tossavainen, Kaarlo Tossavainen ym.), 25.12. Kar Savikoski 1 p kosken alasuvennossa (Jyrki Pynnönen).

Paikkakorjaus vuoden

2001 havaintoon: 7.–14.10. Kuo Hirvilahti,

Hiihtari 1 Än p (Lauri Hallikainen ym.).

Jalohaikara *Egretta alba*

26.12.2003–15.3.2004 Sii Aappola, Pöljänjoki – Lap Mikka, Mikkajärvi 1 p (Markku Ukkonen, Leena Väänänen, Pekka Hyttinen ym.; valokuva).

Kolmas jalohaikarahavainto Pohjois-Savosta ja ensimmäinen Suomessa tammi–helmikuussa havaittu yksilö. Valtakunnan sensaatiotalvehtija, joka sai etenkin kuu-kausibongareiden punteihin vipinää ja myös laajalti palstatilaa lehtien sivuilla. Pöljäksi ristitty haikara ilmestyi syysmuuttonsa päätteeksi joulun aikoihin (paikallisten asukkaiden mukaan n. 23.12.) Pöljänjoelle, jossa kalasteli rantaluhdalla menestyksekkäästi pakkasten kiristymiseen ja luhdan jäätymiseen asti. Se siirtyi n. 7.1. Mikkajärvelle, jossa viihtyi maaliskuuhun asti järven itäpään pikkuruisen (2–4 m2) sulan äärellä. Sula pysyy lähteisen pohjan ansiosta auki läpi talven ja houkuttelee siksi myös runsaasti järven happikadosta kärsiviä kaloja. Varsinkin leudompina päivinä haikara vieraili myös Pöljänjoella.

Pöljä selvisi ilmeisen hyvin lopulta leudohkoksi jääneestä talvesta. Selviytymistä saattoi tosin edesauttaa paikallisen talvikalastajan säännölliset kalatoimitukset Mikkajärven sulaan. Haikara lähti kevätmuutolle (etelään?) ilmeisesti 16.3., sillä viimeinen havainto (edelleen hyväkuntoisesta linnusta) tehtiin illansuussa 15.3. Pöljä jatkoi seikkailuaan mahdollisesti muualla Suomessa, sillä 18.3. Hämeenlinnaan ilmestyi yllättäen jalohaikara, siitä tie jatkui mahdollisesti Kaskisille, josta löytyi 24.3. ”poikkeuksellisen varhainen” jalohaikara...

Mustahaikara *Ciconia nigra*

2002: 12.8. Rau Kerkonkoski, Koipiniemi a5 juv p, ainakin kahdella vihreä värirengas (Kauko Siikström). Kuudes havainto Pohjois-Savosta. Myös Satakunnassa havaittiin elokuussa 2002 mustahaikaraparvi.

Kattohaikara *Ciconia ciconia*

Pieniä parvia tai yksinäisiä tunnustelijoita havaitaan Pohjois-Savossakin lähes vuosittain, etenkin toukokuussa ja poikkeuksetta vain lämpimien eteläisten – kaakkoisten tuulten saattelemana. Kesähavainnot ovat tiukemmassa ja syyshavainnot jo poikkeuksellisia.

2002: 3.–5.5. Kuo Riistavesi, Hietaanpohja a4 p (Jouko Tuovinen ym.), 16.5. Kuo Jännevirta 1 p (Pekka Miettinen), 14.6. Maa Lapinjärvi a6 p (Pentti Runko), sama parvi Sii Koivusaari a6 p (E.Ylönen/Utis-Jousi), 5.7. Sii Jälä 1 kiert (Markku Ukkonen). Vertailun vuoksi havainnot Joroisista: 22.4. Pasala 1 p, 12.6. Kaitainen 1 p (Eino Repo), 14.6. lentokenttä 3 p (Hannu Räsänen), 14.8. lentokenttä 2 p (Hannu Räsänen).

2003: 11.5. Maa Mustavirta a4 m (Jukka Hujala), 12.5. Lep Poijinpelto, Vanhaneladonniitty 1 p (Juha Markkanen, Pertti Renvall ym.), 13.5. Vrk Ruokojärvi 1 m S (Osmo Huupponen), 13.5. Vrk Vattuvuori 1 m S (Timo Immonen & Markus Miettinen), 13.5. Rau Pukkiharju, Hännilä 2 p (Jorma Knuutinen, Kauko Siikström ym.), 14.5. Kuo Riistavesi, Riistakoski a3 p (Eino Parviainen/Pertti Renvall), 15.5. Suo Harjakangas 2 p (Pirjo Helenius & Jorma Knuutinen), 17.5. Vie Salahmi, Kulvemäki 1 p (/Kai Jäderholm), 22.5. Kuo Riistavesi Ruunaoja 1 p (Pekka Pitkänen/Ilkka Markkanen), 29.5. Iis Nieminen a6 p (Jukka Hujala ym.).

2004: 2.5. Sii Jälä a5 p, nous m N (Terho Hämäläinen), saman parven pääjoukko Sii Ahmo a4 m N (Eelis Rissanen), 3.5. Iis Lappetelä 5 p (Kai Jäderholm), 3.–4.5. Lap Nerkoo a10 p (Kai Jäderholm, Jarmo Yliluoma ym.), 30.–31.5. Lap Martikkala, Sonnila 1 p (Armi Riikonen ym.).

Haarahaukka *Milvus migrans*

Vuosittaisissa havaintomääriissä ei ole tapahtunut viime vuosikymmeninä oleellisia muutoksia. Viime vuosien havainnot elo–syyskuun vaihteesta kertonevat (retkeilyaktiivisuuden ohella) syysliikehinnän todellisesta ajoittumisesta.

2003: 18.6. Sii Jälä 1 m NW (Terho Hämäläinen), 31.8. Kuo Puutossalmi 1 ad hitaasti valuen S (Pertti Renvall).

2004: 22.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 kiert (Hannu Siikavirta, Teuvo Vepsäläinen, Esko Vesanen, Eila Karki & Jorma Knuutinen), 29.8. Sii Raasio 1 ad S (Markku Ukkonen).

2005: 14.5. Maa Tavinsalmen pellot 1 hyljälleen NW (Riitta Suhonen, Jaako Kettunen & Pertti Renvall), 13.8. Sii Musti 1 m NW (Jaako Kettunen & Ilkka Markkanen), hetkeä myöhemmin sama Lap Nerkoo 1 m (Jared Clarke), 1.9. Vrk Ruokojärvi 1 m S (Harri Miettinen), myöhäisin syyshavainto.

Arosuohaukka *Circus macrourus*

Havaintojen määrä Suomessa vaihtelee paljon vuosittain. Suunta on kuitenkin nousujohteinen, havainnot ovat vähitellen lisääntyneet koko maassa. Laji havaitaan Pohjois-Savossakin nykyisin vuosittain. Vuosi 2005 oli Kuikan alueella havaintomäärän positiivinen kehityskin huomioiden kuitenkin poikkeuksellisen hyvä ja saat-
 taa jäädä pitkäksi aikaa ennätyksellisenä yhdistyksen historiaan. Yhteensä havaittiin vähintään neljä arosuohaukkaa ja lisäksi neljä sirosuota.

2002: 6.9. Sii Toivala 1 (1kv) kiert (Heikki Kotilainen). – Havainto on RK:n hyväksymä (Luoto ym. 2003; RK tarkasti vuoden 2006 loppuun asti kaikki muut kuin +2kv koiraat).

2003: 14.5. Son Sukeva 1 (+2kv) k p (Kimmo Kumpulainen).

2004: 3.5. Maa Patalahti 1 (+2kv) k saalisteli hetken p, jatkoi matalalla WNW (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2005: 17.5. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 (+2kv) k saalistellen NW (Kauko Siikström), mahdollisesti sama 11.6. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 (+2kv) saalisteleva k p (Pertti Renvall & Jaako Kettunen), 13.8. Maa Kesimmäinen, Peräsuontie 1 (1kv) saalisteli p, lähti E (Pertti Renvall & Riitta Suhonen) – valtakunnallisestikin keskimääräistä ”varhaisempi” nuori yksilö, 24.8. Sii Raasio 1 (2kv) k matalalla S (Pertti Renvall). – Jälkimmäiset kaksi havaintoa ovat RK:n hyväksymiä (Lindholm ym. 2006).

Niittysuohaukka *Circus pygarcus*

Arosuohaukkaa harvinaisempi vierailija Pohjois-Savossa. Vuosilta 2002–05 vain yksi havainto, joka on vasta maakunnan viides.

2004: 25.5. Maa Varpasmaa, Mykkälänlahti 1 (+3kv) n p, löytyi huonokuntoisena, otettiin hoitoon, rengastettiin ja vapautettiin 2.6. löytöpaikalle (Janne Taskinen; valokuva). Tapauksesta on julkaistu erillinen tiedonanto (Taskinen 2004).

Aro-/niittysuohaukka

Circus macrourus/pygarcus

2004: 8.5. Lap Linnansalmi 1 (2kv) n-puk kiert (Eelis Rissanen, Timo Filipoff, Marko Kelo, Armi Riikonen & Petri Sallinen).

2005: 30.4. Maa Lapinranta 1 (2kv) matalalla NE (Markku Ukkonen, Riitta Rajala & Mikael Rytönen) ja ilmeisesti sama 4.5. 1 (2kv) kiert (Eelis Rissanen), 24.6. Kei Hetejärvi 1 n-puk N (Pertti Renvall, Jaako Kettunen & Riitta Suhonen), 10.9. Kuo Silmäsuo 1 (1kv) m SW (Pertti Renvall & Riitta Suhonen). 19.9. Nil Pajulahti 1 n-puk p (Juhani Rissanen).

Pikkukiljukotka *Aquila pomarina*

Ensimmäinen havainto Pohjois-Savosta, vaikkakin jo monen stajarin odottelema lisä maakunnan linnustoon:

2003: 21.4. Kuo Riistavesi, Kesimmäinen 1 subad/ad m NW klo 14.28–14.40 (Pertti Renvall, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki & Riitta Suhonen). – Havainto on RK:n hyväksymä (Luoto ym. 2004), ja siitä on aiemmin julkaistu erillinen tiedonanto (Renvall 2004). Pikkukiljukotkan Suomen vierailut näyttävät päättyvän useimmiten etelärannikolle ja lopulta Kymenlaaksoon (esim. Ilomäki 2005), missä lajia havaitaan mm. rannikon johtolinjavaikutuksen vuoksi huomattavasti enemmän ja pienemmällä vaivalla kuin sisämaassa. Havaintojen vähyyteen Pohjois-Savossa vaikuttaa maantieteellisen sijainnin ja johtolinjojen puuttumisen ohella varmasti myös varsin vähäisen stajausaktiivisuus esim. toukokuussa.

Kiljukotka *Aquila clanga*

2003: 25.8. Kuo Länsi-Puijo 1 subad E (Heikki Kotilainen). – Pohjois-Savon 5. havainto lajilleen määritetystä kiljukotkast. Havainto on RK:n hyväksymä (Luoto ym. 2004).

Kiljukotka/pikkukiljukotka

Aquila clanga/pomarina

2005: 31.5. Ves Ahveninen 1 N (Frans Silvenius). – Havainto saattaa liittyä Viitasaa-ren Heinä-Suvannolla viihtyneen kiljukotkan liikkeisiin.

Keisarikotka *Aquila heliaca*

2005: 27.4. Sii Vehkamäki 1 (2kv) m NW klo 14.27–14.35 (Pertti Renvall & Jaako Kettunen). – Havainto on RK:n hyväksymä (Lindholm ym. 2006).

Ällikällä lyönyt avaus unohtumattomalle raripetovuodelle 2005, 7. keisarikotkahavainto Suomesta ja yllättävä uusi laji Pohjois-Savolle! Parikkalan Siikalahdella havaittiin samana päivänä klo 10.25–10.30 keisarikotka m NNW (Esa Sojamo & Topi Mäkinen; Lindholm ym. 2006). Vehkamäki sijaitsee n. 180 km Siikalahdelta NW, tuuli oli myötäinen ja päivän petohavaintojen perusteella mm. huikeisiin liitoihin oivallinen. RK tulkitsikin havaintojen koskevan todennäköisesti samaa yksilöä, jonka matkanopeudeksi saadaan näin ollen 45 km/h, joka on vallinneella kelillä ”liito-ominaisuuksilla varustetulle” isolle kotkalle varsin mahdollinen lukema.

Maakotka *Aquila chrysaetos*

Nuoria ja esiaikuisia maakotkia havaitaan säännöllisesti läpimuuttajina Pohjois-Savossa, keväällä eniten maalīs–huhtikuussa, syksyllä etenkin lokakuussa. Vuosien 2002–05 kotkista puolet havaittiin lokakuussa. Vuosittain havaittiin 9–21 yksilöä. AHK tarkastaa havainnot vanhoista ja jälleen määrittämistä yksilöistä. Vuosilta 2002–05 hyväksyttin vain yksi havainto ad-pukuisesta yksilöstä. Syksyllä 2003 pohjoistuuliset kotkakelit antoivat odottaa itseään normaalia pidempään. Päämuuttopäivänä 14.10. kotkahanat aukesivat ja Sii Vehkamäellä päästiin todistamaan 7 maakotkan ennätysmuuttoa. Päivän kotkasummaksi saatiin niin ikään ennätykselliset 13 yksilöä, sillä myös merikotkat olivat liikkeellä. Kotkamuutto repesi 14.–15.10. myös muualla maassamme, sillä 15.10. nautiskeltiin esim. Virolahden Klamilassa peräti 46 maakotkan päiväsummasta (Pöyhönen 2004).

2002: 6.3. Nil Pajuniemi 1 imm m N (Tapio Korhonen), 12.5. Maa Salmenniemmi 1 subad m W (Marja Mustakallio, Pekka Mustakallio & Petteri Mustakallio), 2.6. Maa Patajärvi 1 p (Pekka Mustakallio & Petteri Mustakallio).

26.9. Sii Ahmon pellot 1 subad S (Markku Ukkonen), 4.10. Sii Kemira 1 subad NW/

WSW (Markku Ukkonen), 5.10. Sii Vehkamäki 1 (1kv) SE (Erkki Björk, Pertti Renvall & Markku Ukkonen), Kar Kuivaniemi 1 juv m SE/E (Timo Perätie), 18.10. Rau Niinivesi 1 subad m S (Jari Poikolainen), 22.11. Kuo Neulalahti 1 ad m S (Marko Kelo).

2003: 7.1. Iis Peltomäki, kaatopaikka 1 p (Esko Tolppanen, Pertti Kaarakainen, Markku Niiranen & Aaro Väänänen), 3.2. Kaa kirkonkylä 1 fl NE (Harri Hölttä), 18.3. Rau Pakarila, Kierinniemi 1 (3kv) m (Pauli Järvinen), 19.3. Kaa Karsikkovaara 1 fl kiert (Seppo Räsänen), 28.3. Suo Levä 1 fl m (Hannu Siikavirta), 21.4. Kuo Riistavesi, Kesimmäinen 1 subad m NE (Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki, Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 22.4. Nil Palonurmi 1 imm m (Pertti Hartikainen), 25.4. Rau Vaajasalmi 1 subad m (Risto Kannisto & Esko Vesanen). 4.10. Lap Nerkoon kana-va a2 (1kv) m SW (Juha Koponen & Armi Riikonen), Kuo Puutossalmi 1 (1kv) m S (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 14.10. Sii Vehkamäki 7 (5a; 4 juv, 1 subad, 2 imm) m S-SE (Markku Ukkonen, Jaakko Kettunen, Juha Koponen, Ilkka Markkanen, Eelis Rissanen & Riitta Suhonen), 18.10. Sii Siltasalmi 1 imm SSW (Markku Ukkonen), 26.10. Sii Siltasalmi 1 juv SW (Markku Ukkonen), Kuo Puutossalmi 1 (1kv) m SW (Pertti Renvall).

2004: 17.2. Iis Ohenmäki 1 imm E (Matti Rytönen), 5.3. Sii Ahmon pellot 1 imm NW (Markku Ukkonen), 17.3. Rau Vaajasalmi 1 imm m NNE (Jorma Knuutinen & Teuvo Vepsäläinen), 26.3. Kuo Puutossalmi 1 juv m NW (Jorma Kelo), 16.4. Kuo Riistavesi, Kesimmäinen 1 subad m NE (Lassi Lähdesmäki, Asta Lähdesmäki, Ilkka Markkanen, Mikko Pärssinen & Pertti Renvall), 17.4. Nil Palonurmi 1 fl N (Pertti Hartikainen), 22.4. Rau Vaajasalmi 1 imm m (Esko Vesanen), 2.5. Kuo Riistavesi, Keskimäinen 1 subad m N (Pertti Renvall & Riitta Suhonen). 9.10. Sii Vehkamäki a2 juv m SE (Markku Ukkonen ym.), 10.10. Kuo Puutossalmi 1 imm m SW (Niklas Åberg ym.), Sii Ahmo 3 (2a; 1 subad, 2 imm) m SSW (Markku Ukkonen), 19.10. Kuo Puutossalmi 1 subad m SE (Pertti Renvall), 29.10. Kuo Silmäsuo 1 juv p (Jyrki Uotila), 31.10. Sii Siltasalmi 1 (1kv) m SE/S (Markku Ukkonen), 27.11. Iis Viitaa 1 (Jouko Pulkka).

2005: 2.4. Vrk Ruokojärvi 1 (2kv) m (Jouni Markkanen, Markus Miettinen), 8.4. Rau Vaajasalmi 1 imm m N (Esko Vesanen), 9.4. Maa Lapinranta 1 subad m N (Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki & Mikko Pärssinen), 12.4. Vrk Ruokojärvi 1 (2–3 kv) m N (Kuutti Korhonen), 13.4. Rau Vaajasalmi 1 subad/ad SW (Helena Rönkä & Risto Rönkä), 14.4. Sii Jälä 1 subad N (Asta Lähdesmäki & Suoma Virnes), 15.4. Vrk Ruokojärvi 1 imm p (Sari Pöllänen), 20.4. Rau Vaajasalmi 1 (1kv) m SE

(Hannu Siikavirta, Teuvo Vepsäläinen & Esko Vesanen), 15.5. Kei Lappakylä 1 juv m N (Aino Kananen & Unto Niva). 26.9. Rau Ala-Tiilikka, Suurisuo 1 imm p (Jorma Tuomainen), 15.10. Kuo Neulamäki 1 subad m SSW (Aimo Hartikainen & Pertti Renvall), 16.10. Ter Haapamäki 1 (5–6kv) m S (Tuomo Jalkanen & Anneli Talja), Rau Rastunsuo 1 m SW (Esko Vesanen), Kuo Neulamäki 1 subad m SSW (Mikko Pärssinen & Pertti Renvall), 18.10. Sii Vehkamäki 1 fl m SSW (Erkki Björk, Ilkka Markkanen, Juhani Rissanen & Markku Ukkonen), 23.10. Sii Vehkamäki 2 (2a; 1kv + fl) m SE (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Pertti Renvall & Markku Ukkonen), 31.10. Rau Kiesimä 1 (1kv) m SE (Kauko Siikström), 20.11. Nil Mustalahti 1 juv W (Juhani Rissanen).

Punajalkahaukka *Falco vespertinus*

2004: 28.5. Sii Jälä 1 ad k matalalla NE (Terho Hämäläinen), 18.6. Kiu Luupuvesi, Välijärvi 1 ad k kiert (Timo Perätie).

2005: 7.–8.7. Rau Vaajasalmi, Nokisenkoski 1 ad k p (Kauko Siikström ym.), mahdollisesti sama 2.8. Rau Rastunsuo, Junnon allas 1 k p (Esko Vesanen), 27.8. Kuo Riistavesi, Keskimäinen 1 (1kv) hetken p, jatkoi E (Riitta Suhonen, Menni Renvall & Pertti Renvall), 31.8. Sii Vehkamäki 2 (2a) 1kv m SSE (Ilkka Markkanen, Jaakko Kettunen & Pertti Renvall). Elo–syyskuussa 2005 Suomessa koettiin kaikkien aikojen punajalkahaukkainvaasio (esim. Leivo 2005, Ilomäki 2006). Invaasion huippu ajoittui koko maan havaintojen perusteella viikonlopulle 26.–28.8. Kokonaisyksilömäärä jää arvoitukseksi, mutta yhteensä maassamme lieene vierailnut tuoloin satoja vespäreita. Pelkästään Kymenlaaksossa havaittiin toista sataa punajalkahaukkaa (Ilomäki 2006), ja Leivon (2005) arvion mukaan syksen summa Suomesta oli n. 350 yksilöä. Langoilla istuskelemassa ja peltoaukeilla saalistelemassa havaittiin parhaimmillaan varsin mukavia kerääntymiä/pieniä parvia, suurimmissa peräti 7–9 yksilöä(!).

Vaikka suurin osa haukoista jäi Kaakkois-Suomeen ja etelärannikolle ja poistui maastamme varsin nopeasti, myös Pohjois-Savo sai 27.–31.8. osansa tästä poikkeuksellisesta ilmiöstä. Pari invaasiota edeltävää viikkoa vallinneen lämpimän ja kuivan itäisen – kaakkoisen virtauksen sekä ylipäänsä sään ratkaisevaa vaikutusta tänäkin huikkeen näytelmän ”nousulle ja tuholle” on pohtinut Koistinen (2006).

Muuttohaukka *Falco peregrinus*

Edelleen ilahduttavasti havaintoja, 6–10 yksilöstä vuosittain.

2002: 20.3. Nil Ranta-Sänkimäki 1 ad N (Juhani Rissanen) – ensimmäinen maaliskuinen havainto Pohjois-Savosta ja huikkea

saapumisennätys! Poikkeuksellisen varhaisen ajankohdan vuoksi AHK on tarkastanut havainnon. Muut havainnot: 13.4. Maa Pyssymäki 1 ad m (Eelis Rissanen), 6.5. Rau Tyyrinvuori 1 m NW (Raimo Hytönen), 3.8. Maa Kinnulanlahti 1 ad p (Aimo Hartikainen & Heikki Kotilainen), 22.–23.8. Sii Raasio 1 ad p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.), 5.9. Kuo Silmäsuo a2 m S (Jorma Kelo), 14.9. Sii Vehkamäki – Kuo Jänneniemi 1 (1kv) p (Ilkka Markkanen, Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 15.9. Sii Vehkamäki 1 ad m SW (Markku Ukkonen), Kuo Haminalahti 1 p (Heikki Kotilainen & Eelis Rissanen).

2003: 16.4. Sii Ahmon pellot 1 ad N (Markku Ukkonen), 17.4. Rau Vaajasalmi 1 ad m (Matias Järvinen, Pauli Järvinen, Martti Linkola & Esko Vesanen), 26.4. Sii Musti 1 ad p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 4.5. Suo Suontee 1 p (Jari Julkunen, Juha Julkunen, Markus Miettinen & Kalle Simonen), 7.5. Sii Aappola 1 (2kv) p (Markku Ukkonen), 11.5. Vrk Ruokojärvi 1 ad kiert (Markus Miettinen), 20.9. Lap Rommeikonmäki 1 (1kv) m S (Juha Koponen), 4.10. Kuo Puutossalmi 1 (1kv) m SSW (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2004: 19.4. Sii Ahmon pellot 1 ad p, lähti NE (Markku Ukkonen), 28.4. Maa Patalahti 1 ad SSW (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen & Pertti Renvall), 3.5. Maa Lapinranta 1 ad p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 17.–31.8. Sii Musti 1 ad p (Pertti Renvall ym.), 8.9. Sii Vehkamäki 1 ad m S (Pertti Renvall), 22.9. Kuo Puutossalmi 1 (1kv) m SSW (Pertti Renvall), 26.9. Kuo Puutossalmi 1 ad m SSW (Pertti Renvall), 29.9. Maa Lapinjärvet 1 m (Martti Damstén & Aimo Hartikainen).

2005: 10.4. Lap Linnansalmi 1 ad k m N (Juha Koponen & Armi Riikonen), 8.5. Sii Ahmon pellot 1 ad N (Markku Ukkonen), 18.5. Rau Etelä-Konnevesi 1 m N (Esko Vesanen), 10.9. Sii Musti 1 juv p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen ym.), 18.–19.9. Rau Rastunsuo 1 juv p (Kauko Siikström & Esko Vesanen), 1.10. Kuo Puutossalmi 1 juv m S (Aimo Hartikainen ym.).

Pikkuhuitti *Porzana parva*

2002: 8.–20.5. Vrk Ruokojärvi 1 k-Ä p (Osmo Huupponen, Harri Miettinen, Markus Miettinen ym.). – Pohjois-Savon 8. havainto, edellisestä havainnosta (1986) oli-kin ehtinyt kulua jo 16 vuotta. Vuosi 2002 oli Suomessa hyvä, joskaan ei vielä ennätysellinen pikkuhuittivuosi, mm. Parikkala, Siikalahti 5 Å (Rissanen ym. 2004).

Liejukana *Gallinula chloropus*

Havainnot tutun tiukassa. Pesintöjä ei todettu, joskin Nilsin havainto vuodelta 2003 viittaa revii-riä tositaroituksella ylläpitäneeseen koiraseen.

2002: 27.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1

ad p (Riitta Suhonen, Menni Renvall, Pertti Renvall ym.)

2003: 18.–19.4. Lap kirkonkylä 1 p (Reino Kaján, Seppo Pulkkinen ym.), 20.5.–7.6. Nil Palonurmi 1 Än (Pertti Hartikainen).

2004: 14.4. Vrk Pirtinvirta 1 ad p (Anne Nupponen, Marja Suhonen ym. F).

2005: 28.4. Vrk Ruokojärvi 1 Å (Jouni Markkanen & Markus Miettinen), 6.5. Maa Tavinsalmi, Salmenniemi 1 p (Marja Mustakallio & Petteri Mustakallio).

Keräkurmitsa *Charadrius morinellus*

Normaaliin tapaan ei syyshavaintoja, kevät-havaintojakin vain yhdeltä vuodelta.

2005: 20.5. Sii Jälä a17 p (Jaakko Kettunen & Petteri Mustakallio), 23.5. Suo Käpylä, taimitarha 1 p (Risto Rikala), 11.6. Rau Rastunsuo, Junnon pellot 1 p (Esko Vesanen) – ensimmäinen kesäkuinen havainto Pohjois-Savosta!

Isosirri *Calidris canutus*

2002: 3.7. Sii Raasio 4 p (Jyrki Pynnönen, Eelis Rissanen & Markku Ukkonen), 9.8. Sii Raasio 1 juv p (Markku Ukkonen), 2.9. Sii Musti a4 juv p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 11.–14.9. Sii Musti 2 juv p (Markku Ukkonen ym.)

2003: Havaintoja vain Sii Mustilta, jonne heinä–elokuun ukkoskuurot ja vastatuulet pudottivat poikkeuksellisen mukavasti muuttoparvia: 19.7. 12 ad (2a) hetken p nous SSW, 27.7. 24 (3a) p + m (Pertti Renvall), 28.7. 9 (2a) ad p + m (Markku Ukkonen, Aarne Hagman ym.), 6.8. Sii Musti 1 p (Juha Koponen & Armi Riikonen), 8.8. a2 ad p nous N, 14.8. 1 juv p, 20.–21.8. a13 ad p (Pertti Renvall ym.), 22.–23.8. 8 ad p (Markku Ukkonen, Aimo Hartikainen), 26.8. 1 p nous m (Ilkka Markkanen & Jaakko Kettunen), 1.9. 1 p (Asta Lähdesmäki & Jyrki Uotila), 3.9. 1 juv p, 4.9. a3 juv p (Pertti Renvall), 5.–6.9. 1 juv p (Sampo Laukkanen & Markku Ukkonen).

2004: Havaintoja vain Sii Mustilta: 10.7. 1 ad p (Mikael Peräkyä), 26.7. 1 ad p (Antero Liimatainen), 6.–9.8. 1 ad p (Markku Ukkonen, Anne Rissanen, Eelis Rissanen, Eve Rissanen ym.), 20.8. 1 ad p (Markku Ukkonen), 28.8. 1 ad p (Jaakko Kettunen & Riitta Rajala), 3.9. 2 (1ad 1juv) p (Markku Ukkonen), 4.9. 6 (1ad 5juv) p (Aimo Hartikainen & Juha Koponen), 7.–10.9. a2 juv p (Pertti Renvall ym.), 13.–14.9. 1 juv p (Jyrki Uotila ym.), 15.9. a30 p nous NW (Jorma Kelo & Niklas Åberg), 18.9. 1 p (Jaakko Kettunen & Asta Lähdesmäki).

2005: Yllättäen kaksi kevät-havaintoa: 1.–2.6. Sii Musti 1 ad jp p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen ym.), 6.6. Sii Musti, Iso-musti 1 ad jp p nous m (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen & Pertti Renvall). Syysmuutolta: 18.7. Sii Siltasalmi 4 ad m SW punakuiriparvessa (a230) (Markku Ukkonen), muut havainnot Sii Mustilta: 28.7. a7

ad p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen & Mikael Rytönen), 4.8. 2 ad p (Jaakko Kettunen ym.), 5.8. 3 ad p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen & Markku Ukkonen), 31.8. 1 p (Pertti Renvall), 2.9. 1 juv p (Markku Ukkonen).

Korjaus vuoden **2001** havaintotietoihin: 18.8. Sii Toivala, Kinnulanniemi 1 ad m SSW (Pertti Renvall).

Pulmussirri *Calidris alba*

Havaintoja vain syysmuutolta, lähinnä Mustin merenrantamaisilta lietteiltä.

2002: Havainnot Sii Mustilta: 29.7. 1 ad p (Markku Ukkonen), 9.9. 3 juv p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 11.9. 1 juv p (Markku Ukkonen), 14.9. 4 juv p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen & Ilkka Markkanen), 16.–17.9. 2 juv p (Pertti Renvall ym.), 18.9. 1 juv p (Markku Ukkonen), 23. ja 26.9. 3 juv p (Pertti Renvall), 28.9. 1 juv p (Jaakko Kettunen), 1.10. 2 juv p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen & Pertti Renvall). Muualta: 15.8. Sii Raasio 1 ad p (Pertti Renvall), 31.8. Sii, Raasio 1 juv p (Markku Ukkonen).

2003: Maakunnan (sisämaan?) kerääntymäennätykset rikottiin reippaasti, vieläpä pariin otteeseen ideaalisilla pudotuskeleillä 27. ja 29.7., muutenkin poikkeuksellisen hyvä vanhojen pulmussirrien heinäkuu. Havainnot Sii Mustilta: 19.7. 4 ad hetken p nous S (Pertti Renvall), 23.7. 1 ad p (Markku Ukkonen), 27.7. 22 ad p, joista a15 nous SW klo 21.05 (Pertti Renvall), 28.7. 4 p (Juha Koponen, Soile Niiniskorpi ym.), 29.7. peräti 27 ad p, joista 11 nous SW (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Markku Ukkonen), 31.7. 7 ad p nous SW (Aarne Hagman ym.), 2.8. 3 ad p, joista a2 nous SW, 3.8. 1 ad p nous SW, 7.8. 3 ad p (Pertti Renvall), 24.8. 1 juv p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen), 6.9. 1 juv p nous S (Sampo Laukkanen), 15.–17.9. 1 p (Asta Lähdesmäki & Jyrki Uotila ym.), 18.–19.9. 1 juv p (Pertti Renvall ym.), 30.9. 1 p nous (Jaakko Kettunen & Ilkka Markkanen). Muualta: 3.8. Sii Raasio 1 kiert (Pertti Renvall), 1.9. Lap Nerkoo, Nerkoonniementie 1 juv p (Juha Koponen; valokuva).

2004: Jälleen runsaasti havaintoja, kiitos Mustin ”hiekkarantojen.” Havainnot Sii Mustilta: 12.7. 1 ad p (Pertti Renvall), 22.7. 3 ad p (Toni Saarelainen, Niklas Åberg ym.), 27.7. Sii Musti 10 ad p, 28.7. 7 ad p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 30.7. 4 ad p (Harri Hölttä & Suoma Virnes), 31.7. 3 ad p (Marko Kelo & Pertti Renvall), 4.8. 4 p (Marko Kelo & Jorma Kelo), 8.–9.8. 1 p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen ym.), 11.8. 2 p (Marko Kelo ym.), 15.8. 1 ad 1 juv p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 20.8. 1 ad 1 juv p (Markku Ukkonen), 21.8. 3 p (Marko Kelo, Asta Lähdesmäki & Suoma Virnes), 22.8. 1 ad p (Pertti Renvall ym.), 24.8. 1 ad 1 juv p (Marko Kelo, Pertti Ren-

vall ym.), 25.8. 1 ad p (Marko Kelo, Jorma Kelo & Niklas Åberg), 27.8. 1ad p (Pertti Renvall), 30.8. 1 p (Asta Lähdesmäki, Jyrki Uotila, Niklas Åberg), 1.9. 1 ad p (Aimo Hartikainen), 4.9. 1 p (Aimo Hartikainen & Juha Koponen), 6.9. 1 ad p (Asta Lähdesmäki & Jyrki Uotila), 23.9. 1 juv p (Marko Kelo), 28.9. 1 juv p (Pertti Renvall), 29.9. 1 p (Jorma Kelo & Niklas Åberg).

2005: Havainnot Sii Mustilta: 26.7. 1 ad p (Jorma Kelo & Marko Kelo), 3.–5.8. 3 ad p (Pertti Renvall ym.), 6.8. 1 p (Jaakko Kettunen & Ilkka Markkanen), 17.8. 6 ad p (Pertti Renvall). Muualta: 1.10. Sii Raasio 1 hetken p (Aimo Hartikainen & Heikki Kotilainen).

Merisirri *Calidris maritima*

2004: 2.10. Kuo Etelä-Kallavesi 1 m (Jorma Lappalainen/Jorma Tuomainen; valokuva) - erikoinen havainto: kierteli veneen ympärillä keskellä selkää, 7.–9.10. Iis satarma - Haukiniemi 1 (1kv) p (Aaro Väänänen, Kari Bovellan, Jarmo Yliluoma ym; valokuva). – Järjestyksessään vasta 3. ja 4. merisirrihavainto Pohjois-Savosta, aiemmatkin havainnot ovat lokakuulta. Iisalmen peloton yksilö oli ensimmäistä kertaa järjestetyn Kuikan Pinnaviikon bongattu tähti.

Heinäkurppa *Gallinago media*

Löydettiin ja etsittiinkin lähinnä perinteisiltä pelloilta, tosin pari uuttakin paikkaa raportoitin.

2002: 27.8. Maa Vesajoki 1 p, 2.9. Sii Jälä 1 p, 5.9. Sii Ahmo 1 p (Markku Ukkonen), Kuo Haminalahti: 14.9., 22.9. ja 1.10. 1 p (Ilkka Markkanen, Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.).

2003: Kuo Haminalahti: 17.8. 1 p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Jyrki Uotila) ja 15.–18.9. 1 p (Pertti Renvall, Juha Koponen, Armi Riikonen). 3.9. Kuo Puijo, S-osan parkkipaikka 1 p (Heikki Kotilainen), 6.9. Lep Tukiala 1 p (Timo Korhonen), 2.–3.10. Vrk Lehtoniemi, Paskis 1 (+1kv) p (Markus Miettinen).

2004: 10.8. Maa Patalahti 1 p (Jorma Tuomainen), 6.9. Kuo Haminalahti 1 p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), Sii Jälä: 10.–19.9. 1 p (Jere Huttunen, Tarmo Huttunen ym.), 13.9. kuitenkin 2 p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2005: 14.8. Kuo Haminalahti 1 p (Aimo Hartikainen), 17.9. Sii Kasurila 1 p (Markku Ukkonen).

Mustapyrstökuiri *Limosa limosa*

Mustapyrstökuirille näyttää Pohjois-Savon havaintomäärien kehityksen perusteella menevän hyvin tai ainakin ”paremmin”, sillä vuosien 2004–05 ennätykselliset havaintomäärät eivät oikein selity esim. havainnointiaktiivisuuden muutoksilla. Kesäkuiset havainnot ovat savolaisittain poikkeuksellisia ja saattavat koskea pesimättömiä kierte-

lijöitä tai jo syysmuutolla olleita yksilöitä.
2002: 27.4. Rau Vaajasalmi, Toivola 1 p (Raimo Hytönen, Jorma Knuutinen, Hannu Siikavirta ym.), 6.–7.5. Sii Raasio 1 p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.).
2003: 6.5. Kuo Pöksänlampi 1 kiert, nous N (Asta Lähdesmäki, Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 7.5. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 p (Matias Järvinen & Esko Vesanen), 12.5. Maa Lapinranta 1 p (Mikael Peräky-lä).
2004: 19.–21.4. Nil Vuotjärvi 1 p (Juha Väätäinen ym.) – saapumisennätys(!), 24.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 m (Esko Vesanen), 2.5. Maa Kinnulanlahti, Pie-ni Lapinjärvi 1 p (Jukka Hujala & Rosina Hujala), 5.5. Kuo Riistavesi, Keskimmäi-nen 1 kiert (Raimo Hämäläinen), 5.–6.5. Maa Lapinjärvi 1 p (Petteri Mustakallio, Marja Mustakallio ym.), 8.5. Kuo Riistave-si, Keskimmäinen 1 Än S (Menni Renvall, Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 10.5. Lep Näädänmaa 1 p (Yrjö Olkkonen), 19.6. Sii Raasio 1 m N (Pertti Renvall & Riitta Suho-nen).
2005: 27.4. Lep Ala-Särkijärvi 1 Ä m N (Helena Rönkä), 28.4. Son Sukeva, Sauk-kosuo 1 p nous m (Uolevi Skarén), 5.5. Rau Rastunsuo 1 hetken p (Erkki Björk), Rau Vaajasalmi, Toivola 1 p (Raimo Hytönen, Tuomo Jalkanen, Risto Kannisto, Teuvo Vepsäläinen, Esko Vesanen ym.; valoku-va), 7.–8.5. Sii Raasio a2 p (Riitta Rajala, Niklas Åberg ym.), 13.5. Vrk Akonlahti 1 Ä (Sampo Arpalahti), 1.–2.6. Sii Musti 1 p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.), 2.6. Kiu Hautakylä, Kilpijoki 1 p nous S (Anne Gråsten).

Lampiviklo *Tringa stagnatilis*

Havaitaan Kuikan alueella nykyisin sään-nöllisesti, lähinnä touko–kesäkuussa, vierai-lee varsinkin Raasion aktiivisesti havainnoi-duilla lietteillä ilmeisesti vuosittain: jaksolta 1995–2005 havaintoja on peräti kymmenel-tä vuodelta. Pesintä Pohjois-Savossa on var-mistettu kolme kertaa, viimeksi vuonna 1997 (Ruokolainen & Rissanen 2000, Vää-nänen 2004).

2002: Havaintoja vain Sii Raasiosta, 2–3 yksilöstä: 23.5. 2 p (Marko Kelo, Eelis Ris-sanen ym.), 24.–25.5. 1 p (Jaakko Kettunen ym.), 3.6. 1 p (Pertti Renvall).
2004: 23.5. Sii Raasio 1 hetken p (Jyrki Uotila, Jaakko Kettunen, Pertti Renvall & Riitta Suhonen).
2005: 21.5. Maa Lapinjärvi, Lapinranta, 1 p nous m (Aimo Hartikainen & Jaakko Ket-tunen), 31.5. Rau Rastunsuo, Junnon allas 1 p (Esko Vesanen ym.), 6.6. Sii Raasio 1 p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen ym.).

Rantakurvi *Xenus cinereus*

2002: 12.5.Vrk Lehtoniemi 1 p (Har-ri Miettinen, Anne Miettinen ym.), 24.5. Sii Raasio 1 p (Kalevi Asikainen & Jarmo

Yliluoma), 3.6. Sii Raasio 1 Än p (Pertti Renvall).
2005: 1. ja 21.–26.7. Sii Raasio 1 ad p ren-gastettiin ja kontrolloitiin (Markku Ukko-nen ym.), 27.7. Rau Rastunsuo, Junnon allas 1 p (Esko Vesanen) – Pohjois-Savon 22. havainto.

Karikukko *Arenaria interpres*

Kevättä 2002 lukuunottamatta totutun niukka. Vuonna 1980 Vesannolta doku-mentoidun pesinnän (Savolainen 1980) jäl-keen ei pesintään viittaavia havaintoja ole maakunnasta raportoitu.
2002: Hyvä karikukkokevät, joka alkoi ennätysaikaisin: 4.5. Kuo Riistavesi, Kes-kimmäinen 1 lask p (Riitta Suhonen, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki & Pert-ti Renvall). Muut havainnot Sii Raasiosta: 23.5. 2 p, 25.5. 3 p, 26.–27.5. 1 p (Marko Kelo, Eelis Rissanen ym.), 20.7. 1 m tund-rakurmitsaparvessa (Jyrki Pynnönen, Juha-ni Rissanen, Markku Ukkonen).
2003: 27.7. Sii Musti 1 ad lask p (Pertti Renvall), 15.8. Sii Musti 3 (2 ad + 1 juv) p nous SW (Markku Ukkonen).
2004: 13.5. Maa Kinnulanlahti 1 p (Eelis Rissanen ym.), 29.7. Sii Raasio 1 ad p nous SW + 1 ad m SW (Markku Ukkonen).
2005: 9.5. Nil Palonurmi 1 vp p (Pertti Hartikainen & Juha Väätäinen), 31.5. Ves Pohjois-Konnevesi, Noitasensaari 1 lask p (Raimo Hytönen), 2.–8.8. Sii Musti 1 ad p (Juhani Rissanen ym.).

Leveäpyrstökihu

Stercorarius pomarinus

2005: 15.11. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvir-ta 1 (1kv) p (Jouni Röntynen/Kauko Siik-ström). – Muutaman vuoden tauon jälkeen havainto leveäpyrstökihusta ja ”tyypillisesti” loppusyksyisestä, joskin varsin myöhäi-sestä, nuoresta yksilöstä. Löydettiin huo-nokuntoisena kalanviljelylaitokselta ja lopetettiin. Linnun kohtaloksi lienee koitu-nut törmääminen johonkin esteeseen. Tal-lennettu Kuopion luonnontieteellisen muse-on kokoelmiin.

Merikihu *Stercorarius parasiticus*

Vanhoja vaalean muodon merikihuja näh-dään säännöllisesti syysmuutolla Itä- ja Keski-Suomessa, vuosittaiset havaintomää-rät vaihtelevat kuitenkin huomattavasti.

2002: 31.8. Sii Toivala 1 va ad m S (Pert-ti Renvall & Riitta Suhonen), 15.9. Sii Veh-kämäki 1 va ad m SW (Markku Ukkonen, Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Pertti Renvall & Riitta Suhonen).
2004: 20.7. Sii Musti 1 va ad p (Pertti Ren-vall, Ari Sandstedt ym.), 26.7. Sii Musti a3 va ad kiert (Martti Damstén & Aimo Har-tikainen), 19.9. Sii Siltasalmi 1 va ad SSE (Markku Ukkonen).

Isolokki *Larus hyperboreus*

2002: 4.5. Iis Keskimmäinen 1 (2–3kv) m N (Kari Bovellan, Kalevi Asikainen, Mark-ku Niiranen & Jarmo Yliluoma).
2003: 22.5. Vrk Lehtoniemi 1 (2kv) p (Ant-ti Kanniainen, Timo Kanniainen, Kuutti Korhonen, Timo Korhonen).
2004: 12.1. Vie Nissilä 1 (2kv) p, löytyi huonokuntoisena pellolta ja kuoli pian löy-töhetken jälkeen; tallennettiin Iisalmen luontomuseoon, 25.3. Vrk Lehtoniemi 1 ad p (Harri Miettinen & Osmo Huupponen), todennäköisesti sama 26.3. Vrk Pussilanjo-ki 1 jp ad p (Juha Markkanen, Pertti Ren-vall & Riitta Suhonen).
2005: 11.1. Vrk Komminselkä 1 (2kv) p (Sampo Arpalahti, Timo Immonen, Harri Miettinen, Allan Nyyssönen, Eino Repo & Hannu Räsänen).

Räyskä *Sterna caspia*

2002: 4.5. Maa Kinnulanlahti 1 p (Pekka Mustakallio), 4.5. Rau Vaajasalmi, Tyyrin-virta 1 p (Esko Vesanen ym.), 27.–28.7. Vie Rotimo 1 kiert (Seppo Kajaste), 8.–9.8. Sii Raasio 2 (ad + juv) p (Markku Ukkonen).
2003: 1.6. Nil Palonurmi 1 p (Pertti Harti-kainen).
2004: 8.8. Pie Hirvenselkä, Rakokivi 2 (ad + juv) p (Roni Väisänen).
2005: Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta: 26.4. 1 ad hetken p (Esko Vesanen, Ilkka Markka-nen, Pertti Renvall ym.), 16.5. 1 kiert (Esko Vesanen).

Lapintiira *Sterna paradisaea*

2002: 25.5. Kei Sammalisranta 1 ad p (Perttu Puranen).
2003: 12.6. Sii Raasio 2 ad hetken p nous S (Pertti Renvall).
2004: Saapumisennätys: 10.5. Vrk Ruoko-järvi 1 ad kiert (Markus Miettinen & Harri Miettinen), 19.5. Lep Nikkilänmäki a2 ad m N (Helena Rönkä), 3.6. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 ad p (Esko Vesanen).

Mustatiira *Chlidonius niger*

2002: Kei Sammalisrannan mielenkiintoi-set havainnot vuosilta 1999–2001 saivat jat-koa: 25.5. ja 13.7. 1 ad p (Perttu Puranen). Mitään varsinaisesti pesintään viittaavaa ei kuitenkaan havaittu.
2003: 26.5. Vrk Ruokojärvi 1 jp ad S (Harri Miettinen & Anne Miettinen).

Pikkuruokki *Alle alle*

2005: 6.3. Suo Miekkavesi, Tiikinlahti 1 tp löytyi kuolleena puun juurelle käpertyneenä (Keijo Postari); tallennettu Kuopion luon-nontieteelliseen museoon. – Ensimmäinen ”kevähhavainto” Pohjois-Savosta, kaikki 8 aiempaa havaintoa ovat loka–marraskuulta (vrt. Pynnönen 1999).

Turkinkyyhky *Streptopelia decaocto*

2003: 5.6. Sii Kolmisoppi 1 p (Markku Ukkonen ym.).

2005: 5.3. Kuo Särkiniemi 1 hetken p (Han-nu Lintunen/Juha Poutanen; valokuva), 15.5. Nil Lohilahti 1 p (Pertti Hartikainen, Ari Virnes, Suoma Virnes, Juha Väätäinen ym.; valokuva).

Turturikyyhky *Streptopelia turtur*

Havaintoja vain yhdeltä syksyltä, jolloin tosin mukavasti kolme havaintoa.
2002: 11.9. Sii Jänneniemi 1 ad p (Ilkka Markkanen), 15.10. Vrk Huruslahti 1 (1kv) p (Juha Hyvärinen ym.), 18.–19.10. Nil Palonurmi 1 (1kv) p (Pertti Hartikainen).

Tunturipöllö *Bubo scandiacus*

2003: 17.11. Suo Lyytilänmäki 1 (1kv) p (Jorma Kärkkäinen).
2005: Yllättävä kevähhavainto 7.4. Sii Jälä 1 n-puk SE (Terho Hämäläinen), 6.–7.12. Lep Kalmalahti 1 (1kv) k p, löytyi lopulta pahasti loukkaantuneena 5–tien varresta, lopetettiin; tallennettu Kuopion luonnon-tieteelliseen museoon.

Kehräälä *Caprimulgus europaeus*

Pohjois-Savon vakituiset reviirit löytyvät Rautalammin männiköistä, muualla lajin havaitseminen on miltei tuuripeliä.
2002: Rau Sääksjärvi, Vennamonkangas: 7.5. 1 Än (Jorma Knuutinen, Teuvo Vep-säläinen), 21.5. 2 Än (Jorma Knuutinen), 23.5.–2.6. 3 Ä (Kauko Siikström). Muut havainnot: 14.5. Rau Vaajasalmi, Tyyrin-virta 1 p (Esko Vesanen), 10.7. Suo Käpy-salon tienhaara 1 Än (Kari Saukkonen). Lajia ei juurikaan syksyllä havaita, nyt kui-tenkin yksi hieno havainto, joka on samal-la maakunnan myöhäisin: 11.10. Vrk Leh-toniemi 1 S klo 12.40 (Harri Miettinen & Markus Miettinen).
2003: Rau Sääksjärvi, Vennamonkangas: 10. ja 17.5. 1 Ä (Hannu Siikavirta, Teuvo Vepsäläinen, Jorma Knuutinen), 30.5. 2 Ä (Esko Vesanen). Muut havainnot: 16.5. Nil Lastukoski, Hangonniemi 1 Ä (Taisto Pen-tikäinen), 18.5. Rau Hanhitaipale, Kalajan-vuori 1 Ä (Esko Vesanen), 25.–29.5. Tuu Juurikkamäki, Suuri Pärnäjärvi 1 Ä (Riitta Suhonen ym.), 29.5. Suo Hoikankylä, Kirk-kovuori 1 Ä (Esko Vesanen).
2004: Havaintoja vain Rautalammilta Ven-namonkankaan perinteiseltä reviiriltä (Jor-ma Knuutinen ym.)
2005: 17.5. Rau Sääksjärvi, Vennamonkan-gas 1 Än (Esko Vesanen), 25.5.–3.6. Jua Orikorpi 1 Ä (Matti Saarela ym.), 12.–18.7. Kuo Vehmersalmi, Enonmäki 2 Än (Esko Makkonen/Jaakko Kettunen)

2002: 17.5. Suo Kutumäki 1 p (Esko Vesa-nen), 26.12.–(21.1.2003) Kuo Sorsasalo 1 k p, kävi mm. ruokinnalla (Ilkka Markkanen ym.).
2003: (26.12.2002)–21.1. Kuo Sorsasalo 1 k p, kävi mm. ruokinnalla (Ilkka Markka-nen ym.).
2004: 15.1.–23.3. Vrk Mula 1 n p (Osmo Huupponen), 27.1.–4.4. Kuo Riistave-si, Lähemäki 1 n p (Kalle-Pekka Weman, Juha Koponen ym.; video), 29.3. ja 5.4. Vrk Lehtoniemi 1 n p (Osmo Huupponen), 9.5. Sii Jälä 1 n p (Markku Ukkonen), 11.–12.9. Kuo Karhonsaari 1 k p (Jukka Hau-ru & Kari Saukkonen), 14.9. Maa Patalahti 1 n p (Jorma Tuomainen), 12.–16.12. Lep Nikkilänmäki 1 n p, kävi ruokinnalla (Hele-na Rönkä & Risto Rönkä; valokuva), Kuo Riistavesi, Jänneveden ranta 1 k 1 n ruokin-nalla läpi talven 2004–05 (Eino Savolainen & Jouko Tuovinen).
2005: Kuo Riistavesi, Jänneveden ranta 1 k 1 n ruokinnalla läpi talven 2004–05 (Eino Savolainen & Jouko Tuovinen), 19.1.–27.2. Kuo Riistavesi Lähemäki 1 n p, kävi ruo-kinnalla (Kalle-Pekka Weman ym.), n. 16.3. Nil Lastukoski 1 k p, kävi ruokinnal-la (Eino Halonen & Eva Halonen/Pertti Hartikainen), 23.3. Kuo Julkula 1 p (Pentti Sahimaa), 2.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvir-ta 1 m N (Risto Kannisto, Jouko Pirppu & Esko Vesanen).

Kuningaskalastaja *Alcedo atthis*

2002: 2.5. Vrk Lehtoniemi 1 p (Timo Fili-poff & Markus Miettinen), 10.6. Maa Ruo-kovirta 1 E (Petteri Mustakallio).
2003: 18.–20.4. Suo Keskusta, Siioninsil-ta – Soitunlahti 1 p (Ari Tossavainen ym.), 20.–21.4. Maa Mustavirta 1 k p (Timo Fili-poff, Petri Sallinen ym.).

Harjalintu *Upupa epops*

Onnistuu vuodesta toiseen hämmästyttävän hyvin välttelemään aktiiviharrastajien suo-simia retkikohteita. Havaitaan lähes vuosit-tain esim. toukokuussa, mitään pesimiseen viittaavaa ei Pohjois-Savossakaan ole kui-tenkaan havaittu.

2002: 30.5. Kuo Vaajasalo, Alahovi 1 p (Taina Hallman), 4.10. Ter Utrianlahti, Pohjois-Aho 1p (Mari Kukkonen, Aulis Lappalainen, Katri Lappalainen), 7.10. Ter Koivulahti, Raiskio 1 p (Seppo Heikkinen), 10.10. Kuo Petonen 1 p (Hanna & Pekka Turunen/Eelis Rissanen), n. 12.–15.10. Kuo Kolmisoppi 1 p (Minna Holopainen).
2003: 27.5. Lep Nikkilänmäki 1 p (Lauri Itkonen, Helena Rönkä), 16.9. Rau Rau-vanniemi 1 p (Aimo Huovinen, Jorma Knuutinen ym.), syyskuun alku ja 3.10. Maa Torttee 1 p (Kaarina Heiskanen & Unto Hätinen), 4.10. Iis Peltosalmi 1 p (Jussi Saarelainen, Kai Jäderholm, Markku Niiranen, Jarmo Yliluoma, Aaro Väänänen ym.), 22.10. Vrk Pirtinniemi 1 p (Eija Kei-nänen).
2004: 17.5. Lap Heinäjoki 1 p (Seppo Huo-vinen).
2005: 9.5. Rau Vaajasalmi, Nokisenkoski 1 p (Bertta Tossavainen, Hannu Kärkkäinen ym.).

Valkoselkätikka *Dendrocopos leucotos*

Havainnot vakituisten pesimäaikaisten reviirien ulkopuolelta:
2002: 3.12. Suo Kutumäki 1 p (Esko Vesa-nen), 26.12.–(21.1.2003) Kuo Sorsasalo 1 k p, kävi mm. ruokinnalla (Ilkka Markkanen ym.).
2003: (26.12.2002)–21.1. Kuo Sorsasalo 1 k p, kävi mm. ruokinnalla (Ilkka Markka-nen ym.).
2004: 15.1.–23.3. Vrk Mula 1 n p (Osmo Huupponen), 27.1.–4.4. Kuo Riistave-si, Lähemäki 1 n p (Kalle-Pekka Weman, Juha Koponen ym.; video), 29.3. ja 5.4. Vrk Lehtoniemi 1 n p (Osmo Huupponen), 9.5. Sii Jälä 1 n p (Markku Ukkonen), 11.–12.9. Kuo Karhonsaari 1 k p (Jukka Hau-ru & Kari Saukkonen), 14.9. Maa Patalahti 1 n p (Jorma Tuomainen), 12.–16.12. Lep Nikkilänmäki 1 n p, kävi ruokinnalla (Hele-na Rönkä & Risto Rönkä; valokuva), Kuo Riistavesi, Jänneveden ranta 1 k 1 n ruokin-nalla läpi talven 2004–05 (Eino Savolainen & Jouko Tuovinen).
2005: Kuo Riistavesi, Jänneveden ranta 1 k 1 n ruokinnalla läpi talven 2004–05 (Eino Savolainen & Jouko Tuovinen), 19.1.–27.2. Kuo Riistavesi Lähemäki 1 n p, kävi ruo-kinnalla (Kalle-Pekka Weman ym.), n. 16.3. Nil Lastukoski 1 k p, kävi ruokinnal-la (Eino Halonen & Eva Halonen/Pertti Hartikainen), 23.3. Kuo Julkula 1 p (Pentti Sahimaa), 2.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvir-ta 1 m N (Risto Kannisto, Jouko Pirppu & Esko Vesanen).

Lyhytvarvaskiuru

Calandrella brachydactyla

2002: 13.–27.7. Kuo Silmäsuo (1–)2 ad p (Heikki Kotilainen, Eelis Rissanen ym.). – Pohjois-Savon 3. havainto lyhytvarvas-kiurusta yllätti keskellä kesää. Pesinnän mahdollisuuttakin pohdittiin, vaikkakaan esim. laulavaa koirasta ei kevään ja alkuke-sän retkeilystä huolimatta paikalla havait-tu. Havainto on RK:n hyväksymä ja siihen liittyvät yksityiskohdat ja tulkinnat on jul-kaistu RK:n katsauksissa (Luoto ym. 2003, 2004).

2004: 31.5. Sii Jälä 1 p (Markku Ukkonen, Lauri Hallikainen & Ilkka Markkanen) – 4. havainto Pohjois-Savosta ja 2. Jälän pelloil-ta. Havainto on RK:n hyväksymä (Luoto ym. 2005).

Töyhtökiuru *Galerida cristata*

2002: ”Hyvä töyhtökiuruvuosi” koko maassa. Pohjois-Savokin sai – 20 vuoden tauon jälkeen – omansa: 6.11. Kuo Niuva, uimaranta 1 p (Terho Hämäläinen & Juk-ka Kauppinen; valokuva), 14.11. Kuo Män-nistö 1 p (Heikki Kotilainen & Eelis Rissa-nen). Havainnot ovat RK:n hyväksymiä ja niiden on tulkittu koskevan samaa yksilöä (Luoto ym. 2003). Pohjois-Savon 4. havain-to, kaikki aiemmatkin ovat Kuopiosta.

Kangaskiuru *Lullula arborea*

2002: 13.4. Vrk Akonniemi 1 Än p (Aimo Hartikainen, Jaakko Kettunen & Heikki Kotilainen), 20.4. Sii Vekkamäki 1 m NW (Erkki Björk, Juhani Rissanen & Markku Ukkonen), 21.4. Maa Kinnulanlahti, Pys-symäki 1 Ä (Eelis Rissanen ym.). Syysha-vainnot ovat todella tiukassa, nyt kuitenkin 16.9. Kuo Silmäsuo 1 p (Jyrki Uotila), vas-ta kolmas Kuikan alueen syyshavainto.
2003: 15.–16.4. Kuo Petonen, Pirtin täyt-tömäki 2 Än p (Riitta Rajala, Marko Kelo ym.), 21.4. Sii Kemira 1 m N (Mark-ku Ukkonen), 28.4. Rau Sääksjärvi 1 Ä p (Esko Vesanen), 3.5. Kuo Riistavesi, Kes-kimmäinen 1 m NW (Juha Poutanen).
2004: 9.4. Kuo Silmäsuo 1 kiert (Timo Fili-poff, Jarkko Koskela & Eelis Rissanen), 17.4. Sii Vehkamäki 1 m NW (Erkki Björk & Markku Ukkonen) ja mahdollisesti sama 18.4. Sii Vehkamäki 1 Än p (Pertti Renvall, Eelis Rissanen & Riitta Suhonen).
2005: 3.4. Rau Vaajasalmi 1 m N (Esko Vesanen & Mika Tiitinen), 4.4. Sii Vehka-mäki 1 m SSE (Pertti Renvall), 14.4. Kuo Siikaniemi 1 m (Erkki Björk), 8.6. Maa Repomäki 1 Än p (Jorma Knuutinen & Ari Tossavainen).

Tunturikiuru *Eremophila alpestris*

2002: 21.4. Rau Rastunsuo, lintujärvi 2 p (Kauko Siikström).

2003: 16.4. Kuo Puijonlaakso 1 ä+Ä m (Lauri Hallikainen), 26.4. Sii Kemira 1 W/ N (Markku Ukkonen), 16.11. Sii Siltasalmi 1 m S (Ilkka Markkanen).

2004: 9.4. Sii Kemira 1 N (Markku Ukko-nen), 10.4. Kuo Haminalahti 1 p (Rai-mo Hämäläinen), 12.4. Vrk Kuvansinjoen suisto 1 p (Antti Kannainen, Otso Korho-nen, Timo Korhonen, Tuomas Korhonen ym.), 19.4. Sii Jälä a3 p (Terho Hämäläi-nen), 9.10. Sii Vehkamäki 1 S/N (Markku Ukkonen ym.), 16.10. Tuu Juurikkamäki, Kytöneva 1 p (Rauno Nokelainen). Poh-jois-Savokin sai osansa varsinkin Kaakkois-ja Itä-Suomea ilahduttaneista huhtikuisis-ta ”tunturikiurumassoista”, mainittakoon myös poikkeuksellisen suuri parvi Joroisista: 18.4. Jor Pasala a12 p (Timo Immonen, Harri Miettinen, Markus Miettinen ym.). **2005:** 13.4. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 ä p (Helena Rönkä), 17.4. Sii Ahmo 1 N (Markku Ukkonen), 12.10. Sii Jälä 1 p (Jared Clarke), 16.10. Rau Rastunsuo, Jun-non allas, a4 p nous E (Esko Vesanen). Lisäys vuoden 2000 havaintoihin: 1.10. Vrk Lehtoniemi 1 m (Harri Miettinen & Mar-kus Miettinen).

Isokirvinen *Anthus richardi*

2002: 15.–16.9. Kuo Silmäsuu 1 p (Heikki Kotilainen, Eelis Rissanen ym.). **2003:** 17.9. Sii Ahmo 1 p (Markku Ukko-nen ym.). **2004:** 19.9. Sii Jälä 1 p nous NW (Markku Ukkonen) – 10. havainto Pohjois-Savosta. Jälän havainto hyväksyttiin ns. maastoiso-kirvisinä eli havaintoihin on katsottu sisältyvän teoriittinen mongoliankirvisen (*A. godlewskii*) mahdollisuus.

Nummikirvinen *Anthus campestris*

2002: Monipuolinen kirvisvuosi kruunau-tui Pohjois-Savon neljännellä nummikirvi-sellä: 19.10. Kuo Väinölänniemi, Peränie-mi 1 (1kv) p (Jyrki Uotila, Paavo Liimatta ym.; valokuva) – havainto on RK:n hyväk-symä (Luoto ym. 2003).

Luotokirvinen *Anthus petrosus*

2002: 27.–30.3. Rau Vaajasalmi, Tyyrin-virta 1 p (Jorma Knuutinen, Asta Lähdes-mäki, Lassi Lähdesmäki ym.). Luotokirvin-nen liitettiin vihdoin myös Pohjois-Savon lajilistalle. Maakunnan ensimmäinen luotsi ruokaili neljä päivää Tyyrinvirran kevättal-visilla kivikkoisilla rannoilla ja houkutteli paikalle mm. runsaasti maakuntapinnoista kiinnostuneita harrastajia. Kuikan alueen toista havaintoa ei sitten tar-vinnutkaan odottaa kuin kaksi vuotta... **2004:** 25.3. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 p (Ilkka Markkanen).

Sitruunavästäräkki *Motacilla citreola*

2002: 16.8. Maa Vesajoki 1 (1kv) p suures-sä västäräkkiparvessa (Eelis Rissanen). – Maakunnan 4. sitruunaväiski. **Virtavästäräkki *Motacilla cinerea*** **2004:** 22.–28.8. Sii Musti 1 p västäräkki-keltavästäräkki –sekaparvessa (Pertti Ren-

vall ym.; valokuva) – Pohjois-Savon 11. havainto.

Mustaleppälintu

Phoenicurus ochruros

Vähissä:

2002: 30.5. Kuo Linnanpelto 1 n-puk p (Asta Lähdesmäki), 9.9. Sii Pyykangas 1 k p (Markku Ukkonen). **2003:** 15.–19.4. Vrk Pitkälänniemi 1 (2kv) k p (Osmo Huupponen, Ilkka Markkanen ym.). **2004:** 27.4. Pie Säviä 1 (+1kv) n p (Janne Taskinen; valokuva). Lisäys ja päivämääräkorjaus vuoden **2001** havaintoon: 2.9. Kuo Haminalahti 1 n-puk p (Jaakko Kettunen, Asta Lähdesmäki & Pertti Renvall), ilmeisesti sama vielä 16.–22.9. 1 n-puk p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen & Aimo Hartikainen).

Sepelrastas *Turdus torquatus*

2002: 25.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 m NW (Jouko Liimatainen & Esko Vesa-nen), 5.5. Kuo Petonen, Pirtin täyttömäki 1 k Än p (Riitta Rajala ym.), 5.5. Tuu Tuus-niemi 1 p (Anne Törn). **2003:** 1.–3.5. Iis Koivuniemi 1 k p (Kari Bovellan ym.), 2.5. Vrk Pitkälänniemi 1 n p (Harri Miettinen, Markus Miettinen ym.), 5.5. Rau Pakarila, Vältälö 1 p (Kalevi Poi-kolainen, Eila Karki & Jorma Knuutinen ym.). **2004:** 19.–23.4. Maa Lapinjärvi, Lapinran-ta 1 k p (Riitta Rajala ym.), 29.4. Maa Haa-tala 1 k-tyyppinen p (Juhani Rissanen & Markku Ukkonen). **2005:** Uusi komea saapumisennätys 6.4. Rau Koipiniemi 1 p (Jouni Röntynen), muutenkin normaalia runsaammin kevät-havaintoja: 17.–20.4. Kuo Vehmersalmi, Räsälä a2 k-tyyppistä p (Tuomo Mönk-könen, Ilkka Markkanen, Riitta Suhonen ym.), 18.4. Rau Vaajasalmi 1 m N (Esko Vesanen), 21.4. Rau Toholahti 1 p (Teuvo Vepsäläinen ym.), 24.–26.4. Ves Koulutie 1 p (Kauko Koskinen, Jouko Pirppu), 1.5. Iis Kihlovirta 1 p (Jarmo Yliluoma ym.), 6.5. Kuo Huuhanmäki 1 p (Erkki Björk ym.).

Viirusirkkalintu *Locustella lanceolata*

2005: Pohjois-Savon 6. havainto, tuttuun tapaan kesä-heinäkuun vaihteessa, muu-toilta saapuneesta ”rajojaan etsivästä” lau-lavasta koirasta: 29.6.–4.7. Sii Rissala 1 Än p (Markku Ukkonen ym.) – havainto on RK:n hyväksymä (Lindholm ym. 2006).

Rastaskerttunen

Acrocephalus arundinaceus

2003: Paransi saapumisennätystään: 25.5.–8.6. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 Ä (Erkki Björk, Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.), 9.6. Jua Rupsanlahti 1 Ä (Matti Saa-rela & Juha Väättäinen). **2005:** 2.–20.6. Kuo Riistavesi, Leppäranta

– Keskimmäinen 1 Ä (Pertti Renvall ym.), 9.–13.6. Rau kirkonkylä, Savipuro 1 Än, rengastettiin (Esko Vesanen, Hannu Kärk-käinen ym.; valokuva) – Pohjois-Savon 13. havainto.

Lapinuunilintu *Phylloscopus borealis*

2002: 14.–20.7. Lap Vanha hautausmaa 1 Än p (Mats Björklund, Juha Koponen ym.), 19.7. Kuo Haminalahti 1 Än p (Ilkka Mark-kanen ym.). **2003:** 7.–12.7. Sii Kasurila 1 Än (Markku Ukkonen ym.). **2004:** 26.6. Rva Kipari, Hiekkahäikkä 1 Än (Olli Haukkovaara). Vain hyvin nähdyt ja dokumentoidut yksi-löt hyväksytään havaintoarkistoon.

Hippiäisuunilintu

Phylloscopus proregulus

2003: Syksyn tuulet saattelivat ennätyskel-lisen paljon hippiaisuunilintuja Suomeen. Invaasion tiivis huippu koettiin 3.–12.10. (Rissanen ym. 2005). Pohjois-Savostakin löytyi yksi, ja toisaalta, etsinnöistä huoli-mattakin vain yksi yksilö. 10.10. Suo Iisve-si, Kinnulanniemi 1 p isossa tiaisparvessa (Hannu Kärkkäinen & Pertti Renvall) – 8. havainto maakunnasta. Linnun löytäjää (HKä) onnisti syksyn ensimmäisellä varsi-naisella siipijuovafyllariretkellään!

Taigauunilintu

Phylloscopus inornatus

2003: Hippiäisuunilinnun tapaan myös tai-gauunilinnulla oli syys-lokakuussa ennä-tyksellisiin massoihin yltänyt esiintyminen maassamme (Rissanen ym. 2005). Huippu osui jaksolle 24.9.–12.10 ja invaasiosta saa-ttiin pieni ja hento ote myös Pohjois-Savos-sa: 28.9. Sii Siilinjoki 1 Än (Markku Ukko-nen ym.), löytyi laulun perusteella, 9.10. Kuo Neulalahti, Marikko 1 hetken p jat-koi nSW (Marko Kelo, Jorma Kelo, Jaak-ko Kettunen, Ilkka Markkanen, Pertti Ren-vall & Riitta Suhonen), tämäkin yksilö yltyi uunilintujen tapaan tapailemaan syyslau-lua. Lisäksi havainto lajilleen määrittämät-tömäksi jääneestä siipijuovafyllarista tai-ga-/kashmirin-/hippiaisuunilintu: 26.9. Sii Joentaus 1 p (Jari Jokela).

2005: 25.9. Vrk Lehtoniemi 1 p (Harri Miettinen ym.), 25.9. Nil Ranta-Sänkimä-ki, Vehkarinne 1 p (Juhani Rissanen), 28.9. Kuo Neulalahti, kalantutkimusyksikön ran-ta 1 hetken p, jatkoi nSW (Mikael Rytkö-nen, Marko Kelo, Ilkka Markkanen & Pert-ti Renvall).

Lapintiaainen *Parus cinctus*

2002: –20.1. Kuo Kurkiharju, Kotkannie-mi 1 p, kävi 9.12.2001 lähtien mm. ahkeras-ti ruokinnalla (Jorma Tuomainen ym.), 8.1. Kuo Kelloniemi 1 p (Heikki Kotilainen), 2.10. Sii Vehkamäki a2m S (Ilkka Markka-nen), 7.12. Kuo Vaajasalo 1 p, käväisi ruo-

kinnalla (Anna-Riikka Ihantola).

2003: 4.10. Maa Patalahti a2 kiert (Helena Rönkä & Risto Rönkä).

2004: 7.–8.10. Iis Haukiniemi 2 p (Juha Koponen, Armi Riikonen, Aaro Väänä-nen, Jarmo Yliluoma, Juhana Rytönen, Mikael Rytönen, Toni Saarelainen ym.), 10.10. Kuo Puutossalmi 1 m ESE (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Pertti Renvall, Juhani Rissanen, Riitta Suhonen, Markku Ukkonen, Jyrki Uotila & Niklas Åberg), 19.10. Kuo Puutossalmi a2 m ESE (Aarne Hagman & Pertti Renvall), 21.11. Sii Sal-mentie 1 kiert (Asta Lähdesmäki & Jyrki Uotila), n. 1.11.–31.12. Suo Palestiina 1 p, kävi ruokinnalla (Esko Vesanen ym.). **2005:** 1.1.–8.4. Suo Palestiina 1 p, kävi läpi talven ahkerasti ruokinnalla (Esko Vesanen ym.), 24.3. Ves Kuuslahti, Myllypuro 1 p (Keijo Palm), 13.11.–3.12. Kuo Sotkannie-mi 1 kiert (Aimo Hartikainen, Heikki Koti-lainen ym.), 5.12. Iis Lumikonkatu 1 p (Jere Huttunen).

Pussitiainen *Remiz pendulinus*

2002: 5.6. Maa Kinnulanlahti, Pieni Lapin-järvi 1 p (Heikki Kotilainen & Aimo Har-tikainen) – havainto on RK:n hyväksymä (Luoto ym. 2003).

Nokivaris *Corvus corone corone*

Sama yksilö viihtyi Kuo Keskustan – Sata-mapuiston alueella ja lähiympäristössä yli seitsemän vuotta! 13.4.1996–25.8.2003 (Heikki Kotilainen, Erkki Björk ym.; valo-kuva). – Havainto on RK:n hyväksymä (Luoto ym. 2004).

Keltahemppo

Serinus serinus

2003: 8.–27.6. Kuo Savilahti – Neulalahti 1

k Ä p (Aimo Hartikai-nen ym.). Piti näky-västi ja kuuluvasti yllä reviiriä miltei koko kesäkuun. Houkutte-li laajalti bongareita ja lieneekin ollut vuoden 2003 bongatuimpia lintuja Pohjois-Savos-sa.

Vuorihemppo

Carduelis flavirostris

2002: 5.2. Kuo kes-kusta, Minna Cant-hin katu 1 p, hetken ruokinnalla (Paavo Liimatta), 13.–14.4. Vrk Pitkälänniemi 1 p (Harri Miettinen, Timo Immonen ym.), 15.4. Vrk Lehtoniemi, Paskis 2 p (Markus Miettinen).

2004: Tunturikiu-run ohella huhtikuus-sa havaittiin normaalia runsaammin myös vuorihemppoja. Sii Kemiralta havaintoja neljältä päivältä ilmei-sesti samasta parves-ta: 9.–11.4. a5 p (aina-kin 1 k) (Markku Ukkonen ym.), 12.4. a6 p (Raimo Hämäläinen), 10.4. Kuo Hamina-lahti a3 (ainakin 2k Än) p nous SW (Pert-ti Renvall), 31.10. Sii Siltasalmi 1 p nous S (Markku Ukkonen). Pohjois-Savon keväthavainnot painottuvat selvästi ajalle 9.–17.4.

Keltahemppo lauleli Kuopion Savilahdessa 8.–27.6.2003. Kuva Juha Poutanen.

Pikkusirkku *Emberiza pusilla*

2002: 15.9. Kuo Haminalahti 1 p (Heik-ki Kotilainen & Eelis Rissanen) – Pohjois-Savon 7. havainto.

KIRJALLISUUS

Ilomäki, T. 2005: Merta karta. Arvo-kotkien muutosta ja sen havainnoinnis-ta Kymenlaaksossa ja vähän muualtakin. – Omakustanne, 44 s. Ilomäki, T. 2006: Päivä, jota en vaihtai-si pois – syksyn 2005 punajalkahaukkava-ellus Kymenlaaksossa. – Lintukymi 28: 56–59. Koistinen, J. 2006: Syksyn 2005 punajal-kahaukkavaellus ja säätila. – Lintukymi 28: 59. Leivo, M. 2005: Punajalkahaukan ennä-tysinvaasio Suomeen. – Alula 11: 154-155. Lindholm, A., Aalto, T., Normaja, J. & Rauste, V. 2006: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2005 harvinaisuusha-vainnot. – Linnut-vuosikirja 2005: 53–62. Luoto, H., Aalto, T., Lindholm, A., Nikander, P.J., Normaja, J., Soilevaara, K. & Rauste, V. 2004: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2003 harvinaisuusha-

vainnot. – Linnut-vuosikirja 2003: 33–48. Luoto, H., Aalto, T., Lindholm, A. Nor-maja, J. & Rauste, V. 2005: Rariteettiko-mitean hyväksymät vuoden 2004 harvi-naisuushavainnot. – Linnut-vuosikirja 2004: 73–86. Luoto, H., Aalto, T., Lindholm, A., & Rauste, V. 2003: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2002 harvinaisuusha-vainnot. – Linnut-vuosikirja 2002: 63–80. Pynnönen, J. 1999: Pikkuruokki. – Kuo-pion luonnontieteellisen museon julkaisu-ja 5: 200. Pöyhönen, M. (toim.) 2004: Lintuvuosi 2003. – Lintukymi 26: 28–78. Renvall, P. 2004: Pikkukiljukotka ensi ker-taa Pohjois-Savossa. – Siivekäs 25: 32–33. Rissanen, E., Keskitalo, M., Laukkanen, S. & Ohtonen, M. 2004: Pikkuharvinai-suuksien esiintyminen Suomessa vuonna 2002. – Linnut-vuosikirja 2003: 22–32. Rissanen, E., Keskitalo, M., Laukkanen,

S. & Ohtonen, M. 2005: Pikkuharvinai-suuksien esiintyminen Suomessa vuonna 2003. – Linnut-vuosikirja 2004: 63–72. Ruokolainen, K. & Kauppinen, J. (toim.) 1999: Kuopion ja Pohjois-Savon linnus-to. – Kuopion luonnontieteellisen museon julkaisuja 5: 1–343. Ruokolainen, K., & Rissanen, E. 2000: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsu-s 1997. – Siivekäs 21: 20–31. Savolainen, E. 1980: Karikukko Arenaria interpres pesivänä Keiteleellä. – Ornis Fennica 57: 176. Taskinen, J. 2004: Niittysuohaukka pelas-tui rastaspommituksen tuhoilta. – Suomen Luonto 63 (7): 14. Toivanen, J. & Ruokolainen, K. 1999: Peltopyy. – Kuopion luonnontieteellisen museon julkaisuja 5: 148–149. Väänänen, V-M. 2004: Kosteikkolinnus-ton muutokset Maaningan lintuvesillä. – Siivekäs 25: 28–30.

Syksyn pinnaviikot 2004-2006

Mikael Rytönen

Syksyn piinaava pinnaviikko on kisattu tähän mennessä kolme kertaa ajan- kohdan vaihdellessa syyskuusta loka- kuun alkuun. Se on siis varsin nuori tulokas pohjoissavolaيسessa lintuhistoriassa. Pinnaviikon idea oli silloisen hallituksen, jonka ideasta ensimmäinen kisajärjestettiin vuonna 2004.

Viikko kisataan pareittain eli kahden hengen joukkuein. Molempien täytyy havaita laji, muttei välttämättä samana päivänä eli taktikoida voi mielin määrin. Alueena on luonnollisesti Pohjois-Savo. Kovimmilla kisaajilla viikko on tietysti lomaviikko muiden yrittäessä kaapia retkiaikaa kokoon työ- tai kouluviikon keskellä.

Ensimmäinen pinnaviikko oli lokakuussa 2.-10. päivä 2004. Viikon alku oli melko lauhaa ja se vaikutti havaittuihin lajeihin paljon. Ensimmäisenä viikonloppuna melkein kaikki joukkueet olivat edustettuna Kuopion Puutossalmella ja huono valinta se ei ollut: parhaimpana havaittiin pikkujoutsen muuttamassa muutaman laulujoutsenen kanssa. Siilinjärven Musti ja Raasio olivat myös ahkerasti retkeilyt paikat ja mukavia lajeja molemmissa riitti, mm. 1-4 suosirriä Mustissa 8.10. asti ja pikku-uikku 7.10. saakka Raasiossa. Pohjois-Savon eteläosat jäivät hiukka vähemmälle retkeilylle paitisi H&R Röngän joukkueelle Lepinkäisille, josta kertoo paljon heidän peräti 6 ässäänsä, mm. punakuiri Varkaudessa ja lapinsirkku sekä kanadanhanhi Rautalammillä.

Viikon kovin havainto tuli kuitenkin ”pohjoisesta”, merisirri 7.-9. päivä Iisalmen Haukaniemessä. Havainto oli Pohjois-Savon neljäs. Samalla paikalla havaittiin myös kaksi lapintiaista. Viimeisenä viikonloppuna tuli kylmä purkaus pohjoisesta ja alkoi kunnon syksy.

Pinnaviikon 2004 voitti melko ylivoimaisesti Opelixit eli Ilkka Markkanen ja Jaakko Kettunen 93:lla lajilla. Joukkueita osallistui tasan 10 ja yhteislajimäärä oli 112.

- Tulokset:
- Opelixit** (Ilkka Markkanen & Jaakko Kettunen) 93 lajia; pikkutikka
 - Lepinkäiset** (Helena & Risto Rönkä) 81 lajia; kanadanhanhi, kaakkuri, viirupöllö, metso, punakuiri, lapinsirkku
 - Elämä on Birdlaiffii** (Pertti Renvall & Riitta Suhonen) 83 lajia; jänkäkurppa
 - ARIJko** (Armi Riikonen & Juha Koponen) 74 lajia; nokikana, pikkulepinkäinen, keltavästäräkki
 - Kalevalankadun Staiji & comp.** (Asta Lähdesmäki & Mikko Pärssinen) 70 lajia; punasotka, tuulihaukka, harmaapäätikka
 - Part Of Great Tit Watchers** (Marko Kelo &

Kaikki pinnaviikon osallistujat väittivät viikon olleen leppoisaa retkeilyä. Joukkueen Tosi(k)ornit Mikko Pärssinen nuotiolla, penkillä joukkueen sienisaalis! Kuva Asta Lähdesmäki

- Petri Sallinen) 70 lajia
- Kiertolinnut** (Jyrki Uotila & Niklas Åberg) 66 lajia
 - Sunnuntaibongarit** (Jarmo Yliluoma & Aaro Väänänen) 62 lajia; haarapääsky
 - Viäntäjäväenöt** (Markku Ukkonen & Juhani Rissanen) 61 lajia
 - Kelloniemen poijjat** (Mikael Rytönen & Toni Saarelainen) 47 lajia

Pinnaviikko 2005 käytiinkin sitten kuu- kautta aikaisemmin kuin edellinen, eli 3.-11.9.2005. Yhteislajimäärä oli luonnollisesti korkeampi ja joukkueiden lukumäärä nousi 12:een. Viikon sää oli kesäistä ja länsi-lounaistuulista eli itäpuoliset virtaukset, arktikalle potkua antavat pohjatuulet ja rankemmat tiputuskelit jäivät Pinnaviikolla kokematta.

Viikko vierähti melko lailla peruslajiston parissa. Mielenkiintoisimpia havaintoja olivat muuttava(!) hiiripöllö 10.9 Puutossalmella sekä muuttava nuori sirosuohaukka samana päivänä Silmäsuolla. Muita ässiä olivat mm. kuovisirri 4.9 Siilinjärven Mustissa, muuttava valkoviklo 8.9 Rautalammin Junnon altaalla, paikallinen merimetso 11.9 Karttulan Virmasvedellä ja punasotkanaras 10.9 Riistavedellä.

Vuoden 2005 pinnaviikon voittaja selvisi niukasti ässäratkaisulla kummankin kärkijoukkueen saadessa 113 lajia. Viikon voit-

ti Elämä on Birdlaiffii eli Pertti Renvall ja Riitta Suhonen yhteislajimäärän ollessa 129.

Tulokset:

- Elämä on Birdlaiffii** (Pertti Renvall & Riitta Suhonen) 113 lajia; metso, hiiripöllö, sirosuohaukka, merikotka
- Opelixit** (Jaakko Kettunen & Ilkka Markkanen) 113 lajia; lehtokerttu, jänkäkurppa, metsäviklo
- Risukko** (Juhani Rissanen & Markku Ukkonen) 102 lajia
- Kalevalankadun Staiji & comp** (Asta Lähdesmäki & Mikko Pärssinen) 98 lajia; valkoviklo, punasotka
- Part of GTW** (Marko Kelo & Eelis Rissanen) 91 lajia
- Hyvä yritys** (Juha Koponen & Armi Riikonen) 83 lajia; kuovisirri
- Virnes&Virnes** (Ari Virnes & Suoma Virnes) 80 lajia
- ArPa** (Paula Manninen & Ari Tossavainen) 69 lajia; merimetso
- Verkonkokijat** (Eeva Uotila & Jyrki Uotila) 57 lajia
- Vieremän taajamabongarit** (Heidi Haataja & Markku Haataja) 48 lajia
- Ytköset** (Mikael Rytönen & Juhana Rytönen) 36 lajia; urpiainen
- Rantaremmi** (Niklas Åberg & Kari Saukkonen) 30 lajia

Vuoden 2006 pinnaviikon ajankohtaa siirrettiin taas mutta tällä kertaa vain viikolla. Nyt kisattiin 9.-17.9.2006 ja joukkueita ilmoittautui saman verran kuin ensimmäisenä vuonna, eli 10. Viikon sää oli melko kesäinen ja sateinenkin. Ensimmäisenä lau- antaina vettä tuli taivaan täydeltä ja lähes joka joukkueen retkisuunnitelmat menivät uusiksi. Muutamat kärkijoukkueet eivät kuitenkaan luovuttaneet mm. Opeliksit rähvelsivät jo lauantaia kokoon lähes 50 lajia. Lopun viikkoa sää oli kesäisen letkeä muuttamiseksi pienine sadekuuroineen.

Retkeily oli mukavaa ja leppoisaa luonnosta naattimista. Viikosta ennustettiin tiukkaa ja sellainen siitä näyttikin tulevat kun ainoana joukkueena Lepinkäiset pelasivat superreilua ilmoittaen kaikki havain-

tonsa jo viikon aikana Tiiraan muiden pitä- essä täydellistä ”radiohiljaisuutta”. Hieman jo arvailua syntyi voittajan vaihtumisesta, kun Tiiraan alkoi tippua koviakin havain- toja. Mutta niin vain konkarijoukkue Opeliksit palasi voittojen tielle viiden lajin erola Lepinkäisiin. Ässiä oli yhteensä 13, mm. tervapääsky 9.9 Kuopiossa, merikotka paikallisena Mustissa 16.9, kahlaajista valkoviklo 16.9 ja myöhäinen pikkutylli 17.9 Raasiossa ja luhtahuitti 17.9 Maaningan Patalahdella. Joukkueista peräti neljä pääsi 100 lajin paremmalle puolelle ja kokonais- lajimäärä oli 137.

Tulokset:

- Opeliksit** (Ilkka Markkanen & Jaakko Kettunen) 108 lajia; varpuspöllö
- Lepinkäiset** (Helena & Risto Rönkä) 103

lajia; mustapääkerttu

- Perts ja Kilu** (Pertti Renvall & Riitta Suhonen) 102 lajia; luhtahuitti, tundrahanhi, muuttohaukka, tervapääsky, kalatiira
- Tosi(k)ornit** (Asta Lähdesmäki & Mikko Pärssinen) 100 lajia; valkoviklo
- Varma arvaus** (Juha Koponen & Armi Riikonen) 95 lajia; mustalintu, tilhi
- Acrosepalukset** (Mikael Rytönen & Niklas Åberg) 89 lajia; pikkutylli
- Verkonkokijat** (Jyrki & Eeva Uotila) 84 lajia; merikotka, pulmunen
- Dudeiskät vääntömomentilla** (Marko Kelo & Eelis Rissanen) 81 lajia
- MATO** (Paula Manninen & Ari Tossavainen) 67 lajia
- Sunnuntaibongarit** (Jarmo Yliluoma & Aaro Väänänen) 63 lajia

Ilman rallia ei talvi tule - mittelöt 2004-2006

Marko Kelo

Talvipinnaralli 2004 - pimittää vai pimittääkö

Sääntömuutokset olivat suurin puheenaihe tämän vuoden rallissa. Säännöthän muut- tuivat oleellisesti mm. pimityksen ja pistey- tyksen suhteen. Pimityspykälällä pyrittiin- kin saamaan joukkueet pohjustamaan ja liikkumaan laajemmalla alueella tavoitteena pinnaviikon tavoin määrältään ja laadul- taan upeita havaintoja.

Luonnollisesti uusia sääntöjä jouduttiin pariin otteeseen muuttamaan ja muutamia kysymysmerkkejäkin vielä jäi ilmoille, mut- ta kaiken kaikkiaan voi todeta, että itse ralli saatiin kunnialla kisattua ja vielä ennätys- joukkue-, ja osanottajamäärillä höystettynä. Järjestyksessään 16. talvipinnaralli keräsi joukkueita kaikkiaan 23, joissa osallistujia oli 66.

Hieman rallia edeltäneestä sääjaksos- ta: Pakkasjakso alkoi marraskuun puolivä- lin tienoilla, jolloin pienimmät lammet ja järvet saivat jääkantensa. Pakkanen jatkoi paukkumistaan marraskuun loppupuolella- kin, lukemien ollessa jopa -20 °C. Alueem- me ”pääallas” eli Kallavesj jäätyi virallises- ti 28.11. klo 20.30, joten rallisuunnitelmat vesilintujen etsimisen suhteen menivät uusiksi.

Rallipäivä 4.12. alkoi kauniin aurinkoi- sena muuttuen puoliltapäivin tuhrusen harmaaksi. Lumisade jatkui koko valoisan ajan tehden lintujen havaitsemisen haasteel- liseksi. Pakkasta rallipäivänä oli n. -12 °C.

Rallissa onnistuttiin haalimaan kasaan kaikkiaan 56 lajia, joista 6 oli ässiä. Ässä- lajit olivat: pikkukäpylintu, pyrstötiainen,

huuhkaja, kuukkeli, mustapääkerttu ja hel- mipöllö.

Havaitut lajit huutojärjestyksessä: varpu- nen, talitiainen, varis, harakka, viherpeippo, sinitiaainen, käpytikka, närhi, punatulkku, korppi, koskikara, hömötiainen, keltasirk- ku, pikkuvarpunen, urpiainen, naakka, kuusitiainen, laulujoutsen, työttötiainen, kesykyyyhy, fasaani, sinisorsa, varpuspöl- lö, harmaalokki, hippiäinen, käpylintu sp., pikkukäpylintu, puukiipijä, telkkä, pikku- uikku, tikli, kanadanhanhi, lapasotka, tee-

ri, pyy, vihervarpunen, isokoskelo, peippo, tilhi, pilkkasiipi, pätkinänakkeli, pyrstöti- ainen, pohjantikka, isolepinkäinen, musta- rastas, kanahaukka, räkättirastas, pikkutik- ka, pätkinähakki, lapintiaainen, huuhkaja, palokärki, tundraurpiainen, varpushaukka, kuukkeli, mustapääkerttu, helmipöllö

TPR4.12.2004

1. Pappa ja pojat: Timo Immonen, Allan Nyysönen, Eino Repo **39**

Täältäähän niiden mustarastaiden piti löytyä? Mikko Pärssinen ja Jyrki Uotila lumettomassa talvipinnarallissa 2006. Kuva Asta Lähdesmäki

Sinitiaisen havaitsivat kaikki joukkueet. Kuva Petri Jauhiainen.

- 2. Närhen munat:** Jarkko Koskela, Hannu Kärkkäinen **36**
3. Metsässä Hiipijät: J. Aalto, M. Järvinen, S. Niiranen, E. Vesanen, P. Järvinen **36**
4. Virkavalta: Eelis Rissanen, Matti Saarela, Juha Väättäinen **35**
5. Homenokat: Jorma Knuutinen, Hannu Siikavirta, Teuvo Vepsäläinen, Eila Karki **35**
6. Erä-Jormat: Timo Filipoff, Lassi Lähdesmäki, Toni Uusimäki, Petri Sallinen **35**
7. Karvaturvat: Aimo Hartikainen, Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen **34**
8. Pyryharakat: Marja Majjala, Jarmo Ukkonen, Jorma Junikka, Suoma Virnes **31**
9. Leppoiset lintulautakisailijat: Asta Lähdesmäki, Juha Poutanen, Jyrki Uotila **30**
10. Elämä on Birdlaiffi: Pertti Renvall, Menni Renvall, Riitta Suhonen **29**
11. MAHAHA: Markus Miettinen, Hannu Räsänen, Harri Miettinen **29**
12. Paari-ErnoT: Paula Manninen, Ari Tossavainen, Erno Tossavainen **26**
13. Pikкусиivet: Mikael Rytönen, Juhana Rytönen, Toni Saarelainen **25**
14. Rallihaahkat: Jorma Kelo, Niklas Åberg, Tommi Kekäläinen **23**
15. ???: Riitta Rajala, Pirkko Muraja, Kalle Ruokolainen, Markku Ukkonen **23**
16. Argarit: Otso Korhonen, Kuutti Korhonen **21**
17. EKO YKSINÄINEN: Erkki Björk **20**
18. Lapinlahden laskenta: Armi Riikonen, Juha Koponen **20**
19. Rautaparrat: Raimo Hytönen, Risto Kannisto **19**
20. Vieremän taajamabongarit: Markku, Henna (8 v.), Heidi (5 v.) Haataja **17**
21. Hutunkeittäjät: Tarmo, Jere Huttunen **16**
22. Osaton ohrahaukka: Minna Ertimo, Jyrki

- Pynnönen **15**
23. Mökkihöperöt: Anne, Mika Gråsten **14**

Talvipinnaralli 2005 - HOPEAN harmaata

Järjestyksessään 17. talvipinnaralli kisailtiin 3.12.2005. Joukkueita ralliin ilmoittautui 22 ja osallistujia joukkueissa oli 63. HOPEAL-LE päästiin joukkue- ja osanottajamäärissä tällä kertaa, vaikkakin edellisvuosi viittasi yhä vain lisääntyvään pinnaralliaktiivisuuteen. Silti joillakin tärkeillä ”pinnapaikoilla” tuppasi olemaan ruuhkaa, vain vuorot numerot puuttuivat.

Säät muutamaa viikkoa ennen rallia olivat suosiolliset lajimäärää ajatellen. Järvet olivat vielä vapaat jäistä ja viipyjiä oli lapasotkista ja pilkkasiivistä lähtien, mutta kuinkas kävikään. Viikkoa ennen rallia tulivatkin pakkaset ja jättivät otolliset pinnapaikat, niinpä monen joukkueen osalta rallisuunnitelmat menivät jälleen kerran uusiksi. Nämä em. pinnapaikat olivat pieniä järviä ja lampia sekä suurempien järvien lahtiosia.

Aiempien vuosien tapaan monet rallireitit kulkivat suurempien järvien ääreltä Rautalammin sulapaikoille ja suoalueille. Osalle joukkueista riitti Kuopion ja Maaningan sekä Lapinlahden ja Iisalmen alueet, mutta osa käytti koko kisa-ajan hyödyksi ajelen sinne pilkkasiipeä pointsaamaan ja tänne pikku-uikkua etsimään. Saattoihan sekin kannattaa.

Ja ne säännöt... no ainahan säännöistä ja niiden laatioista riittää urputusta ennen ja jälkeen rallin, mikä kuulune kisakuumeeseen.

Jotain uutta itse kisaan kuitenkin kaivattaisiin, ettei kaavoihin kangistuttaisi ja jouk-

kuekato uhkaisi rallia. Muistelen joskus erään siilinjärveläisen nimeltämainitseman lintuasemarengastajan heittäneen ilmoille tietynlaista kerroinjärjestelmää, jossa vähäisen retkeilyaktiivisuuden omaavilla kunnilla kertoimet pumpsahtaisivat ylöspäin, ts. kanadanhanhesta saisi ”hui-mat” pointsit Varpaisjärvellä, kun taas Rautalamilla laji olisi vain pisteen arvoinen. Aika näyttää saammeko kokea tällaista rallia. Olisin valmis kokeilemaan kyseistä rallia, mikäli vain hengenheimolaisia löytyisi.

Rallissa havaittiin kaikkiaan 66 lajia, mikä oikeuttaa rallihistorian HOPEISELLE sijalle vain kahden lajin erotuksella. Ennätystä pitää edelleen hallussaan vuoden 2000 ralli.

Ässiä kertyi kaikkiaan kahdeksan: pikku-uikku, uivelo, metso, harmaapäätikka, valkoselkätikka, pähkinähakki, kuukkeli ja vihervarpunen. Ajankohtaan nähden hyviä lajeja nähtiin myös mukavasti, mm. jouhisorsa, mustalintu, haapana, tukkakoskelo, tukkasotka, silkkiuikku ja lapintiainen.

Rallissa havaitut lajit: harakka, keltasirkku, kesykyhky, punatulkku, sinisorsa, talitiainen, varis, varpunen, viherpeippo, hömötiainen, korppi, käpytikka, laulujoutsen, närhi, sinitiainen, harmaalokki, naakka, pikkuvarpunen, urpiainen, töyhtötiainen, teeri, räkättirastas, isokoskelo, tilhi, kuusitiainen, hiiripöllö, hippiäinen, puukiipijä, koskikara, telkkä, vihervarpunen, valkoselkätikka, jouhisorsa, pikku-uikku, pähkinähakki, mustalintu, tukkasotka, haapana, lapintiainen, huuhkaja, kalalokki, kanadanhanhi, peippo, pyrstötiainen, varpuspöllö, fasaani, harmaapäätikka, helmipöllö, isolepinkäinen, kuukkeli, mustarastas, palokärki, pohjantikka, pyy, tukkakoskelo, uivelo, varpushaukka, pilkkasiipi, tundraurpiainen, metso, silkkiuikku, tikli, merimetso, merilokki, kanahaukka, järripeippo

TPR 3.12.2005

- 1. Metsässä hiipijät :** Esko V., Jussi A., Seppo N., Matias J., Pauli J. **50**
2. Elämä on Birdlaiffi: Riitta Suhonen ja Pertti Renvall **40**
3. Tosi-tosimiehet: Ihanus, Koskela, Kotilainen & Kärkkäinen **38**
Pappa ja pojat: Eino Repo, Allan Nyyssönen ja Timo Immonen **38**
5. Johtoporras: Asta L., Jyrki U., Mikko P. **37**
6. Melanitta Fuscaa: Jorma ja Marko Kelo, Jussi Koponen **36**
Erä-Jormat: Petri Sallinen, Lassi Lähdesmäki, Toni Uusimäki ja Timo Filipoff **36**
Karvaturvat: Aimo Hartikainen, Jaakko Kettunen ja Ilkka Markkanen **36**
Riskiryhmä: Petro Pynnönen, Eelis Rissanen, Matti Saarela, Juha Väättäinen **36**
10. Topi epäsi isäpeipot: Hannu Siikavirta, Jorma Knuutinen ja Teuvo Vepsäläinen **34**

- 11. Männistön mähertäjät:** Suoma Virnes, Jorma Junikka, Jarmo Ukkonen, Marja Majjala **32**
12. Lepinkäiset: H & R Rönkä **31**
Risukko: Juhani Rissanen, Markku Ukkonen **31**
14. Lapinlahden Luku ja Laskenta: Armi Riikonen, Harri Hölttä, Juha Koponen **30**
15. Pikкусиivet: Mikael & Juhana Rytönen ja Toni Saarelainen **29**
Iisalmen pöllöt: Markku Niiranen, Jarmo Yliluoma **29**
17. Käen-nokat: Ari Virnes, Riitta Rajala **27**
18. Trio äkkinäiset: Jouko Pulkka, Martti Hujanen, Markku Kumpulainen **26**
Punatulkut: Kari Saukkonen, Jyrki Pynnönen, Niklas Åberg **26**
20. Hutturinnat: Tarmo ja Jere Huttunen **24**
21. Eko yksinäinen: Erkki Björk **21**
22. Mökkihöperöt: Anne ja Mika Gråsten **18**

Talvipinnaralli 2006

– puoli kuuta peipposesta

Vain pääskysyet puuttuivat. Olihan siinä taasen kasvihuoneilmion tuntua, plussakelissä, maa lumesta vapaana, kisailla Kuikan ralliherruudesta tuona navakan tuulisena joulukuun toisena päivänä. Lämpötila pysytteli viiden asteen verran plussan puolella ja tuuli puhalteli navakasti lännestä.

Säätila noin kuukausi ennen rallia oli lähes yhtä sekava kuin nuoren aroharmaalokin etsintä satapäisestä harmaalokkiparvesta. Marraskuun alun kovat pakkaset lopettivat laineiden liplatuksen järvillä, ainoastaan suuremmat selät pysyivät sulina. Tämä varmasti sai aikaan vesiäisten ym. myöhästelevien muuttolintujen masapaon kohti lämpimämpiä maita. Mutta luonto odottikin juuri sen aikaa, että viimeisetkin lintujen perävalot olivat hävinneet horisonttiin ja vasta sitten termostaatti käännettiin suuremmalle. Muutama viikko siinä meni ja järvet liplattelivat jälleen jäistä vapaana.

Tämän vuoden ralli oli järjestyksessään 18. Joukkueita ralliin osallistui 17 ja osallistujia yhteensä 47. Lukemilla ei tällä kertaa ennätyksiä päässyt syntymään. Lajistollisesti oltiin suurin piirtein edellisvuosien tasolla. Muutamia valopilkkuja tämä ralli sentään tarjosi, toisille...

Pähkinäakkelit olivat mukavasti edustettuina lajilistoilla, johtunee vaelluksen lisäksi myös tiedossa olleista ruokintapaikoista, joilla näitä piipertäjiä oli tavattu jo useamman viikon ajan.

Harvinaisinta herkkua edusti muutaman joukkueen kohdalle Heinälamminrinteellä lennellyt vuorihemppo. Se oli ilmaantunut jo viikkoja ennen H-hetkeä kaatiksensa meheville kasoille.

Ajankohdalle hieman harvinaisempia lajeja edustivat lisäksi kaakkuri, lapasotka, mustalintu, pähkinähakki ja punakylkiras-

tas. Ässäkamaa rallissa olivat kaakkuri, viirupöllö, varpuspöllö, metso ja kirjosiipikäpylintu, joista 3 ässää löytyi joukkueelta Rahhoo evväänä. Liekö ollut hyvin pohjustettu vai vielä paremmin tuuritettu, joka tapauksessa hieno saalis.

Tämän rallin ehdotonta suolaa, hunajaa tai jotain muuta manaa oli lintuhavaintojen lisäksi tietysti All Starin rynnäminen kärkijoille. Myönnetään nyt kaikki yhteen ääneen, että hirveästi ei hetkauta suuntaan taikka toiseen tietoa siitä, jotta tietyt joukkueet ovat taasen mitalikolmikossa. Mutta tämä tuoreiden kasvojen saaminen mitalipallille on sitä mitä tämä ralli tarvitsee, ettei se mene kokonaan Michael Schumacherheiluksi. Anteeksi, ja kunniahan kuuluu myös ykköstiimille eli Idolsille ja kolmanneksi tulleelle joukkueelle nimeltä Elämä on etikan juontia, sekä tietysti kaikille kisaan osallistuneille.

Havaitut lajit: varpunen, talitiainen, harakka, varis, kesykyhky, sinitiainen, korppi, harmaalokki, hippiäinen, keltasirkku, hömötiainen, kuusitiainen, viherpeippo, töyhtötiainen, räkättirastas, punatulkku, tilhi, urpiainen, käpylintulaji, närhi, naakka, sinisorsa, käpytikka, laulujoutsen, pikkuvarpunen, koskikara, puukiipijä, kanahaukka, vihervarpunen, pyy, pähkinähakki, telkkä, teeri, isolepinkäinen, fasaani, kalalokki, peippo, järripeippo, pähkinähakki, tikli, varpushaukka, isokoskelo, harmaapäätikka, mustarastas, pikkutikka, viirupöllö, kottarainen, huuhkaja, punakylkirastas, vuorihemppo, lapasotka, mustalintu, taviokuurna, pyrstötiainen, mustapäakerttu, kirjosiipikäpylintu, varpuspöllö, metso, kaakkuri

TPR 2.12.2006

- 1. Idols:** Jukka Ihanus, Jarkko Koskela, Eelis Rissanen **43**
2. All Stars: Mikael Rytönen, Toni Saarelainen, Niklas Åberg **38**
3. Elämä on etikan juontia: Mikko Pärssinen, Jyrki Uotila, Asta Lähdesmäki **37**

Puukiipijä on kovaa valuuttaa pinnarallissa. Kuva Pekka Selin.

- 4. Karvaturvat:** Aimo Hartikainen, Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Pertti Renvall **36**
5. Pappa ja pojat: Timo Immonen, Allan Nyyssönen, Eino Repo **35**
6. Erä-Jormat: Timo Filipoff, Lassi Lähdesmäki, Petri Sallinen **35**
7. Rahhoo evväänä: Markus Miettinen, Sari Miettinen ja Harri Miettinen **34**
8. Good, bad and ugly: Juhani Rissanen, Kalle Ruokolainen, Markku Ukkonen **34**
9. Jane ja James Honda: Helena Rönkä, Risto Rönkä **31**
10. Männistön mähertäjät: Erkki Alava, Marja Majjala, Jarmo Ukkonen, Suoma Virnes **31**
11. Iisalmen pöllöt: Jarmo Yliluoma, Aaro Väänänen **30**
12. Tehoryhmä: Jyrki Pynnönen, Kari Saukkonen **30**
13. Tasaluku: Harri Hölttä, Juha Koponen, Armi Riikonen **29**
14. Melanitta Fuscaa: Jorma Kelo, Marko Kelo **28**
15. MATOKO: Olli Korhonen, Paula Manninen, Ari Tossavainen **26**
16. Eko yksinäinen: Erkki Björk **25**
17. Vieremän taajamabongarit: Henna Haataja (10 v.), Heidi Haataja (7 v.), Markku Haataja **24**

Katsauksissa on seuraavien henkilöiden havaintoja:

Havainnoijat: Jussi Aalto, Leevi Ahonen, Auvo Alanne, Sampo Arpalahti, Kalevi Asikainen, Olli Autio, Erkki Björk, Kalle Boman, Birgitta Bovellan, Kari Bovellan, Jared Clarke, Martti Damsten, Juha Eskelinen, Timo Filipoff, Anne Gråsten, Heimo Gråsten, Mika Gråsten, Vesa Haapa-aho, Heidi Haataja, Henna Haataja, Markku Haataja, Aarne Hagman, Kimtmo Hakala, Mikko Hakanen, Kauko Hakkarainen, Lauri Hallikainen, Aimo Hartikainen, Jouko Hartikainen, Juha Hartikainen, Pertti Hartikainen, Jorma Hassinen, Martti Hatunen, Juhani Haukka, Inkeri Heikkilä, Oiva Heikkinen, Vesa Heikkinen, Timo Heiskanen, Päivikki Herranen, Teuvo Herranen, Kari Hiltunen, Eija Hirvonen, Jouni Hoffren, Hannu Holipainen, Matti Hovi, Marja-Leena Hublin, Patrick Hublin, Jukka Hujala, Martti Hujanen, Anne Hukkanen, Harry Huttunen, Jere Huttunen, Jussi Huttunen, Pekka Huttunen, Tarmo Huttunen, Osmo Huupponen, Niina Hynynen, Mauno Hytönen, Raimo Hytönen, Reino Hyvönen, Raimo Hämäläinen, Terho Hämäläinen, Timo Hämäläinen, Titta Hämäläinen, Tuomo Hämäläinen, Anna Hölttä, Harri Hölttä, Minna Ihalainen, Maija Ihantola, Risto Ihantola, Ritva Ikonen, Juha ikäheimo, Kalle Immonen, Kosti Immonen, Oili Immonen, Timo Immonen, Ville Immonen, Eero Jalkanen, Kauko Jalkanen, Mirja Jalkanen, Pekka Jalkanen, Tuomo Jalkanen, Henri Jauhiainen, Tarja Jauhiainen, Jari Jokela, Kari Jokela, Antti Jokikokko, Tuula Jokinen, Leena Juutilainen, Kai Jäderholm, Helena Jäntti, Jorma Jäntti, Jaana Järvinen, Matias Järvinen, Pauli Järvinen, Seppo Järvinen, Pertti Kaarakainen, Armas Kainulainen, Heli

Kaipiainen, Aino Kananen, Antti Kannainen, Timo Kannainen, Helga Kannisto, Risto Kannisto, Raimo Karjalainen, Eila Karki, Alli Karppanen, Henna Karuveha, Kai Karuveha, Pinja Karuveha, Janne Kauhanen, Veikko Kauhanen, Jukka Kauppinen, Liisa Kauppinen, Touko Kauppinen, Eetu Kelo, Jorma Kelo, Marko Kelo, Tommi Kekäläinen, Markus Keskitalo, Raila Ketonummi, Jaakko Kettunen, Erkki Kinnunen, Tuomo Kivenoja, Jorma Knuutinen, Kaarina Knuutinen, Risto Knuutinen, Yrjö Knuutinen, Tapio Koistinen, Mervi Koivikko, Samu Koivistoinen, Sami Koponen, Ville Koponen, Aapo Korhonen, Ilkka Korhonen, Joonas Korhonen, Kuutti Korhonen, Olli Korhonen, Otso Korhonen, Sami Korhonen, Maria Korkalainen, Jussi Korpela, Jarkko Koskela, Tommi Koskela, Mika Ilari Koskinen, Heikki Kotilainen, Arja Kukkonen, Eila Kumpulainen, Petteri Kumpulainen, Panu Kunttu, Erkki Kurkipuro, Salme Kuusela, Pekka Kämäräinen, Hannu Kärkkäinen, Taina Laaksonen, Jaakko Laasanen, Jussi Lahtinen, Jouni Laine, Seija Laine, Kimmo Laitinen, Seija Laitinen, Pasi Laitinen, Veli-Matti Laitinen, Lauri Lappi, Seppo Lappi, Leena Laukkanen, Ilpo Lehtola, Ulla-Maija Lehtola, Martti Lehtovuori, Seppo Leinonen, Maija Leppänen, Antero Liimatainen, Kari Lindblom, Antero Lindholm, Tom Lindroos, Martti Linkola, Esko Linsberg, Valio Linnansaari, Raimo Lipponen, Toivo Litmanen, Marja Luoma, Ari Lyytikäinen, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki, Olli Lähdesmäki, Pertti Lötjönen, Marja Majjala, Paula Manninen, Ilpo Martikainen, Antti Markkanen, Heikki Markkanen, Ilkka Markkanen,

Jouni Markkanen, Juha Markkanen, Jouni Markkanen, Pirjo Maukonen, Pertti Mecklin, Anu Mehto, Niina Mehto, Seppo Mehto, Juha Mertanen, Petrus Mertanen, Reeta Mertanen, Anne Miettinen, Harri Miettinen, Jouni Miettinen, Kaija Miettinen, Markus Miettinen, Jutta Mikkola, Erkki Moilanen, Sonya Morko, Pirkko Muraja, Pekka Mustakallio, Petteri Mustakallio, Anja Mylläri, Mikko Myöhänen, Marita Mömmö, Helena Niemi, Hillevi Niiranen, Markku Niiranen, Pekka Niiranen, Seppo Niiranen, Esko Nikulainen, Unto Niva, Päivi Niskanen, Yrjö Niskanen, Rauno Nokelainen, Heli Nyyssönen, Veli-Matti Ollikainen, Teemu Paavola, Ari Pakkala, Erkki Pallonen, Kauko Peiponen, Juha Pekkanen, Aarne Pennanen, Markku Pennanen, Mikael Peräkylä, Timo Perätiä, Leena Pesonen, Tapio Piippo, Jouko Pirppu, Kaija Pitkänen, Ritva Pitkänen, Jari Poikolainen, Pertti Postari, Juha Poutanen, Eero Poutiainen, Jorma Puhakka, Jouko Pulkka, Perttu Puranen, Jyrki Pynnönen, Petro Pynnönen, Mikko Pärssinen, Olli-Pekka Pärssinen, Juha Pääkkönen, Sari Pöllänen, Taito Pöllänen, Anja Pöyhönen, Hannu Rahikainen, Eija Rahikka, Jorma Rahikka, Riitta Rajala, Menni Renvall, Pertti Renvall, Eino Repo, Vesa Repo, Armi Riikonen, Risto Rikala, Anne Rissanen, Eelis Rissanen, Eve Rissanen, Juhani Rissanen, Pekka Roine, Pentti Runko, Kalle Ruokolainen, Teppo Ruotsalainen, Kalevi Rutonen, Tuija Ruutiainen, Osku Ryhänen, Esko Rytönen, Juhana Rytönen, Heikki Rytönen, Mikael Rytönen, Ville Rytönen, Juha Ryynänen, Jenna Räihä, Päivi Räihä, Arttu Räsänen, Hannu Räsänen, Pertti Räsänen, Seppo Räsänen, Lea Rätty, Helena Rönkä, Katja Rönkä, Risto Rönkä,

Matti Saarela, Eino Saarelainen, Toni Saarelainen, Petri Saarinen, Helmi Saarisalo, Pentti Sahimaa, Petri Sallinen, Hilka Salmela, Klaus Salo, Riitta Salonen, Sari Salonen, Tero Salonen, Leena Salpakari, Pekka Salpakari, Mikko Sane, Kari Saukkonen, Hanna Savelainen, Eero Savolainen, Eino Savolainen, Kirsti Savolainen, Pekka Savolainen, Keijo T. Seppälä, Pirkko Siikamäki, Hannu Siikavirta, Juho Siikavirta, Pekka Siikavirta, Jarmo Siikström, Kauko Siikström, Jorma Siira, Heikki Siitonen, Heikki Simola, Tomi Simonen, Uolevi Skaren, Soinilansalmen lintukurssilaiset, Paavo Sopanen, Kimmo Soppela, Elma Sorsa, Sami Sorsa, Tauno Sorsa, Anna-Kaarina Suhonen, Petri Suhonen, Riitta Suhonen, Pirkko Suihkonen, Eero Suvanto, Reino Söder, Anneli Talja, Antti Tanskanen, Ari Tanskanen, Timo Tarvainen, Janne Taskinen, Teemu Tast, Marja Tenhunen, Pekka Tenhunen, Timo Tiihonen, Jukka Tiitinen, Leena Tiitinen, Urpo Tiitinen, Lea Tikka, Henri Tikkanen, Krista Tikkanen, Petra, Tikkanen, Tapio Tikkanen, Virpi Tikkanen, Tauno Toikkanen, Liisa Tolvanen, Anna-Maija Toppinen, Ari Tossavainen, Matti Tuliharju, Jorma Tuomainen, Hanna Turunen, Pirjo Tuura, Jarmo Ukkonen, Markku Ukkonen, Mirja Ukkonen, Eeva Uotila, Jyrki Uotila, Seppo Utriainen, Toni Uusimäki, Pertti Uusivuori, Vesa Vainikainen, Outi Vainio, Minna Vares, Noora Vartija, Teuvo Vepsäläinen, Esko Vesänen, Ari Virnes, Suoma Virnes, Teuvo Vepsäläinen, Esko Väisänen, Roni Väisänen, Pirkka Väyrynen, Aaro Väänänen, Veli-Matti Väänänen, Asta Väätäinen, Juha Väätäinen, Reeta Väätäinen, Asko Yli-Kauppila, Jarmo Yliluoma, EskoYlönen, Niklas Åberg

Pohjois-Savon Lintu-tieteellinen Yhdistys Kuikka

c/o Kuopion museo
Kauppakatu 23
70100 KUOPIO
kotisivut: <http://www.birdlife.fi/pslty/>
e-mail: pslty@jmp.fi
Perustettu 1974
Yhdistys toimii Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen (KLYY ry) lintujaostona.

HALLITUS 2006:
puheenjohtaja Asta Lähdesmäki (Kuopio),
varapuheenjohtaja Jarmo Yliluoma, (Iisalmi),
sihteeri Mikko Pärssinen, (Kuopio), Eelis Rissanen, (Siilinjärvi), Marko Kelo (Siilinjärvi),
Mikael Rytönen (Kuopio),
Jyrki Uotila (Kuopio), jäsensihteeri , hall.
varajäsen Jussi Koponen (Kuopio)

Aluevastaava Eelis Rissanen
Taloudenhoitaja Timo Filipoff

HALLITUKSEN JÄSENET 2007:
puheenjohtaja Asta Lähdesmäki (Kuopio),
050 5623935
asta.lahdesmaki@dnainternet.net
varapuheenjohtaja Jarmo Yliluoma, (Iisalmi),
040 7212618,
yliluoma@dnainternet.net
jäsenisihteeri Jussi Koponen (Kuopio), 045
6765354, koponen.jussi@netti.fi
sihteeri Mikko Pärssinen (Kuopio),
050 3486137,

mikko.parssinen@kuopiolainen.com
Mikael Rytönen (Kuopio), 050 3649529,
mikael.rytkonen@gmail.com
Liisa Tolvanen (Varkaus),
p. 050 4068866,
liisa.tolvanen@kolumbus.fi
Jyrki Uotila (Kuopio), 0400 712264, jyrkiuotila@luukku.com
varajäsen Petri Jauhiainen (Kuopio
vehmersalmi), petrijau@hotmail.com

ALUEVASTAAVA
Eelis Rissanen, 044 569 9091, elmeri.rissanen@dnainternet.net

TALOUDENHOITAJA
Timo Filipoff, 040 553 1682,
filipoff@dnainternet.net

RETIKUMMIT 2007 KUOPIO
Asta Lähdesmäki,
asta.lahdesmaki@dnainternet.net
050 562 3935
Ilkka Markkanen, ilkka.tapani@pp.inet.fi
044 728 4506
Riitta Rajala, riitta.rajala@kuh.fi
050-3763758,
erityisvastuualueena lapset ja nuoret
Mikael Rytönen, mikael.rytkonen@gmail.com
050 364 9529

Jyrki Uotila, jyrkiuotila@luukku.com
0400 712 264

SIILINJÄRVI
Eelis Rissanen,
elmeri.rissanen@dnainternet.net
p. 044 569 9091

IISALMI
Jarmo Yliluoma,
yliluoma@dnainternet.net
p. 040 721 2618

VARKAUS
Timo Immonen,
timo.immonen@pp7.inet.fi
p. 0400 371 736

Liisa Tolvanen,
liisa.tolvanen@kolumbus.fi
050 406 8866

LIITY JÄSENEKSI:

Jäsenmaksut 2007: varsinaiset jäsenet 21 € ,
lapset ja nuoret alle 19-v. 9 € ja perhejäsenet
(ei lehtiä) 4 €. Uusille jäsenille liittymislahjana
Kuukkelin kaltaiset-lintuharrastusopas.
Liittymisetkotsivujen lomakkeella tai
jäsenisihteerille, ks. tiedot yllä.

SIIVEKÄS

Nro 55-2006 - 27. vsk
Julkaisija: Pohjois-Savon Lintutieteellinen Yhdistys KUIKKA

Toimituskunta

Asta Lähdesmäki
050 562 3935
asta.lahdesmaki@dnainternet.net

Eelis Rissanen
050 569 9091
elmeri.rissanen@dnainternet.net

Jyrki Uotila
0400 712 264
jyrkiuotila@luukku.com

Jarmo Yliluoma
040 7212 618
yliluoma@dnainternet.net

Seuraavaan numeroon tulevat jutut lähetetään

Asta Lähdesmäki
asta.lahdesmaki@dnainternet.net

Kannen suunnittelu
Juha Koponen

Taitto
Adaris / Ari-Salomon Väänänen
044 7337 057
info@adaris.fi

Tilaaminen ja jakelu

Jaetaan PSLTY Kuikan jäsenille.
Tilaushinta muille 15 €.
Tilaukset Jussi Koponen
045 676 5354
koponen.jussi@netti.fi
Lehteä ilmestyy yksi numero vuodessa.

Osoitteenmuutokset

Pekka Tenhunen
Koivulahti, 71210 Tuusjärvi
p 017 631 203, 044 289 2220
klyy.tenhunen@mbnet.fi

Ilmoitushinnat
koko takasivu A 4 300 €
½ takasivua 150 €

Sisäsivut:
koko sivu A 4 280 €
½ sivua 184x134 140 €
¼ sivua 103x146 80 €

Painopaikka Keuruun LaatuPaino
Painos 500 kpl

ISSN 0780-7066

Metsien ja järvien mies Juhani Toivanen (1951-2005)

Pian Pohjois-Savon lintutieteellisen yhdistyksen perustamisen jälkeen 1977 ilmoittautui mukaan aktiivijäseneksi ja toimintaan metsien mies Juhani Toivanen. Hän oli Evon metsäopintojen jälkeen palaamassa kotiseudulleen Kaaville 1978. Aikeittensa varmemmaksi vakuudeksi hän lähetti laatimansa tutkielman Evon metsälinnustosta ja lupautui kokousesitelmöitsijäksi. Uusi jäsen maakunnasta ei ollut maastossa eilisen teeren poikia, vaan metsissä ja järvillä liikkunut luonnonystävä-erämies ja lintujen elämään perehtynyt luonnonharrastaja ja -suojelija. Rakkaus luontoon oli virinnyt lapsuusvuosina Kaavin Rasimäessä. Siellä hän aloitti jo vuonna 1968 talvilintulaskennat. Ne jatkuivat katkeamattomasti uudelle vuosituhatlalle Kirkonkylä-Melttunen -reitille ja myöhemmin Luikonlahteen.

Mikäpä olisi näihin lähtökohtiin soveltunut paremmin – sekä miehelle itselleen että luonnon eduksi – kuin metsäammattimiehen työ omalla kotiseudulla. Työ ja harrastus – metsät, riista ja lintuasiat – löysivät toisensa. Juhani toimi 26 vuotta Kaavin metsänhoitoyhdistyksen tehtävissä, 17 vuotta sen toiminnanjohtajana.

Metsissä kulkiessaan Juhani otti asiakseen merkitä ylös petolintujen pesäpaikatietojen lisäksi erityisellä huolella kanaintujen, etenkin metson, elinympäristöt kuvatun niiden piirteitä maastotyypeittäin. Metso oli linnuista hänelle kaikkein läheisin.

Asiantuntemuksellaan ja luottamuksellaan Juhani pelasti lukuisan määrän pesäpaikkoja ja elinympäristöjä metsänkäsittelyn puristuksesta. Hänellä oli kykyä ja kokemusta puhua metsänomistajille vaikuttavasti; hän tiesi asiansa, häntä kuunneltiin. Vaatimattomana miehenä Jussi ei tehnyt numeroa tekemisistään – tulos oli hänelle tärkeämpi kuin oman itsensä korostaminen.

Jussi kulki Kaavilta käsin monia vuosia ahkerasti lintuyhdistyksen kokouksissa ja toi mukanaan muiden arvostamia maakunnan miehen painotuksia. Johtokuntaan hän tuli mukaan vuonna 1979 ja puheenjohtajaksi 1981–83. Läsäolollaan ja rauhasalla olemuksellaan Jussi loi ympärilleen ystävällistä toveripiirin henkeä, joka yhdisti saman asian harrastajia. Hän toimi myös kotiseudullaan luottomiehenä monissa eri yhteyksissä, muun muassa kunnanvaltuustossa.

Pohjois-Savon lintuharrastustoiminnossa Jussi kokosi ensimmäisten Siivekäs-lehtien talvilintukatsauksia. Kun maakunnan lintulaskentahankkeita kehiteltiin, Jussin osalle lankesivat itseoikeutetusti metsäkanalinnut, joista hän kirjoitti muun muassa Siivekkäessä 1 (1980) otsikolla ”Metsäkanalintujen arviointi”. Kun sitten tarkasteltiin elinympäristöitäin maakunnan pesimälinnuston tutkimustuloksia, Jussi kokosi metsälinnustotiedot asiantuntevasti artikkeliin ”Pohjois-Savon metsien tila ja linnusto” (Siivekäs 1984).

Alueellisista linnustoselvityksistä, joissa Jussi oli aktiivisesti mukana, mainittakoon Kaavin Telkkämäki (Lintumies 1980) ja Rautavaaran Tiilikkejärvi (Siivekäs 1981). Linnustoseurannat linjalaskennoin alkoivat Kaavilla jo varhain 1970-luvulla. Metsistä hänellä kertyi uskomaton määrä varsinkin haukanpesiä 70-luvun lopulta alkaen. Kun valtakunnallinen petolintujen ruutukartotus käynnistyi 1982, oli hänelle kertynyt jo valmiiksi iso joukko pesiä karttapohjille ja muistilokeroihin. Kaavin Maarianvaaran ruutu onkin ollut petolintuseurannassa koko projektin ajan. Tarkimmin Juhani paneutui hiirihaukan reviiriin ja pesien etsimiseen. Kyseiseltä ruudulta löytyikin parhaimmillaan 1980-luvulla 15 reviiriä, joilta suurimmalta osalta varmistui myös pesintä.

Metsien lisäksi kaikki Kaavin järvet tulivat tutuiksi viimeistään vesilintulaskentojen

kautta, elleivät jo poikasena kala- ja riistareissuilla. Jussi kierteli niin karut pikkujärvet kuin suuret reittivedet vesi- ja lokkilintujen parimääriä selvitellessä. Kaiken lisäksi kesäohjelmaan kuuluivat Lapin reissut kiljuhanhien perässä. Oulun yliopiston ohjaamaan kiljuhanhiprojektiin Jussi, Lapin ystävänä, lähti mukaan hetimiten sen alettua 1988. Näistä matkoista Jussi piti ikimuistoisena Kuolan niemimaalle suuntautunutta parin viikon rupeamaa.

Vaikka Jussi oli ahkera Lapin kävijä, kotiseudun kotoiset elinympäristöt olivat kuitenkin kaikki kaikessa, ja niistä hän myös kirjoitti osaavasti ja luontevasti. Eri-tyisesti hänen taitonsa elinympäristöjen kuvaajana on jäänyt mieleen – siinä näkyi jussimainen persoonallinen näkemys ja ote: kynä saattoi viipyillä, missä maasto niin vaati, muttei pysähtynyt eikä koskaan kompastellut.

Pohjois-Savon linnusto -kirjaan hänen kokoamansa aineistot metsäkanalinnuista ja muutamista haukoista ovat jääneet teoksen toimitustyön miellyttävimpänä kokemusten joukkoon. Esimerkiksi maastohavaintojen jalostustyöstä voi mainita pyynnämielipaikat, joista Juhani kertoi kaavilaisella paikalliskokemuksella.

Maastotiedot – elinympäristöt – joista Jussi mielellään puhui, olivat parhaan maastomiehen puhetta ja parasta paikallistiedon jalostusta. Tämänkaltaisen kotiseututyö, jota hän viljeli, nostaa arvoon alueellista ja seudullista tietopääomaa ja näkemystä paikallisen havainnoinnin, kokemuksen ja ymmärryksen kautta. Hänellä oli ja olisi edelleen ollut paljon annettavaa, mutta vaikeasta sairaudesta tuli lopulta voittamaton este. Viimeiset kaksi vuotta olivat taistelua salakavalaa sairautta vastaan. Kesken kesän lämpimien, 8.7.2005, tuli tieto Juhaniin lähdestä. Vielä samaisena päivänä ennen viimeistä sairaalaan lähtöä hän kirjasi ylös kotipihaltaan lintuhavainnot.

Me, jotka tunsimme Juhaniin, olemme saaneet paljon, oppineet paljon. Hyvän lintumiehen muisto elää mielimme. Kiitos Juhani.

Jukka Kauppinen ja Seppo Räsänen
Kuva Seppo Räsänen

Sääksen poikanen pesässä. Kuva Kalevi Rutonen.

Keltahemppo Kuopiossa 8.6.2003.
Kuva Harri Miettinen.

Liejukana Varkauden
Pirtinvirrassa 14.4.2004.
Kuva Harri Miettinen.

Mandariinisorsa koreil sorsien ruokintapaikalla Varkaudessa
14.4.2004. Kuva Harri Miettinen.

Harjalintu Leppävirralla
27.5.2003.
Kuva Harri Miettinen.

Nuolihaukan poikanen Vehmersalmelta. Atlaksen pesimisvarmuusindeksi tässä tapauksessa on täydet 8. Kuva Petri Jauhiainen.

Kuikkalaiset! Medlommare! Huomio!

Harri Hölttä

Suomessa toteutetaan vuosina 2006–2010 kolmas valtakunnallinen Lintuatlas: maamme pesimälinnusto kartoitetaan 10 x 10 km kokoisissa ruuduissa. Tavoitteena on arvioida Suomen pesimälinnuston nykytila ja levinneisyysalueet.

Hankkeessa ovat mukana mm. BirdLife Suomi, Luonnontieteellisen keskusmuseon Eläinmuseo ja Suomen ympäristökeskus. Hankkeen maastotyöt eli käytännön linnustoselvitykset tehdään kuitenkin vapaaehtoisten lintuharrastajien voimin.

Aikaisemmin toteutetuissa Lintuatlaksissa Pohjois-Savo on jäänyt valtakunnan keskiarvoja heikommalla selvitetyn alueeksi. Tällä kertaa vastaavaan löysäilyyn ei kuitenkaan ole tarkoitus langeta!

Pohjois-Savossa on yhteensä noin 210 atlasruutua, joiden pesimälinnusto pitäisi selvittää. Lintuatlaksen kannalta kaikkialla tehty pesimähavainnot kaikista lintulajeista ovat arvokkaita, myös yleisiä lajeja koskevat havainnot.

Suunnitteilla on myös erityisiä atlasretkiä maakunnan huonosti tunnetuille lintupaikoille. Ensimmäinen niistä tehdään 1.–3.6. Rautavaaralle. Muista retkistä tiedotetaan Kuikan nettisivuilla.

Lintuatlaksen kotisivuilta www.lintuatlas.fi löytää perustiedot atlaksesta ja atlashavainnot ilmoitetaan sinne. Sieltä voi tulostaa myös ilmoituskaavakkeita maastoretkille avuksi. Kirjalliset havainnot lähetetään niin ikään atlastoimistoon.

Atlakseen liittyvissä asioissa voi ottaa yhteyttä Harri Hölttään (puh. 040-722 9224, holtta@sl.fi), Markku Ukkoseen (puh. 050-303 7673, markku.ukkonen@elisanet.fi), Jyrki Uotilaan (puh. 0400-712264, jyrkiuotila@luukku.com) ja Jussi Koposeen (puh. 045-6765 354, koponen.jussi@netti.fi).

Iisalmen satamassa 7-9.10.2004 viihtynyt peloton merisirri oli Kuikan ensimmäisellä Pinnaviikolla monien bongaama tähti. Kuva Jorma Kelo.